

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

İYİ UYGULAMA RAPORU

Kadına Yönelik ve Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddetle Mücadelede İdari Verilerin Toplanması

www.esitnesiller.org

[eşit_nesiller_dernegi](https://www.instagram.com/esit_nesiller_dernegi)

[Eşit Nesiller Derneği](https://www.facebook.com/EşitNesillerDerneği)

EŞİT NESİLLER DERNEĞİ

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

**CEİD İzler Hibe Programı
Şiddetin İzleri Projesi
CEİD/HP/2021/46**

**Kadına Yönelik ve Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddetle
Mücadelede İdari Verilerin Toplanması**

Uluslararası İyi Uygulamalar Raporu

Mart 2022

**Hazırlayan
Eşit Nesiller Derneği**

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Katkıda Bulunanlar

Prof. Dr. Yıldız PEKŞEN

Dr. Özlem BOZTAŞ

Av. Haluk BAYRAM

Av. Zeynep AYDINOĞLU

Av. Yeşer AYDINOĞLU

Av. Can ARIHAN

Av. Hilal BARAN KARAKAŞ

Dr. Deniz KEMİK

Deniz HEMEN

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

İçindekiler

Kısaltmalar	4
1. Giriş ve Amaç	5
2. Mevzuat çerçevesi ve tanımlar	5
2.1 Kadınlara yönelik şiddet: tanımlar	5
2.2 Kadınlara yönelik şiddet türleri	9
2.3 İlgili ulusal ve uluslararası mevzuat	11
2.4 Türkiye’de kadınlara yönelik şiddete ilişkin mevcut veriler	23
3. Şiddetin izlenmesi ve önlenmesinde gösterge temelli veri toplanması	24
3.1 Neden veriye gereksinim var?	24
3.2 Kadınlara yönelik şiddete ilişkin göstergeler	26
3.3 Kurumların rolü ve toplanan idari veriler	39
3.2.1 Aile Mahkemeleri	42
3.2.2 Şiddet İzleme ve Önleme Merkezleri	44
3.2.3 Kolluk	47
3.2.4 Barolar	49
3.2.5 Sivil toplum örgütleri	51
3.2.6. Türkiye İnsan Hakları Eşitlik Kurumu	53
4. AB’de KYŞ’ye ilişkin idari verilerin toplanması	56
4.1 AB’deki mevzuat ve rehberlere genel bakış	56
4.2 Karşılaştırılabilir İdari Verilerin Toplanmasında Başlıca Sorun Alanları	59
4.3 Veri iyileştirilmesi için Kilit Öneriler	62
5. Uluslararası İyi Uygulama Örnekleri	66
5.1 İspanya	70
5.2 Avusturya	72
5.3 İtalya	74
5.4 İsveç	76
5.5 Birleşik Krallık	79
6. Sonuç ve Öneriler	82
Kaynakça	83

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Kısaltmalar

AB-28	Avrupa Birliği üyesi 28 devlet
AİKYŞ	Aile içi kadına yönelik şiddet
CEDAW	Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi
CEİD	Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği
CMK	Ceza Muhakemeleri Kanunu
CODA	Children Overcoming Domestic Abuse
CTŞ	Cinsiyet temelli şiddet
EIGE	European Institute for Gender Equality
FHM	Kadın cinayetleri izleme sistemi
GREVIO	Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence
HSK	Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu
ICCS	International Classification of Crime for Statistical Purposes
ISTAT	İtalya İstatistik Kurumu
İV	İdari veriler
KADAV	Kadın Dayanışma Vakfı
KYŞ	Kadına yönelik şiddet
MAPPA	Çok kurumlu risk değerlendirme teşkilatı
MASH	Çok kurumlu korunma evi
POLSAS	Danimarka polis kayıt sistemi
STK	Sivil toplum kuruluşu
ŞÖNİM	Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi
TCK	Türk Ceza Kanunu
TİHEK	Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
TMK	Türk Medeni Kanunu
VIOGEN	İspanyol şiddet veri tabanı
WAVE	Avrupa Şiddete Karşı Kadınlar Ağı
YPŞ	Yakın partner şiddeti

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

1. Giriş ve Amaç

Toplumsal cinsiyet temelli şiddet, cinsiyetler arası eşitsiz iktidar ilişkilerinin bir göstergesidir ve kadınlar bu şiddetten daha fazla etkilenmektedir. Cinsiyete dayalı ve kadına yönelik her türlü şiddetin sona erdirilmesi, gerek Avrupa Birliği (AB) gerekse ulusal düzeyde politika önceliklerinden biridir. Bu alanda politika yapıcılar ve karar alıcıları etkilemek ve ilerleme sağlanmak için kaliteli ve karşılaştırılabilir veriye olan gereksinim çeşitli politika belgelerinde vurgulanmaktadır. Bununla birlikte, kolluk ve adalet sektörleri bu verilerin büyük çoğunluğuna sahip olmakla birlikte tıpkı tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de ulusal düzeyde veri toplanması ve paylaşımı alanında çalışmalar henüz istenen düzeyde değildir. İdari verilerin toplanması ve paylaşılması, cinsiyete dayalı şiddetle mücadelede en etkili mekanizmalardan biridir ve alandaki ilgili kurum ve kuruluşların bu amaca yönelik ortak hareket etmesi son derece önemlidir.

Bu raporda, şiddet önleme mekanizmalarına yönelik idari verilerin toplanması ve analiziyle ilgili masa başı araştırması verileri ve AB ülkelerinden iyi uygulama örnekleri sunularak politika yapıcılara ve alandaki sivil toplum kuruluşlarına (STK’lar) rehberlik sunulması amaçlanmıştır. Raporun aşağıdaki bölümlerinde şiddet ve tanımı, temel şiddet verileri, göstergeler, mevzuat, kurum ve kuruluşların veri toplamadaki rolleri ve son olarak iyi uygulama örneklerine yer verilmektedir. Rapor tamamıyla masa başı araştırma bulgularına dayalı olarak hazırlanmış ve ulusal ve uluslararası düzeyde yayımlanan raporlar, bilimsel araştırmalar, saha çalışmaları, istatistik veriler, AB rehberleri incelenerek bulgular özet halinde rapora aktarılmıştır.

2. Mevzuat çerçevesi ve tanımlar

2.1 Kadınlara yönelik şiddet: tanımlar

Kadına yönelik şiddet, her gün kadınların öldürüldüğu Türkiye’de önemli bir sorun olmaya devam etmektedir. Kadınlara karşı bir hak ihlali, ayrımcılık biçimi ve kamu sağlığı sorunu olarak tanımlanan kadına yönelik şiddet (Heise: 1996)¹ artan kadın cinayetleriyle birlikte endişe verici ve acilen müdahale edilmesi gereken toplumsal sorunların başında gelmektedir.

Kadına yönelik şiddet tarihsel olarak kadın ve erkek arasında süre gelen eşitsiz güç ilişkilerinin bir yansıması şeklinde ortaya çıkar. Kadına yönelik şiddet, toplumda erkeklerin kadınların üzerinde hâkimiyet kurmasına ve kadınların ilerlemesinin engellenmesine yol açtığı gibi kadınların erkeklere göre ikincil konumda olmalarını sağlayan bir toplumsal mekanizma haline de gelmiştir². Tarih boyunca yeni nesillerin üretim sürecinde rol oynamaları nedeniyle kadın bedeni toplumsal denetime maruz bırakılmıştır (Ertürk: 2015)³. Günümüzde de ataerkil

¹ Heise, L. (1996). Violence against Women: Global Organizing for Change. Edleson, J.L. ve Eisikovits, Z.C. (ed.). Future Interventions with Battered Women and Their Families içinde (7–33). Thousand Oaks, CA: Sage Publications

² Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildirisi (1993)

³ Ertürk, Y. (2015), Sınır Tanımayan Şiddet, Metis Yayınları: İstanbul.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

düzende kadına yönelik şiddet ve zor kullanma, kadınların toplumdaki tabi konumlarını pekiştirmek ve onları kontrol etmek için bir araç olarak görülmektedir (Ertürk: 2015). Kadına yönelik şiddet olgusunun temelinde ataerkil güç yapısının ve kadını yerinde tutma amacının yattığı unutulmamalıdır. Bu nedenle, kadına yönelik şiddet konusuna cinsler arası eşitsiz güç ilişkileri açısından bakmak ve bu sorunu politik bir konu olarak ele almak önem taşımaktadır.

Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, bireylerin toplumsal cinsiyetleri nedeniyle gördükleri şiddetin ifade edilmesi olarak anlaşılmaktadır. Kadına yönelik şiddet, toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin bir boyutudur ve kadınların sadece kadın oldukları için maruz kaldıkları bir şiddet türüne işaret eder. Dünya üzerinde kadınlar ülke, etnik köken, sınıf, din, ekonomik ve/veya sosyal statü gözetmeksizin, toplumsal cinsiyete dayalı şiddete maruz kalma riski ile karşı karşıyadır (Yüksel Kaptanoğlu ve Tarım: 2015)⁴. Bu, kadına yönelik şiddeti belli bir coğrafya, kültür, ülke bağlamında sorun olmaktan çıkarak evrensel bir hale getirmektedir.

Tablo: Göstergelerde kullanılan standart tanımlar (EIGE)

Yakın partner şiddeti	Failin mağdurla aynı konutu paylaşmış veya paylaşmış olmasına bakılmaksızın, eski veya şimdiki eşler veya partnerler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik şiddet eylemi.
Fiziksel şiddet	Kanuna aykırı fiziksel zorlama sonucunda partnere veya eski partnere fiziksel zarar veren herhangi bir eylem. Fiziksel şiddet, diğerlerinin yanı sıra, ciddi ve küçük çaplı saldırı, özgürlükten yoksun bırakma ve öldürme biçimini alabilir.
Psikolojik şiddet	Partnere veya eski partnere psikolojik zarar veren herhangi bir eylem veya davranış. Psikolojik şiddet, diğerlerinin yanı sıra, zorlama, karalama, sözlü hakaret veya taciz biçimini alabilir.
Cinsel şiddet	Mağdur üzerinde rızası olmadan gerçekleştirilen herhangi bir cinsel eylem. Cinsel şiddet, tecavüz veya cinsel saldırı şeklinde olabilir.
Ekonomik şiddet	Partnere/eşe ekonomik zarar veren herhangi bir eylem veya davranış. Ekonomik şiddet, diğerlerinin yanı sıra mülke zarar verme, finansal kaynaklara, eğitime veya işgücü piyasasına erişimi kısıtlama veya nafaka gibi ekonomik sorumluluklara uymama şeklinde olabilir.

⁴ Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması (2015), Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Tecavüz	Vajinal, anal veya oral olarak, nesne veya vücut parçalarının kullanılması yoluyla, rızası olmaksızın, güç, zorlama veya mağdurun savunmasızlığından yararlanarak cinsel ilişkiye girme.
Kadın cinayeti	Bir kadının birlikte olduğu kişi tarafından öldürülmesi veya kadınlara zararlı bir uygulama sonucunda bir kadının ölümü. Fail, mağdurla aynı konutu paylaşan veya paylaşmış olsun ya da olmasın, yakın eş, eski veya şimdiki eş veya partner olarak anlaşılır.

1970'lerde uluslararası örgütler ve kadın örgütleri, kadına yönelik şiddetin bir hak ihlali olduğunu savunarak kadına yönelik şiddeti uluslararası alana taşımışlardır. Dünya kadın konferansları ve uluslararası sözleşmeler, kadınlar ve erkekler arasındaki eşitliğin sağlanmasına ve kadına yönelik şiddetle mücadelenin ülkelerin gündemine girmesine önemli katkıda bulunmuştur.

Kadına yönelik şiddetle mücadeleye zemin hazırlayan uluslararası sözleşmelerden biri, Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'dir (CEDAW). CEDAW sözleşmesinde kadına yönelik şiddet kavramına doğrudan yer verilmese de CEDAW 1989 yılı 12 no'lu Tavsiye Kararı, taraf devletlerin aile içinde, işyerinde veya toplumsal hayatta kadınları her türlü şiddetten korumak amacıyla hareket etmesi gerektiğini ve bu alanda sorumluluk sahibi olduklarını ortaya koymuştur. CEDAW 1992 yılı 19 no'lu Tavsiye Kararı ise toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti, kadınların, hak ve özgürlüklerini erkeklerle eşit olarak kullanmalarını ciddi şekilde engelleyen bir ayrımcılık biçimi olarak nitelendirmiştir. Bu Tavsiye Kararı ile taraf devletlerin sorumlulukları hatırlatılarak bir kez daha detaylı tavsiyelerde bulunulmuştur.

1993 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda "Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildiri" kabul edilmiştir. Söz konusu Bildiride:

"Kadına yönelik şiddet; ister kamusal isterse özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar veya ıstırap veren veya verebilecek olan, cinsiyete dayanan bir şiddet eylemi veya bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma" olarak tanımlanmıştır.

Avrupa Konseyi'nde de kadın haklarının korunması ve kadına yönelik şiddetle mücadele edilmesine ilişkin çalışmalar 1980'lerden itibaren daha etkin yürütülmeye başlanmıştır. Avrupa Konseyi'nin kadına yönelik şiddet alanında hazırladığı en son sözleşme 2011 yılında imzalanan ve İstanbul Sözleşmesi olarak anılan "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi"dir. Bu sözleşme ile aile içi şiddetin kapsamı, mağdur ve fail arasında evlilik bağı aranmaksızın "aile içerisinde veya hanede veya mağdur faille aynı evi paylaşsa da paylaşmasa da eski veya şimdiki eşler veya

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

partnerler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet eylemi” olarak genişletmiştir. İstanbul Sözleşmesi ile şiddet, fiziksel şiddetin yanında ekonomik, psikolojik ve cinsel şiddet de bir sindirme mekanizması olarak tanımlanmış ve LGBTİ bireyleri de içermiştir. Türkiye’nin 2021 yılı temmuz ayı itibariyle İstanbul Sözleşmesi’nin tarafı olmaktan çekilmesi kadın örgütleri tarafından kadına karşı şiddetle mücadele açısından endişe verici bulunmaktadır.

1990 yılından bu yana bu alanda faaliyet gösteren bir sivil toplum kuruluşu olan Mor Çatı Vakfı da kadına yönelik şiddeti, “kadınlara yalnızca kadın oldukları için ev içinde ve dışında uygulanan sistematik şiddet davranışları” olarak tanımlar. Mor Çatı’ya göre erkeklerin kadınlara şiddet uygulamasının nedenleri, güç göstermek, öfke boşaltmak, kadınları kontrol etmek ya da cezalandırmak olarak ifade edilmektedir. Kadınlar en çok yakın çevrelerindeki erkekler başta olmak üzere, tanıdıkları ve tanımadıkları erkeklerden şiddet görmektedir. Ancak kadınlar bazı durumlarda ailedeki kadınlardan ve devletten de şiddet görebilmektedir. Şiddete maruz kalmak, kadının korku, çaresizlik ve güvensizlik içinde yaşamasına neden olur. Failerin çoğu zaman şiddet uygulayacaklarına dair algı yarattıkları; mağdurları tehdit, şüphe ve korku ile sindirdikleri, kontrol altında tuttıkları ve kendilerini güvensiz hissetmelerine neden oldukları bilinmektedir.

Kadına yönelik şiddetin en sık görülen türü olarak bilinen aile içi şiddet, mağdur ve şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşmasa da aile ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddeti ifade eder. Aile içi şiddet için aynı evde yaşanma koşulu aranmaz; şiddet boşanmış, ayrı yaşayan kişiler ve nişanlılar gibi yakın ilişki içerisinde olan kişiler arasında yaşanabilir.

Şiddet Döngüsü⁵

Kadınlar, şiddet gördükleri ilişkilerde içerisinden çıkmakta zorlandıkları bir “şiddet döngüsü”ne girerler. Her seferinde bu döngüden çıkmak için çaba sarf etseler de çıkmak çok da kolay olmaz ve döngü kendini tekrarlar.

- 1. Gerginliğin Tırmanması:** Fail erkek gerginliği arttırır, kıskançlık yapar, küçük şeylerden kavga çıkarır, kadının tüm yaşamını kontrol altına almaya çalışır ve psikolojik şiddet uygular. Mağdur kadın ise bu durumda olabildiğince gerginliği azaltmaya çalışır.
- 2. Şiddet Aşaması:** Şiddet uygulayan erkeğin öfkesi aniden artar, erkek öfkesini kontrol etmez ve fiziksel şiddet uygular. Kadının bu noktada erkeğin öfkesini yatıştırabilmesi mümkün değildir ancak kendini ve çocuklarını korumaya ve şiddetten en az zararla çıkmaya çalışabilir.
- 3. Balayı Aşaması:** Şiddet uygulayan erkek kadının gönlünü almaya çalışır, pişman olduğunu ve değişeceğini dile getirir, hediyeler alır. Kendini affettirmek için yapıcı, ilgili

⁵ Mor Çatı Vakfı: [Şiddetin Döngüsü - Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı \(morcati.org.tr\)](http://morcati.org.tr)

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

ve sevecen davranır. Kadın erkeğin bu tutum ve davranışlarına inanmak ister ve bir şans verir ancak erkek bir süre sonra yeniden gerginliği tırmandırır.

2.2 Kadınlara yönelik şiddet türleri

Kadına Yönelik Şiddetin Türleri

Kadına yönelik şiddetin fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik şiddet olmak üzere farklı türleri vardır. Günümüzde ısrarlı takip, flört şiddeti ve dijital şiddet de bu türlere eklenmiştir.

Fiziksel şiddet: Bedensel güç veya üstünlük bir şiddet aracı olarak kullanılıyorsa “fiziksel şiddet” söz konusudur. Bu şiddet biçimi, fiziksel üstünlük kurarak, bedene temas ederek ya da eşya kullanarak uygulanabilir. Yumruk atmak, tokat atmak, ısırarak, boğazını sıkmak, tekmelemek, bıçakla yaralamak, kafasına sandalye fırlatmak *fiziksel temas içeren şiddet* biçimlerine örnektir. Bağırarak, yumrukla tehdit etmek, korkutucu şekilde bakmak, kapıyı tekmelemek, eşya kırmak, sağlık sorunları olduğunda doktora gitmesine izin vermemek ise sindirmek amacıyla *fiziksel üstünlük kullanılarak* uygulanan şiddet biçimlerine örnektir (Mor Çatı).

Psikolojik şiddet: Şiddet duygusal güç veya ihtiyaçlar, kadını kontrol etmek, denetlemek, küçük düşürmek, aşağılamak, cezalandırmak amacıyla bir araç olarak kullanılıyorsa “psikolojik şiddet”ten söz edilir. Fiziksel şiddete kıyasla psikolojik şiddetin tanımı güçtür.

Psikolojik şiddetin olduğu her ilişkide fiziksel şiddet olmayabilir ancak fiziksel şiddetin olduğu her ilişkide psikolojik şiddetin bazı öğeleri bulunur. Psikolojik şiddet sıklıkla fiziksel şiddetten önce başlar ve tecridin eşlik ettiği yoğun psikolojik şiddet, fiziksel şiddetin uyarıcısı olabilir (Mor Çatı).

Cinsel şiddet: Kadını kontrol etmek, denetlemek, küçük düşürmek, aşağılamak, cezalandırmak amacıyla cinselliğin şiddet aracı olarak kullanılmasına “cinsel şiddet” denir. Kadınlar, sıklıkla fiziksel şiddet sonrası cinsel şiddete maruz kalırlar. Kadınlar çoğu zaman utandıkları ve kendilerini suçlu hissettikleri için cinsel şiddeti açıklayamazlar. Bu yüzden, evlilik içinde ve dışında cinsel şiddet çok yaygın olmasına rağmen, yapılan araştırmalarda cinsel şiddet oranının diğer şiddet biçimlerine göre daha düşük olduğu görülür (Mor Çatı).

Tanıdığı veya tanımadığı herhangi bir kişinin, rızası olmaksızın ev ya da işyeri dâhil herhangi bir ortamda kadınlara karşı cinsel içerikli eylemde bulunması ya da buna kalkışması, istenmeyen cinsel ifadeler kullanması ya da baskı yoluyla cinsellikleri üzerinde dayatmada bulunması cinsel şiddettir. Cinsel şiddet kadınların bazen hiç tanımadığı biri tarafından, çoğu zamansa evde, iş yerinde ya da arkadaş ortamında tanıdığı kişilerce uygulanır. Kadınlar tanıdığı kişinin uyguladığı cinsel şiddeti fark etmekte zorlanabilirler (Kadın Dayanışma Vakfı).

Cinsel şiddet; cinsel istismar, taciz ve cinsel saldırı/tecavüz, ensest ve evlilik içi tecavüz olarak alt kategorilerde incelenebilir. Cinsel istismar kadınların rızası dışında gelişen her tür

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

davranıştır. Flörtleşmek kadında olumlu hisler oluştururken taciz kadında olumsuz hisler ve baskı oluşturur (Bianet).

Ekonomik şiddet: Maddi güç ve üstünlük, kadını kontrol etmek, denetlemek, küçük düşürmek, aşağılamak, cezalandırmak amacıyla bir şiddet aracı olarak kullanılıyorsa “ekonomik şiddet”ten söz edilir. En yaygın ekonomik şiddet biçimleri arasında, kadının çalışmasına, meslek edinmesine, eğitimini tamamlamasına veya işinde yükselmesine engel olmak yer alır.

Ayrıca ekonomik şiddet arasında gelir ve birikimine el koymak, borçlandırmak (kadının adına kredi çektiirmek, senet imzalatmak, şirket açtırmak ve kredi kartını kullanmak), para biriktirmesine, hesap açmasına ve yatırım yapmasına engel olmak yer alır. Bunlara ek olarak, oldukça düşük miktar harçlıklarla günlük yaşamını sürdürmesini istemek ve bu olmadığında ise fiziksel ya da psikolojik şiddet uygulamak, para için yalvartmak, kadının maddi gelirini sömürmek, maddi ihtiyaçlarını kadını denetlemek adına keyfi ve tutarsız bir şekilde karşılamak yer alır.

Flört şiddeti: Flört kavramı kişiler arası duygusal/romantik/cinsel ilişkileri ifade eder. Araştırmalar, flört şiddetinin en çok 16-24 yaş arasında yaşandığını göstermektedir. Çok sayıda ergen ve genç kadın, yaşıtı olan erkek arkadaşı tarafından şiddete maruz kaldığı halde çoğunlukla yaşadıklarını anlamakta, anlamlandırmakta ve şiddetin belirtilerini tanımakta zorluk çekmektedir. Flört şiddeti, korkutucu ve kafa karıştırıcı bir deneyimdir. İki kişinin birbirini “çift” olarak tanımlamasının ardından erkeğin, genç kadını kontrol etmeyi, denetlemeyi “hak” olarak görmesi, onun adına kararları vermek istemesiyle başlar.⁶

Sevgili/partneri olan kişinin bir kadına karşı fiziksel, cinsel, psikolojik ve dijital şiddet içeren davranışlarda bulunması flört şiddeti olarak tanımlanır. Sevgili/partner olan kişi bu yollar aracılığıyla kadınlar üzerinde egemenlik kurmayı, kendisine ve ilişkiye bağımlı kılmayı, kontrol etmeyi amaçlar. Flört şiddetine uzun süre maruz kalan kadınlar ve genç kızlar kendilerini güçsüz hissedip bu sürecin içinden çıkacak gücü bulamayabilirler. Yakınlarından gelen bu şiddetin de adını koymakta zorlanabilirler (Kadın Dayanışma Vakfı).

Dijital şiddet⁷:

Kadınların internet, cep telefonları vb. dijital medya araçlarıyla ısrarlı takip edilme ile psikolojik, cinsel veya ekonomik zarar vermeyi amaçlayan saldırılar dijital şiddet olarak adlandırılır. Dijital şiddete en çok gençler maruz kalırlar. Dijital şiddet, toplumsal cinsiyete dayalı olarak da farklılaşabilir. Kadınlar cinsiyetlerinden (%52) ve fiziksel görünülerinden (%21) ötürü, daha fazla dijital şiddete uğradıklarını dile getirmektedirler. Toplumsal Bilgi ve İletişim Derneği ve KONDA'nın birlikte yürüttüğü Türkiye'de Dijital Şiddet Araştırması'na (2021) göre kadınların %51'i dijital ortamlarda yazılı, sesli veya görüntülü taciz mesajları aldığını ve %46'sı ısrarlı takibe uğradığını ifade etmektedir.

⁶ [flort-brosur-internet.pdf \(cinselsiddetlemucadele.org\)](https://www.cinselsiddetlemucadele.org/flort-brosur-internet.pdf)

⁷ Toplumsal Bilgi ve İletişim Derneği ve KONDA'nın birlikte yürüttüğü Türkiye'de Dijital Şiddet Araştırması (2021)

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Tek Taraflı İsrarlı Takip

Tek taraflı ısrarlı takip; sözlü, yazılı olarak ya da herhangi bir iletişim aracını kullanarak kadınları fiziksel veya psikolojik açıdan korkmuş ve çaresiz hissettiren, güvenliklerinden endişe duymalarına neden olan her türlü tutum ve davranıştır. İsrarlı takip uygulayan kişi aile üyelerinden ya da arkadaşlardan biri olabileceği gibi hiç tanınmayan birisi de olabilir.

Takip etmek, gözetlemek, istenmeyen ve ısrarlı telefon aramaları yapmak; mesajlar, mektuplar veya e-postalar göndermek, iş yerinde ya da yaşadığı yerde beklemek, haklı bir sebep olmaksızın karşısına çıkmak, isteği dışında hediyeler göndermek, iletişim bilgilerini internette veya sosyal medyada yayımlamak, hakkında asılsız dedikodular yaymak, bu tanımlar içinde yer alan davranışlardır (Kadın Dayanışma Vakfı).

2.3 İlgili ulusal ve uluslararası mevzuat

2.3.1 Uluslararası Mevzuat

Kadına karşı şiddetle mücadele amacıyla Türkiye'nin bir parçası olduğu uluslararası toplum tarafından kararlaştırılan ve sonrasında ulusal mevzuata dâhil edilen çok sayıda uluslararası sözleşme vardır. Bunların başında Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi gibi Türkiye'nin de dâhil olduğu önemli uluslararası kuruluşların öncülük ettiği sözleşmeler gelmektedir. Aşağıda, bu sözleşmelerin en başta gelenlerinden CEDAW ve İstanbul Sözleşmesi'ne yer verilmiştir.

2.3.1.1 Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Yok Edilmesi Sözleşmesi (CEDAW)

“Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Yok Edilmesi Sözleşmesi” veya İngilizce adıyla “Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW)” Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 1979 yılında kabul edilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin 1985 yılından beri taraf olduğu CEDAW, kadına karşı şiddet ve ayrımcılık ile mücadele amacını taşıyan önemli hükümler içermektedir.

Madde 1 - Tanım

İşbu Sözleşmeye göre “Kadınlara karşı ayırım” deyimi kadınların medeni durumlarına bakılmaksızın ve kadın ile erkek eşitliğine dayalı olarak politik, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni ve diğer alanlardaki insan hakları ve temel özgürlüklerinin tanınmasını, kullanılmasını ve bunlardan yararlanılmasını engelleyen veya ortadan kaldıran veya bunu amaçlayan ve cinsiyete bağlı olarak yapılan herhangi bir ayırım, mahrumiyet veya kısıtlama anlamına gelecektir.

Madde 2 – Temel ilkeler

Taraf Devletler, kadınlara karşı her türlü ayırımı kınar, tüm uygun yollardan yararlanarak ve gecikmeksizin kadınlara karşı ayırımı ortadan kaldıracı bir politika izlemeyi kabul eder ve bu amaçla aşağıdaki hususları taahhüt ederler:

a) Kadın ile erkek eşitliği ilkesini kendi anayasalarına ve diğer ilgili yasalara henüz girmemişse dahil etmeyi ve yasalar ile ve diğer uygun yollarla bu ilkenin uygulanmasını sağlamayı,

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

- b) Kadınlara karşı her türlü ayrımı yasaklayan ve gerekli yerlerde yaptırımları da içeren yasal ve diğer uygun önlemleri kabul etmeyi,
- c) Kadın haklarının erkeklerle eşit temelde himayesini, yetkili ulusal mahkemeler ve diğer kuruluşlarla kadının her tür ayrımcılığa karşı etkin bir şekilde korunmasını sağlamayı,
- d) Kadınlara karşı herhangi bir ayrımcı hareket yapılmasından veya uygulanmasından kaçınmayı ve kamu yetkilileri ile kuruluşlarının bu yükümlülüğe uyumlu olarak hareket etmelerini sağlamayı,
- e) Herhangi bir kişi veya kuruluşun kadınlara karşı ayırım yapma girişimini önlemek için bütün uygun önlemleri almayı,
- f) Kadınlara karşı ayrımcılık oluşturulan mevcut yasa, yönetmelik, adet ve uygulamaları değiştirmek veya feshetmek için yasal düzenlemeler de dahil gerekli bütün uygun önlemleri almayı,
- g) Kadınlara karşı ayrımcılık oluşturan bütün ulusal cezai hükümleri yürürlükten kaldırmayı.

Madde 16 - Aile içi eşitlik

1. Taraf Devletler kadınlara karşı evlilik ve aile ilişkileri konusunda ayrımı önlemek için gerekli bütün önlemleri alacaklar ve özellikle kadın-erkek eşitliği ilkesine dayanarak kadınlara aşağıdaki hakları sağlayacaklardır:

- a) Evlenmede erkeklerle eşit hak,
- b) Özgür olarak eş seçme ve serbest ve tam rıza ile evlenme hakkı,
- c) Evlilik süresince ve evliliğin son bulmasında ayrı hak ve sorumluluklar,
- d) Medeni durumlarına bakılmaksızın, çocuklarla ilgili konularda ana ve babanın eşit hak ve sorumlulukları tanınacak, ancak her durumda çocukların çıkarları en ön planda gözetilecektir,
- e) Çocuk sayısına ve çocukların ne zaman dünyaya geleceklerine serbestçe ve sorumlulukla karar vermede ve bu hakları kullanabilmeleri için bilgi, eğitim ve diğer vasıtalardan yararlanmada eşit haklar,
- f) Her durumda çocukların çıkarları en üst düzeyde tutularak ulusal yasalarda mevcut veli, vasi, kayyum olma ve evlat edinme veya benzeri müesseselerde eşit hak ve sorumluluklar,
- g) Aile adı, meslek ve iş seçimi dahil her iki eş (kadın-erkek) için eşit kişisel haklar,
- h) Ücret karşılığı olmaksızın veya bir bedel mukabilinde malın mülkiyeti, kazanımı, işletmesi, idaresi, yararlanılması ve elden çıkarılmasında her iki eşe de eşit haklar.

2. Çocuğun erken yaşta nişanlanması veya evlenmesi hiçbir şekilde yasal sayılmayacak ve evlenme asgari yaşının belirlenmesi ve evlenmelerin resmîsicile kaydının mecburi olması için, yasama dâhil gerekli tüm önlemler alınacaktır.

2.3.1.2 İstanbul Sözleşmesi

İlk imzacısının Türkiye olduğu ve sözleşme İstanbul'da imzalandığı için "İstanbul Sözleşmesi" olarak anılan "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi", kadına karşı şiddetin tümüyle önüne geçilmesi için hazırlanan önemli bir uluslararası sözleşmedir., Avrupa Konseyi üyesi 45 ülke tarafından imzalanmış olan İstanbul Sözleşmesi, ülkemiz mevzuatında kadına karşı şiddetle mücadelede

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

en temel yeri teşkil eden 6284 sayılı “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun”a kaynak oluşturması açısından da ayrıca önem taşımaktadır. Türkiye, sözleşmeden çekilme kararı almış olsa da çekilme kararının hukuka uygunluğuyla ilgili yargılama Danıştay önünde devam etmektedir.

Madde 4 – Temel haklar, eşitlik ve ayrımcılık yapılmaması

1) Taraflar herkesin, özellikle de kadınların gerek kamu gerekse özel alanda şiddete maruz kalmaksızın yaşama hakkını yaygınlaştırmak ve korumak için gerekli olan yasal ve diğer tedbirleri alacaklardır.

2) Taraflar, kadınlara karşı her türlü ayrımcılığı kınayacak ve ayrımcılığı önlemek üzere, özellikle aşağıdakiler dahil olmak üzere, gerekli yasal ve diğer tedbirleri alacaklardır:

– Ulusal anayasalarında veya ilgili diğer mevzuata kadın erkek eşitliği ilkesini dahil edecek ve bu ilkenin uygulamada gerçekleştirilmesini temin edeceklerdir.

– Yerine göre, yaptırımların uygulanması yolu da dahil olmak üzere, kadınlara karşı ayrımcılığı yasaklayacaklardır;

– Kadınlara karşı ayrımcılık yapan yasa ve uygulamaları yürürlükten kaldıracaklardır.

Madde 12 – Genel yükümlülükler

1 Taraflar kadınların daha aşağı düzeyde olduğu düşüncesine veya kadınların ve erkeklerin toplumsal olarak klişeleşmiş rollerine dayalı ön yargıların, törelerin, geleneklerin ve diğer uygulamaların kökünün kazınması amacıyla kadınların ve erkeklerin sosyal ve kültürel davranış kalıplarının değiştirilmesine yardımcı olacak tedbirleri alacaklardır.

Madde 14 – Eğitim

1 Taraflar, yerine göre, tüm eğitim seviyelerinde resmi müfredata, kadın erkek eşitliği, toplumsal klişelerden arındırılmış toplumsal cinsiyet rolleri, karşılıklı saygı, kişisel ilişkilerde çatışmaların şiddete başvurmadan çözüme kavuşturulması, kadınlara karşı toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve kişilik bütünlüğüne saygı gibi konuların, öğrencilerin zaman içinde değişen öğrenme kapasitelerine uyarlanmış bir biçimde dahil edilmesi için gerekli tedbirleri alacaklardır.

Madde 23 – Sığınma evleri

Taraflar mağdurlara ve özellikle kadın ve çocuklara, kalacak güvenli yer sağlamak üzere uygun, yeterli sayıda kolayca erişilebilir sığınma evi oluşturmak ve mağdurların yardımına proaktif bir biçimde koşmak üzere gerekli yasal ve diğer tedbirleri alacaklardır.

Madde 24 – Telefon yardım hatları

Taraflar bu Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddet olayıyla ilgili olarak telefonla arayanlar için, gizliliğe bağlı kalarak veya arayanların kimliklerinin açıklanmamasına gereken dikkati göstererek, ülke çapında 7 gün 24 saat esasına göre faaliyet gösteren ücretsiz telefon hatlarının oluşturulması için gerekli yasal veya diğer tedbirleri alacaklardır.

Madde 32 – Zorla evlendirmelerin doğuracağı hukuki sonuçlar

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Taraflar mağdura gereksiz bir parasal veya idari yük getirmeksizin, zorla gerçekleştirilen evliliklerin geçersiz ve hukümsüz kılınabilmesini veya sona erdirilmesini temin edecek yasal veya diğer tedbirleri alacaklardır.

Madde 52 – Acil durumlarda uzaklaştırma emirleri

Taraflar, yetkili makamlara, ani tehlike durumlarında, aile içi şiddet faillerinin, mağdurun veya risk altındaki şahsın ikametgahını yeterli bir süre için terk etme emri verme ve faillerin mağdurun veya risk altındaki şahsın ikametgahına girmesini veya mağdurla veya risk altındaki şahsıyla temas etmesini yasaklama yetkisi verilmesini temin edecek yasal veya diğer tedbirleri alacaklardır.

2.3.2 Ulusal Mevzuat

Kadına karşı şiddetle mücadele kapsamında normlar hiyerarşisinin her seviyesinden norm hazırlanıp yürürlüğe konularak mevzuatımıza dâhiledilmiştir. Türkiye, uluslararası toplumdaki gelişmelere de paralel olarak kadına karşı şiddetin engellenmesi için çok sayıda etkili hukuki düzenleme yapmıştır. Aşağıda kadına karşı şiddetle mücadele kapsamında ulusal mevzuatın önemli normlarına yer verilmiştir.

2.3.2.1 Anayasa

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Devletimizin tüm organlarını bağlayıcı en yüksek normdur. Anayasamızın özellikle iki hükmü kadın ve erkekler arasındaki eşitliğin temin edilmesi için anayasal dayanak teşkil etmektedir. Söz konusu hükümler şu şekildedir:

X. Kanun önünde eşitlik

Madde 10 – Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

(Ek fıkra: 7/5/2004-5170/1 md.) Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür (Ek cümle: 7/5/2010-5982/1 md.). Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz.

I. Ailenin korunması ve ocuk hakları

Madde 41 – Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır.

Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar.

Yasalarla, hatta en üst norm olan anayasa ile düzenlenen her tür hak, devlet güvencesinde olmakla beraber maalesef toplumsal yaşamda “toplumsal cinsiyet eşitsizliği” sebebi ile kadınların mağdur oldukları saha çalışmalarında anlaşılmaktadır. Üst düzey çalışandan asgari ücretle çalışan işçiye kadar tüm kadınlar, eşitlik konusunda mücadele vermek zorunda bırakılmakta ve özellikle anne olduktan sonra eşit haklara sahip olma mücadeleleri daha da

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

artmaktadır. Burada kanuni düzenlemenin eşitliği korumak için yeterli olmadığı, toplumsal cinsiyet eşitliğinin bireylere eğitim ile öğretilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

2.3.2.2 Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun

8.3.2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun (“6284 sayılı Kanun”) kadına karşı şiddetin önlenmesi amacıyla hazırlanmış olan en temel normlardan biridir ve esasen İstanbul Sözleşmesi’ne dayanılarak hazırlanmıştır. Uygulamada, kadının korunması açısından yetersiz kalması açısından çeşitli eleştirilere neden olan 14.1.1998 tarihli ve 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunu yürürlükten kaldıran 6284 sayılı Kanun, kadının her türlü şiddetten korunmasını sağlamayı amaçlayan çok sayıda hüküm barındırmaktadır. 6284 sayılı Kanun’un hemen tüm hükümleri yüksek önemde olsa da aşağıda en önemli görülenlerine yer verilmiştir.

4320 sayılı yasanın revize edilmesi akabinde hazırlanan 6284 sayılı Kanunun yürürlüğü sonrasında, şiddet mağduru olup sessiz kalan kadın, Devlet eli ile korunacak olmanın güvencesine kavuşmuştur. Kanunun özellikle nafaka ve yardım içerikli ekonomik hakları da düzenlemesi, istenecek koruma tedbiri bakımından tahdidi bir sınırlamanın yapılmayarak somut olaya göre gerçekleştirilebilecek her tür hakkın talep edilebiliyor olması kadınların dava yolu ile hak arayışında öncül bir fener olmuştur. Nitekim şiddetten korunabildiği ve kendisine tahsis edilen bir evin varlığı, çocuklarının yanında olması ve geçinecek kadar da olsa ekonomik bir desteğe kavuşan kadın, hak arama yolculuğuna daha kolay çıkabilmektedir.

Ayrıca 6284 sayılı yasada yer alan ve koruma tedbirlerine aykırılık halinde uygulanan “zorlama hapsinin” mevcudiyeti, şiddet uygulayan failleri durduramasa dahi en azından azalmasına etken olmuştur. Maalesef ki zorlama hapsi, disiplineli hapis cezası olduğundan adli sicil kaydına işlememektedir. Adli sicil kaydına işlenmesi halinde şiddet uygulayan kişinin iş hayatından özel hayatına kadar tüm hayatı olumsuz etkileneceğinden daha da caydırıcı olacağı, kanunun korumaya çalıştığı menfaatlere daha çok hizmet edeceği düşünülmektedir.

6284 sayılı yasanın uygulanması ve beklenen korumayı sağlaması hususunda kurumlar arası iş birliğinin muhakkak en sıkı biçimde sağlanmasının şart olduğu saha çalışmaları esnasında ortaya çıkmıştır. Örneğin, kimlik bilgilerinin gizlenmesi kararının tüm kurumlarca veri tabanlarına eklenmesi, alınan koruma tedbirinin kişiyi koruması için zorunludur. Nitekim misal Millî Eğitim Bakanlığınca bu kararın işlenmemesi, adresini ve kimliğini gizlemeye çalışan kadının, müşterek çocukların okul kaydından ifşa olmasına sebebiyet verecektir. Kanunun ilk yürürlük yıllarında iş birliği bakımından kurumlar arası sıkıntılar yaşanmışsa da yapılan Çalıştaylar ve devamı iş birliği protokolleri ile bu sorun artık minimum düzeye indirgenebilmiştir.

Kanunun 20. maddesinde yer alan “bu kanun kapsamındaki başvurular ile verilen kararların icra ve infazı için yapılan işlemlerden yargılama giderleri, harç, posta gideri ve benzeri hiçbir

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

ad altında masraf alınmaması” hakkın aranması yönünde mağdura gerek ekonomik gerekse zamansal anlamda çok büyük kolaylık sağlamıştır.

Aşağıda maddeleri yazılan Kanunun yürürlüğe girmesi ile Kanun, birçok kadının hayatını kurtarmış, birçok kadının hayata karşı cesaretlenmesini sağlamıştır.

Amaç, kapsam ve temel ilkeler

MADDE 1 – (1) *Bu Kanunun amacı; şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.*

Mülkî amir tarafından verilecek koruyucu tedbir kararları

MADDE 3 – (1) *Bu Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak aşağıdaki tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere mülkî amir tarafından karar verilebilir:*

- a) Kendisine ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması.*
- b) Diğer kanunlar kapsamında yapılacak yardımlar saklı kalmak üzere, geçici maddi yardım yapılması.*
- c) Psikolojik, meslekî, hukukî ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesi.*
- ç) Hayatî tehlikesinin bulunması hâlinde, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici korum altına alınması.*
- d) Gerekli olması hâlinde, korunan kişinin çocukları varsa çalışma yaşamına katılımını desteklemek üzere dört ay, kişinin çalışması hâlinde ise iki aylık süre ile sınırlı olmak kaydıyla, on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının yarısını geçmemek ve belgelendirilmek kaydıyla Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak suretiyle kreş imkânının sağlanması.*

(2) Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde birinci fıkranın (a) ve (ç) bentlerinde yer alan tedbirler, ilgili kolluk amirlerince de alınabilir. Kolluk amiri evrakı en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde mülkî amirin onayına sunar. Mülkî amir tarafından kırksekiz saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar.

Hâkim tarafından verilecek koruyucu tedbir kararları

MADDE 4 – (1) *Bu Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak aşağıdaki koruyucu tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere hâkim tarafından karar verilebilir:*

- a) İşyerinin değiştirilmesi.*
- b) Kişinin evli olması hâlinde müşterek yerleşim yerinden ayrı yerleşim yeri belirlenmesi.*
- c) 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunundaki şartların varlığı hâlinde ve korunan kişinin talebi üzerine tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması.*
- ç) Korunan kişi bakımından hayatî tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağına anlaşılması hâlinde ve ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayalı*

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

olarak 27/12/2007 tarihli ve 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi.

Hâkim tarafından verilecek önleyici tedbir kararları

MADDE 5 – (1) Şiddet uygulayanlarla ilgili olarak aşığıdaki önleyici tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere hâkim tarafından karar verilebilir:

a) Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşığılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması.

b) Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi.

c) Korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması.

ç) Çocuklarla ilgili daha önce verilmiş bir kişisel ilişki kurma kararı varsa, kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılması, kişisel ilişkinin sınırlandırılması ya da tümüyle kaldırılması.

d) Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması.

e) Korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesi.

f) Korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi.

g) Bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesi.

ğ) Silah taşınması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesi.

h) Korunan kişilerin buldukları yerlerde alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların buldukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanması.

ı) Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması ve tedavisinin sağlanması.

(2) Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde birinci fıkranın (a), (b), (c) ve (d) bentlerinde yer alan tedbirler, ilgili kolluk amirlerince de alınabilir. Kolluk amiri evrakı en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde hâkimin onayına sunar. Hâkim tarafından yirmidört saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar.

(3) Bu Kanunda belirtilen tedbirlerle birlikte hâkim, 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirler ile 4721 sayılı Kanun hükümlerine göre velayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususlarında karar vermeye yetkilidir.

(4) Şiddet uygulayan, aynı zamanda ailenin geçimini sağlayan yahut katkıda bulunan kişi ise 4721 sayılı Kanun hükümlerine göre nafakaya hükmedilmemiş olması kaydıyla hâkim, şiddet mağdurunun yaşam düzeyini göz önünde bulundurarak talep edilmese dahi tedbir nafakasına hükmedebilir.

Kolluk görevleri

MADDE 11 – (1) Kolluk görevleri, kolluğun merkez ve taşra teşkilâtında bu Kanunda belirtilen hizmetlerle ilgili olarak, çocuk ve kadının insan hakları ile kadın erkek eşitliği konusunda eğitim

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

almış ve ilgili kolluk birimlerince belirlenmiş olan yeteri kadar personel tarafından yerine getirilir.

Tedbir kararlarına aykırılık

MADDE 13 – (1) Bu Kanun hükümlerine göre hakkında tedbir kararı verilen şiddet uygulayan, bu kararın gereklerine aykırı hareket etmesi hâlinde, fiili bir suç oluştursa bile ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre hâkim kararıyla üç günden on güne kadar zorlama hapsine tabi tutulur.

(2) Tedbir kararının gereklerine aykırılığın her tekrarında, ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre zorlama hapsinin süresi onbeş günden otuz güne kadardır. Ancak zorlama hapsinin toplam süresi altı ayı geçemez.

(3) Zorlama hapsine ilişkin kararlar, Cumhuriyet başsavcılığınca yerine getirilir. Bu kararlar Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlüklerine bildirilir.

şiddet önleme ve izleme merkezlerinin kurulması

MADDE 14 – (1) Bakanlık, gerekli uzman personelin görev yaptığı ve tercihen kadın personelin istihdam edildiği, şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını yedi gün yirmidört saat esasına göre yürüten, çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenen, şiddet önleme ve izleme merkezlerini kurar.

Kurumlararası koordinasyon ve eğitim

MADDE 16 –...

(3) Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ile ulusal, bölgesel ve yerel yayın yapan özel televizyon kuruluşları ve radyolar, ayda en az doksan dakika kadınların çalışma yaşamına katılımı, özellikle kadın ve çocukla ilgili olmak üzere şiddetle mücadele mekanizmaları ve benzeri politikalar konusunda Bakanlık tarafından hazırlanan ya da hazırlattırılan bilgilendirme materyallerini yayınlamak zorundadır.

Harçlar ve masraflardan, vergilerden muafiyet ve davaya katılma

MADDE 20 – (1) Bu Kanun kapsamındaki başvurular ile verilen kararların icra ve infazı için yapılan işlemlerden yargılama giderleri, harç, posta gideri ve benzeri hiçbir ad altında masraf alınmaz. Bu Kanununun 17 nci maddesi uyarınca yapılan ödemeler gelir vergisi ile veraset ve intikal vergisinden, bu ödemeler için düzenlenen kâğıtlar ise damga vergisinden müstesnadır.

2.3.2.3 Türk Ceza Kanunu

26.09.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK) mevzuatımızda suç ve cezaları düzenleyen temel kanundur. TCK'nın birçok hükmünde gebe kadına karşı işlenen suçların ağırlaştırıcı neden olarak düzenlenmesine karşın mevcut raporun kapsamına giren esas TCK hükümleri eşe karşı işlenen suçlardır. Bilindiği ve mevcut raporda detaylıca ortaya konulduğu üzere, aile içinde işlenen suçların büyük çoğunluğunun mağdurları kadınlardır. Bu sebeple, bir

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

suçun eşe karşı işlenmesi halinin ağırlaştırıcı neden sayılması sıklıkla bu suçların mağduru olan kadınların korunması amacıyla yürürlüğe konmuştur. TCK'nın suçların eşe karşı işlenmesini ağırlaştırıcı sebep kabul ettiği hükümler şöyledir:

Nitelikli haller

Madde 82- (1) Kasten öldürme suçunun;

...

d) Üstsoy veya altsoydan birine ya da eşe, boşandığı eşe veya kardeşe karşı,

...

İşlenmesi halinde, kişi ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılır.

7331 sayılı “Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, 08.07.2021 tarihinde kabul edilerek, 14 Temmuz 2021 tarih ve 31541 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır. Bu kanun ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 82. maddesinde yer alan kasten öldürme suçunun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hallerine “kişinin boşandığı eşini öldürmesi” hali de eklenmiştir. Böylece 7331 Sayılı Kanun ile kasten öldürme suçunun boşanılan eşe karşı işlenmesi hali suçun nitelikli hali sayılmıştır. Yeni düzenleme uyarınca failin kasten öldürme suçunu yalnızca eşine değil, hâlihazırda boşanmış olduğu eşine karşı da işlemesi halinde verilecek ceza ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası olacaktır.

Bu durumda bir kişinin kasten öldürme suçunu boşanmış olduğu eski eşine karşı işlemesi halinde hakkında ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmedilebilecektir. Yaşadığı şiddetten kurtulmak için evliliğini sonlandıran kadının korunması yönünden Kanundaki bu düzenleme hayli olumludur.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 82. maddesinde yer alan kasten öldürme suçunun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hallerine “kişinin boşandığı eşini öldürmesi” hali de eklenmiştir. 86. maddede yer alan kasten öldürme suçu, 96. maddesinde yer alan eziyet suçu, 109. maddesinde yer alan kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu konusunda da aynı yönde değişiklik yapılmıştır. Her dört maddenin eski hâli, kişinin sadece evli olduğu eşini öldürmesi ya da yaralaması durumunda daha ağır ceza verilmesini öngörmekteydi. Yeni durumda boşanılan eşe karşı öldürme ve yaralama suçlarının işlenmesi sanığa daha ağır ceza verilmesini gerektirmektedir.

Kasten yaralama

Madde 86-(1) Kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

...

(3) Kasten yaralama suçunun;

a) Üstsoya, altsoya, eşe, boşandığı eşe veya kardeşe karşı

...

İşlenmesi halinde, şikâyet aranmaksızın, verilecek ceza yarı oranında, (f) bendi bakımından ise bir kat artırılır.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Eziyet

Madde 96- (1) Bir kimsenin eziyet çekmesine yol açacak davranışları gerçekleştiren kişi hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Yukarıdaki fıkra kapsamına giren fiillerin;

...

b) Üstsoy veya altsoya, babalık veya analığa ya da eşe veya boşandığı eşe karşı işlenmesi halinde, kişi hakkında üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma

Madde 109- (1) Bir kimseyi hukuka aykırı olarak bir yere gitmek veya bir yerde kalmak hürriyetinden yoksun bırakan kişiye, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Kişi, fiili işlemek için veya işlediği sırada cebir, tehdit veya hile kullanırsa, iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) Bu suçun;

...

e) Üstsoy, altsoy veya eşe ya da boşandığı eşe karşı, işlenmesi halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza bir kat artırılır.

2.3.2.4 Ceza Muhakemesi Kanunu

4.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) esasen ceza yargılamasının tabi olduğu usul ve kuralları düzenlemektedir. Bununla birlikte, CMK cinsel saldırı konusunda çeşitli hükümler içermesi açısından mevcut rapor kapsamında önem taşıyan normlar içermektedir.

Gözaltı

Madde 91-...

4) (Ek: 27/3/2015-6638/13 md.) Suçüstü hâlleriyle sınırlı olmak kaydıyla; kişi hakkında aşağıdaki bentlerde belirtilen suçlarda mülki amirlerce belirlenecek kolluk amirleri tarafından yirmi dört saate kadar, şiddet olaylarının yaygınlaşarak kamu düzeninin ciddi şekilde bozulmasına yol açabilecek toplumsal olaylar sırasında ve toplu olarak işlenen suçlarda kırk sekiz saate kadar gözaltına alınma kararı verilebilir...

b) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda yer alan;

...

3. Cinsel saldırı (madde 102),

Tutuklama nedenleri

Madde 100 –...

(3) Aşağıdaki suçların işlendiği hususunda somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı halinde, tutuklama nedeni var sayılabilir:

...

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

6. Cinsel saldırı

Kişi özgürlüğü bakımından tutuklamanın istisna sayıldığı Ceza Kanunumuzda, cinsel saldırının istisna olarak tutulması ve kuvvetli şüphenin varlığı halinde tutuklama kararı verilebilmesine ilişkin düzenleme, suçun failin kaçma ya da delilleri karartma çabasını sonlandıracağından oldukça olumlu bir düzenlemedir. Uygulamada da tutuklu olması sebebi ile dosyaya müdahale edemeyen, delilleri karartamayan sanığa ilişkin yargılamanın daha objektif olduğu görölmektedir.

Kamu davasını açmada takdir yetkisi

Madde 171 – (Değişik: 6/12/2006 – 5560/22 md.)

(1) Cezayı kaldıran şahsî sebep olarak etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasını gerektiren koşulların ya da şahsî cezasızlık sebebinin varlığı halinde, Cumhuriyet savcısı kovuşturmaya yer olmadığı kararı verebilir

...

(6) (Ek:17/10/2019-7188/19 md.) Bu madde hükümleri;

...

c) Cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar, hakkında uygulanmaz.

Bu kanun maddesi ile cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar bakımından Savcılık Makamına takdir hakkı bırakılmamış ve böylece iddia halinde yargılamanın yapılması ve delillerin incelenmesini bir nevi zorunlu kılmıştır. Bu durum, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçta, mağdurun şikâyetinin göz ardı edilmemesine, ispat zorluğu ile karşılaşmamasına yardımcı olacaktır ki mağdur kadının ikincil mağduriyetine engel olacağı gibi yargı makamına güvenini de artıracaktır.

Katılanın hakları

Madde 239 – (1) (Değişik: 24/7/2008-5793/41 md.) Mağdur veya suçtan zarar gören davaya katıldığında, cinsel saldırı suçu ile alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlarda, baro tarafından kendisine avukat görevlendirilmesini isteyebilir.

Yaşadığı fiil neticesinde travma yaşayan kadının kendisini yargılama aşamasında temsil etmesinin beklenilmesi yaşamın olağan akışına aykırıdır. Her bir yargılama sürecinde olayı tekrar tekrar yaşaması her seferinde yeniden travmaya maruz kalmasına yol açacaktır ki hukuki bilgisinin de bulunmadığı dikkate alındığında hak kaybı yaşaması olasıdır. İşbu kanun hükmü ile baro tarafından atanan avukat aracılığı ile mağdur gerek duruşma aşamasının yıpratıcı yükünden kurtulacak, gerekse de hukuki donanıma sahip bir vekil ile temsil edileceğinden hakkına kavuşması daha olası olacaktır. Bu anlamda olumlu bir düzenleme olduğu ortadadır.

Uzlaştırma

Madde 253-...

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finansé edilmektedir.

(3) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olsa bile, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda, uzlaştırma yoluna gidilemez.

Toplumumuzda maalesef ki cinsel suç mağduru, fail sıfatı ile anılmakta hatta neredeyse gerçé fail aklanarak ceza mağdura kesilmektedir. Böyle bir anlayışın içinde toplum yargılamasından çekinen mağdur ve ailesi genelde uzlaşma için ikna edilmeye çalışılmakta hatta bu durumun mağdura daha büyük zarar vereceği iddiası ile uzlaşma için zorlanmaktadır. Bu tarz dış müdahalelerin önlenmesi, mağdurun veya ailesinin etki altına alınarak suçun rt bas edilememesi bakımından olumlu bir düzenleme olduğu kanaatindeyiz.

2.3.2.5 Belediye Kanunu

03.07.2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu, 14. maddesinde ülkemizdeki çoğu belediyeye, kadın ve çocuklar için sığınma evi açma yükümlülüğü getirmesi açısından önemlidir. Kanunun ilgili maddesi şu şekildedir:

Belediyenin görev ve sorumlulukları

Madde 14-...

(Ek cümleler: 12/11/2012-6360/17 md.) Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilirler.

Kadınlar, özellikle çocuklarının barınma ve beslenme ihtiyaçlarına çözüm bulmadıkça uğradığı şiddete katlanmak zorunda kalmakta ve bir nevi "kader" tanımlaması ile maalesef hayatını sürdürmektedir. Kanun gereğince belediyelere bu şekilde yükümlülükler yüklenmesi, sığınma evlerinin kurulması, kadının "kader" anlayışını değerleştirmekte kendisi ve çocukları için çözüm aramasının yolunu açmaktadır. Uygulamada eşi tarafından şiddet uygulanan, hatta ölümle tehdit edilen kadının kendi ailesi tarafından da kabul görmediği, yardım alabileceği kimsesi olmadığı için şiddete razı olduğu ya da daha farklı yollara saptığı gözlemlenirken sığınma evlerinin varlığı kadını daha da güçlendirmiş, sığınma evlerinde mesleği olmayan kadına meslek kursları ile iş edindirilmiş ve bağımsız hayatta tek başına varlığını sürdürmesinin yolunu açmıştır. Bu nedenle çok olumlu bir uygulamadır.

2.3.2.6 İkincil Düzenlemeler

Anayasal veya yasal düzenlemelerin yanı sıra kadına karşı şiddetle mücadele edilmesi amacıyla çok sayıda yönetmelik ve genelge gibi ikincil düzenlemeler hazırlanmıştır. Çok sayıda olması sebebiyle mevcut raporda yer verilecek ikincil düzenlemelerin önemli görülenleri ;10.01.2013 tarihli Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı şiddetin nlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği", "ocuk ve Kadınlara Yönelik şiddet Hareketleriyle Tre ve Namus Cinayetlerinin nlenmesi için Alınacak Tedbirler" Konulu 2006/17 Sayılı Başbakanlık Genelgesi, "Aile İçi şiddet, Kadına Yönelik şiddet ve ocuk

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Suçlarıyla Mücadelede Jandarmanın Görev Yetki ve Sorumlulukları Yönergesi”, 01.01.2020 tarihli İçişleri Bakanlığı’nın “81 ile Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Genelgesi”, “Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Yönetmeliği” olarak sayılabilir.

2.4 Türkiye’de kadınlara yönelik şiddete ilişkin mevcut veriler

Yakın eş şiddeti tüm dünyada kadınları etkileyen bir şiddet türüdür ve AB Temel Haklar Ajansı verilerine göre, AB düzeyinde 15 yaş üzeri her 5 kadından birinin yakın partnerlerinden cinsel veya fiziksel şiddete maruz kaldığı görülmektedir (European Union Agency for Fundamental Rights, 2014). Ülkemizde 2014 yılında gerçekleştirilen en kapsamlı şiddet araştırması, Hacettepe Üniversitesi tarafından yapılmıştır. Bu araştırmanın bulguları aşağıda özetlenmektedir.

Kadınlara yönelik şiddetle ilgili veriler

- Son tahminlere göre, dünyada 15 yaş ve üstü neredeyse her 3 kadından 1’i hayatları boyunca en az bir kez yakın partnerleri veya partnerleri olmayan biri tarafından fiziksel veya cinsel şiddete maruz bırakılmaktadır
- Son yapılan araştırmaya göre, Türkiye’de 10 kadından 4’ü hayatlarının bir noktasında eşleri veya yakın partnerleri tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz bırakılmaktadır
- Yapılan araştırmalara göre dünya çapında şiddete maruz bırakılan kadınların sadece %40’ı şiddeti raporlamaktadır. Konuyla ilgili verilere sahip ülkelerin büyük kısmında, yardım isteyen kadınların çoğu aileleri ve arkadaşlarına ulaşırken, çok azı polis ve sağlık hizmetleri gibi resmî kurumlara başvurmuştur. Yardım isteyenlerin sadece yüzde 10’undan azı polise başvurmuştur.
- Şiddete tanık olanlar tarafından yapılan bildirimlerin sayısı da oldukça düşüktür. Şiddete tanık olanlar, yetkililere bizzat başvurarak, şiddete maruz bırakılan kadını bildirimde bulunması için cesaretlendirerek ve/veya ona eşlik ederek kadına destek olabilir. Ancak Eurobarometer’in anketi, ankete katılanlardan -ister bir arkadaş veya aile üyesi, ister bir komşu veya iş yerinden bir meslektaş olsun- ev içi şiddet hakkında bilgisi olanların yalnızca yüzde 12’sinin durumu polise bildirdiğini göstermektedir.
- Türkiye’de fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz bırakılan kadınların yarısından çoğu bu durumu yakın sosyal çevrelerine anlatırken, yalnızca yüzde 11’i yardım almak için resmî bir kuruma veya bir sivil toplum kuruluşuna başvurmuştur. Bu durum, kadınların yaş grubuna, eğitim ve refah seviyesine, yaşadıkları bölgeye ve ikamet türüne göre değişiklik göstermektedir⁸

Türkiye’den son 10 yılda işlenen kadın cinayetleri verilerinin toplandığı haritalama çalışması ise durumun vehametini bir kez daha ortaya koymaktadır. Kadıncinayetleri.org adresinden

⁸ Hacettepe Üniversitesi, Aralık 2014: “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması; <https://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures#notes>; <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f03d06b8-2e04-11eb-b27b-01aa75ed71a1/language-en>

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

ulaşılabilen haritalama çalışmasına göre, Türkiye’de 2010-2020 yılları arasında 2534 kadın öldürülmüştür. Öldürülen kadınların %40,4’ 26-40 yaş aralığında, %20,9’u 41-55 yaş aralığında, %19,4’ 19-25 yaş aralığındadır. 1656 vakada fail eş/eski eş, erkek arkadaş/eski erkek arkadaş veya dini nikahlı eş olarak kaydedilmiştir. Kadın cinayetlerinin medyaya yansıyan “bahaneleri” arasında en st sıralarda kadının ayrılma/boşanma isteği, aldatılma şüphesi ve kıskançlık, reddedilme, ‘sözde’ namus/tre saikiyle işlenen cinayetler gelmektedir. Her 5 kadın cinayetinden 1’i boşanma/ayrılık aşamasında gerçekleşmiştir. Öldürülen her 5 kadından 1’i şiddet/taciz mağduruydu. şiddet gören her 10 kadından 6’sı güvenlik amaçlı korunma başvurusunda bulunmuştu. Kadın cinayetleri en çok evde ve ateşli silahla işlenmiştir. 10 yılda işlenen her 5 kadın cinayetinden biri boşanma/ayrılık aşamasında gerçekleşmiştir. 517 kadın cinayetinde, yani her 10 kadın cinayetinden 2’sinde, cinayet öncesi şiddet, tehdit veya taciz vardı. Buna bağlı olarak, her 10 kadından en az 1’i öldürülmeden önce güvenlik amaçlı korunma başvurusunda bulunmuştu. Bu, şiddet geçmişi olan 517 kadın cinayetinde, kadınların yüzde 63 gibi önemli bir oranda korunma refleksi gösterdiğini, buna rağmen öldürüldüğünü ortaya koymaktadır. 10 yılda 169 kadın ise ayrılık/ boşanma aşamasında olup şiddete maruz kalmasına ve koruma başvurusunda bulunmasına rağmen öldürülmüştür.⁹

Görüldüğü üzere, kadına yönelik şiddetin boyutları, medyaya yansıyan haberler ve 2014 araştırması temelinde bile yeterince büyükken, bu konuda güncel ve toplu idari verilerin olmaması, karşılaştırmalı veri analizini olanaksız hale getirmektedir ve politikaların etkinliğini değerlendirmek için yeterli kanıta dayalı veri bulunmamaktadır. Aşağıdaki bölümde, bu alanda idari verilerin toplanması ve gösterge temelli izlemenin önemi açıklanmaktadır.

3. şiddetin izlenmesi ve önlenmesinde gösterge temelli veri toplanması

3.1 Neden veriye gereksinim var?

Cinsiyete dayalı şiddet olgusunu ortadan kaldırmak için politika düzeyinde etkili mekanizmalar geliştirmenin başlangıç noktası, kadına yönelik şiddetin çeşitli türlerinin yaygınlığı ve görülme sıklığı ile bu tür şiddetin nedenleri ve sonuçlarına ilişkin verilerin toplanması ve paylaşılmasıdır. Doğru ve kapsamlı veri, kadına yönelik şiddet konusunda toplumsal farkındalığı artırmaya hizmet edecek ve devletlerin kadına yönelik şiddete karşı harekete geçme sorumluluğunu ne derece yerine getirdiğinin izlenmesine olanak tanıyacaktır.

Politika yapıcılar ve hak temelli savunuculuk yapan sivil toplum kuruluşlarının şiddete ilişkin gereksinim duyduğu veriler içinde özellikle; çeşitli şiddet türlerinden etkilenen kadınların sayısı; şiddetin kısa ve uzun vade sonuçları; kadınları şiddet karşısında savunmasız kılan bazı özellikler; kadınların yardım almasının önündeki engeller; yardım isteyen kadınlara adalet, sağlık ve sosyal hizmet yönünden verilen hizmetleryer almaktadır. Sorunun büyüklüğünü ve boyutlarını ölçmek, temel çizgileri oluşturmak, yüksek risk altındaki grupları belirlemek,

⁹ <https://www.evrensel.net/haber/448712/turkiyenin-10-yillik-kadin-cinayetleri-haritasi-en-az-2534-kadin-olduruldu>

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finansé edilmektedir.

müdahale ve önleme çabalarını en çok gerek duyulan yerlere odaklamak, zaman içindeki değişimi izlemek, müdahalelerin etkinliğini değerlendirmek ve şiddet mağdurlarına verilen zararı ele almak için ayrıntılı veriler gereklidir. Doğru bilgilerin elde edilememesi halinde, soruna yönelik politika yanıtları açısından ilerlemeyi izleme çabaları ciddi şekilde tehlikeye girer.¹⁰

Kadına yönelik şiddetle ilgili bilgi ve istatistikler, potansiyel olarak çeşitli kaynaklarda mevcuttur. Bu kaynaklar arasında, sağlık ve tıbbi hizmetler, ceza ve adalet kurumları, sosyal hizmetler, adli yardım hizmetleri, araştırma ve belgeleme merkezleri ve özellikle şiddete maruz kalmış kadınlara destek üzere geliştirilmiş hizmetler, sığınmaevleri, tecavüz/cinsel saldırı merkezleri, kriz telefon hattı ve kadın grupları ve savunuculuk örgütleri bulunmaktadır. Bu kurum veya kuruluşların bazıları, özellikle yakın partner şiddeti veya cinsel şiddete müdahale etmekle görevlendirilirken diğer kurumlar şiddetten kurtulan kadınlara çeşitli hizmetlerin verilmesinden sorumludur. Bu kuruluşlar, gerek yardım isteyen şiddet mağdurları hakkında, gerekse kendi görevlerini yerine getirmek için gerekli bilgileri toplayabilir. Bu kurum ve kuruluşların görevlerini yerine getirirken topladıkları kayıtlar idari kayıtlar kategorisine girer. İdari kayıtlardan derlenen istatistiksel veriler genellikle idari süreçlerin yan ürünleridir. İdari kayıtlardan elde edilen istatistiksel verilerin güvenilirliği, kayıtların eksiksizliğine, tanım ve kuralların uygulanmasındaki tutarlılığa bağlıdır.

Kadınlara yönelik eş şiddetiyle mücadele çabaları, ancak güvenilir, sistematik ve karşılaştırılabilir verilerle elde edilebilecek olan, olgunun niteliğinin ve ölçeğinin derinlemesine anlaşılmasını gerektirir. Bu, yakın partner şiddeti hakkında idari veri toplama kaynaklarını gerekli kılar. Polis ve adalet sektörleri bu tür verilerin temel kaynaklarıdır. Ancak bugüne kadar AB düzeyinde ve ülkemizde, eş şiddeti de dâhil olmak üzere kadına yönelik şiddete ilişkin mevcut, karşılaştırılabilir veri eksikliği olduğu gözlemlenmiştir.¹¹

İdari verilerin belirli bir nüfus içinde kadınlara yönelik şiddetin yayınlığına ilişkin bir varsayım sağlayamayacağı yaygın olarak kabul edilmektedir. Bunun sebebi, şiddetin eş veya diğer aile üyesi tarafından gerçekleştirilmesi durumunda, bu eylemlerin çoğu zaman ilgili makamlara bildirilmemesidir. Ayrıca, ilgili makamlara ya da sağlık hizmetlerine bildirilen şiddet eylemleri çoğunlukla şiddetin en ciddi durumları, bir başka deyişle saklanamayacak olan şiddet eylemleridir. Özetle, idari sistemlerde kayıt altına alınan kadına yönelik şiddet olguları sorunu tam olarak temsil etmeyebilir. Bununla birlikte, idari veriler, hem bildirilen kadına yönelik şiddet olgularına verilen toplumsal tepkinin hem de mağdurlara sunulan hizmetlerin bir göstergesini sağlamada yararlı olabilir.

¹⁰ UN 2014, Guidelines for Producing Statistics on Violence against Women— Statistical Surveys, Department of Economic and Social Affairs Statistics Division

¹¹ EIGE 2019, Gender-based violence: Police and justice sector data on intimate partner violence against women in the European Union, Luxembourg: Publications Office of the European Union, ss.7-10.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

İdari veriler, bir idari kaynaktan türetilen ve devlet daireleri ve kurumları tarafından toplanan bir dizi birim ve istatistiksel bilgidir (Eurostat, 2009). İdari veriler, polis, savcılık veya mahkeme gibi kurumların ihbar ve kayıt işlemleri yoluyla toplanmaktadır. Bilgiler öncelikle bildirim, kayıt altına alma ve izleme gibi idari amaçlar için genellikle bir hizmetin sunumu sırasında toplanır (EIGE, 2017a).

İdari verilerin toplanması, politika oluşturma, değerlendirme ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi ile bununla mücadele konusunda etkili stratejiler geliştirmek için bir araç olarak kullanılabilir. Toplanan verilerin yararı ve uygulanabilirliği ise veri toplama sisteminin ve içeriğinin kalitesine ve güvenilirliğine bağlıdır. Örneğin, kapasite konularını ele almak için, yani kamu ya da sivil toplum tarafından verilen hizmetlerden kaç kadının faydalandığı önemli bir idari veridir.

Buna ek olarak, idari veri sistemleri, mevcut uygulamaların yeterli olup olmadığını değerlendirmek için de kullanılabilir. Şiddetten kurtulanların ne tür yardıma ihtiyaçları olduğu ve kurumların bunun ne kadarını karşılayabildiği gibi bilgilere veriler sayesinde ulaşılabilir. İdari verilerin bir diğer kullanım alanı ise mağdur destek hizmetlerinin kalitesinin değerlendirilmesine yönelik çalışmalardır. Hizmet sunumunun uygunluğunu ve etkinliğini iyileştirmek için gerekli bilgilere bu sayede ulaşılabilir. Ayrıca hizmetlerden yararlanma verileri de kadına yönelik aile içi şiddetin (KYAİŞ) idari maliyetini tahmin etmek amacıyla kullanılabilir.

3.2 Kadınlara yönelik şiddete ilişkin göstergeler

Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Hak Temelli İzleme

Devletlerin insan hakları yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini belirlemek amacıyla insan hakları norm ve standartları temel alınarak yürütülen çalışmalara hak temelli izleme denir. Hak temelli izleme ile bir hak alanına ilişkin mevcut durum; hak ihmal veya ihlalleri veya hakların gerçekleştirilmesine yönelik olarak atılan adımlar izlenebilir.¹²

İzleme çalışması yapılırken uluslararası **norm ve standartlar** referans alınır. Bir hak alanını izlerken o hak alanına dair uluslararası ve ulusal mevzuat birlikte incelenmelidir. Böylelikle uluslararası standartlar ve ulusal uygulama arasındaki boşluk, izlemenin yapıldığı alanda hak ihlalleri ve yapılması gerekenler belirlenebilir.

Evrensel insan haklarını merkeze alan hak temelli yaklaşımda haklarına erişimi izlenecek bireyler “hak sahipleri” ve haklara erişimi sağlamaktan sorumlu devlet ve devlet dışı yapılar ise “sorumluluk sahibi” olarak adlandırılır. Hak ihlallerinin tespit edildiği bir izleme çalışmasında, hak sahiplerinin haklarına erişip erişmediğine, sorumluluk sahiplerinin ise yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğine bakılır.

¹² Kurtoğlu ve Bayrakçeken-Tüzel: 2020.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Hak temelli izleme çalışmasında “oluş temelli izleme” ve “gösterge temelli izleme” olmak üzere iki yaklaşım benimsenebilir. Oluş temelli izlemede belirli olgular üzerinden hak ihlalleri izlenirken, doğrudan ihlale veya ihmale maruz kalan bireylerle veya gruplarla yani hayatta kalan mağdurlar ve failler ile derinlemesine görüşmeler yapılır. Adalet verileri toplanır, gösteriler, yürüyüşler gözlemlenir; medya ve dava izlemesi yapılır. Veriler standart formatlar aracılığıyla toplanır ve çoğunlukla nitel veri üretilir. Gösterge temelli izleme ise bir ülkedeki insan hakları pratiğinin genel resmini ortaya koymak üzere ihlallerin sıklığını, derecesini, yaygınlığını ve hakların hayata geçip geçmediğini gösterir. Bu yaklaşımda izleme, referans alınan uluslararası norm ve standartlara uygun olarak geliştirilen göstergeler aracılığıyla yapılır. Göstergeler belirli bir hak alanında uluslararası hedeflere ulaşma düzeyine işaret eder ve kıyaslamaya uygun nicel veri üretir.

Hak örgütleri, insan haklarının izlenmesinin haklara dair değişim yaratmanın bir aracı olduğunu hatırlamalı ve savunuculuğu ve izlemeyi bir arada düşünmelidir (İzleme Rehberi: 2021). Zira belirli bir alanda hak temelli izleme kapsamında toplanan veri, savunuculuk faaliyetlerini destekleyecektir.

şiddetin İzlenmesi ve Önlenmesinde Gösterge Temelli Veri Toplanması

Kadınlara yönelik şiddet bir insan hakları ihlalidir. Hemen her gün bir kadın cinayetinin işlendiği Türkiye’de kadına yönelik şiddet, izleme çalışmaları yapılması gereken önemli bir alandır. Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ve tavsiye kararlarının yanı sıra ulusal mevzuatta da şiddet konusu ele alınmaktadır. Türkiye’de kadına yönelik şiddetin izlenmesi için öncelikle uluslararası belgelerde bu alan ile oluşturulan mevzuat, politika, plan ve programların incelenmesi gerekir. Kadına yönelik şiddet alanında uluslararası norm ve standartların belirlenmesini takiben sorumluluk sahibi devletin yükümlölüklerini yerine getirip getirmediğini anlamak için alınan yasal ve idari tedbirlerin belirlenmesi gerekir. Bunun için de ilgili alandaki kanun, yönetmelik, genelge, politika belgesi ve stratejiler incelenir. İzleme çalışmasında ideal olan ile mevcut durum arasındaki boşluğun saptanması hak ihlallerinin belirlenmesi ve giderilmesi için önem taşır. Veri toplanması, ideal durum ile mevcut durumu incelemek açısından önem teşkil etmektedir.

Kadına yönelik şiddet alanında izleme yapmak üzere başvurulacak uluslararası belgeler şunlardır:

Birleşmiş Milletler Uluslararası Sözleşme ve Belgeleri

- CEDAW 36 sayılı ve 37 sayılı Genel Tavsiye Kararları

Birleşmiş Milletler Raporları ve Bildirileri

Avrupa Konseyi Birliği Sözleşme ve Belgeleri

- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
- Avrupa Sosyal şartı
- Kadınlara Yönelik şiddet ve Evii şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)
- Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Strateji Belgesi 2018-2023
- Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Stratejisi 2020-2025

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Uluslararası Normlar

Uluslararası normlar, insan hakları sözleşmeleriyle teminat altına alınmış en temel değerlerdir. Kadına yönelik şiddet ile mücadelede temel alınan uluslararası normlar aşağıda belirtilmektedir (Kaptanoğlu-Yüksel: 2020):

- Eşitlik/toplumsal cinsiyet eşitliği
- İnsan onuruna saygı
- Şiddetsizlik
- Kadınların güçlenmesi
- Özen gösterme
- Ayrımcılık yasağı/ kesişimsel ayrımcılık

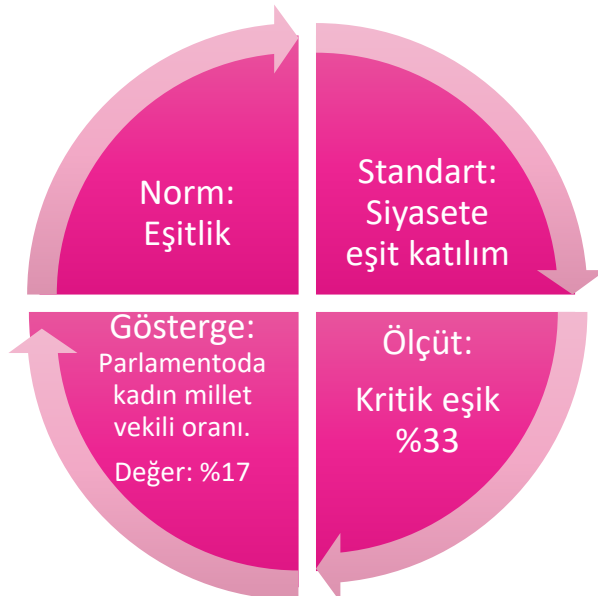
Uluslararası Standartlar

Uluslararası standartlar, izleme yapılan alandaki normların gündelik yaşama aktarılmasına ilişkin bir çerçeve sunar. Kadına yönelik şiddet alanına ilişkin standartları belirleyen uluslararası belgeler; (

- CEDAW (1979),
- Pekin Eylem Planı (1995),
- Kadınlara ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddetin Sonlandırılması (2013),
- Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (2015) olarak sıralanabilir (Kaptanoğlu-Yüksel: 2020)).

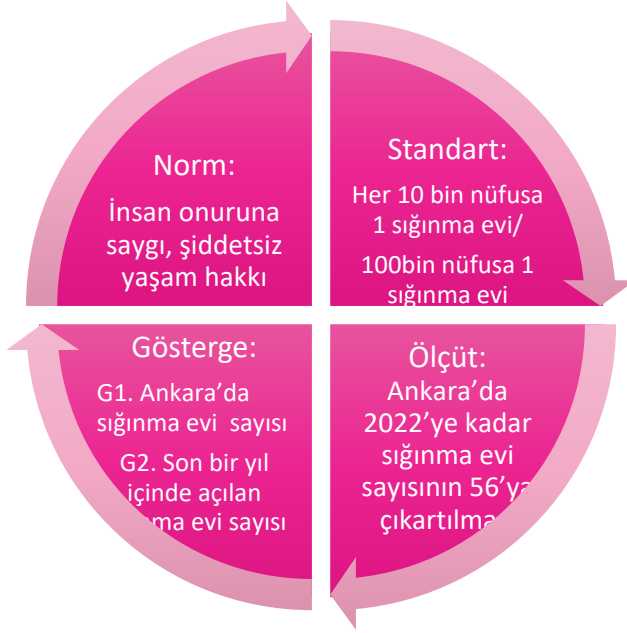
Avrupa Konseyi ve AB de Avrupa genelinde standartlar oluşturmakta ve göstergeler/endeksler geliştirerek ölçütler sunmaktadır. Örneğin, Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü (EİGE), hazırladığı Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi ile Avrupa genelinde karşılaştırmalı veri sunmaktadır.

Norm, standart, ölçüt ve gösterge arasındaki farklar aşağıdaki görsellerde özetlenmektedir.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Kaynak: (Kurtuğlu ve Bayrakçeken-Tüzel: 2020)

- Daha önce belirtildiği gibi, izleme çalışması, ideal olan ile mevcut durum arasındaki farkın incelenmesine dayanır. İzleme yapılacak alana dair uluslararası norm ve standartları belirledikten sonra izlemeye ulusal alanda veri toplayarak devam edilebilir. Bu bağlamda kadınları şiddetten koruma alanında sorumluluk sahibi olan devletin hangi kurumlar aracılığı ile bu sorumluluklarını yerine getirdiği izlenebilir. Bu kurumların aldıkları yasal ve idari önlemlerin incelenmesi, kadına yönelik şiddet alanında Türkiye'de yapılanları izlemek için önemli bir ilk adımdır. Türkiye'de kadına yönelik şiddet ile mücadelede sorumluluk sahibi olan kurumlar; Cumhurbaşkanlığı Hukuk Politikaları Kurulu
- Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (SBB)
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü
- İçişleri Bakanlığı
- Sağlık Bakanlığı
- Adalet Bakanlığı
- Diyanet İşleri Başkanlığı
- Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK)
- TBMM- Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu (KEFEK)
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) olarak sıralanmaktadır (Kaptanoğlu-Yüksel: 2020):

Ulusal Politikalar, Mevzuat ve Diğer Belgeler:

Kadına yönelik şiddet alanında mevcut durumun yapısal izlemesi, hak ihlalleri açısından veri sağlar. Bu alanda sorumluluk sahibi kurumlar tarafından üretilen politika, plan, program ve yasalara da bakılması gerekmektedir. Kadına karşı şiddetin izlenmesi açısından önem taşıdığı düşünölen belgeler

- Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2018-2023

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

- 2020-2021 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon Planı
- İstanbul Sözleşmesinin İzlenmesi- GREVIO Raporları 2017-2018
- Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu için hazırlanan ulusal rapor
- 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun
- Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesine Dair Yönetmelik
- Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik olarak sıralanabilir.

Ülkemizde 2011 yılında İstanbul Sözleşmesi'nin imzalanması, 2012 yılında 6284 sayılı Kanun'un kabul edilmesi ve 2014 yılında Türk Ceza Kanunu'nda yapılan düzenlemeler ile kadına yönelik şiddet ile mücadelede önemli adımlar atılmışken 2021 yılında "İstanbul Sözleşmesi"nden imzanın geri çekilmesi bu alandaki kazanımların gerilemesi endişesi yaratmıştır. Bu nedenle, yasal dayanağını İstanbul Sözleşmesi'nden alan 6284 sayılı yasanın uygulanmasının, kadına yönelik şiddetin, bu alanda yaşanan hak ihlallerinin ve kadınların adalete erişiminin izlenmesi daha da önem kazanmıştır. Ancak devlet kurumları izleme çalışmalarını şeffaf bir şekilde yürütmemekte ve toplanan verileri kamuoyu ile paylaşmamaktadır. Bu nedenle sivil toplumun, kadına yönelik şiddet alanında izleme çalışmaları yürütülmesindeki rolü artmıştır.

Kadın Örgütleri, LGBTİ Örgütler ve Diğer Kamusal Aktörlerin Çalışmaları

2017-2020 döneminde kadın örgütleri, hak temelli örgütler ve LGBTİ örgütler, kadın hakları alanında elde edilen kazanımlar konusunda atılan geri adımlara karşı bir mücadele yürütmüşlerdir.

Türkiye'de bu alanda toplanan veri şeffaf bir şekilde kamuoyu ile paylaşılmadığı için kadına yönelik şiddet alanında sivil toplum kuruluşları tarafından izleme yapılması önem taşımaktadır çünkü bu alandaki "veri eksikliği" önemli bir saptamadır. Alanda çalışan pek çok STK, Türkiye genelinde ve il bazında gerçek şiddet verilerine ulaşmakta sıkıntı çektikleri için kendi verilerini toplama yolunu tercih etmektedir. Kadınlar farklı platform, dernek ve vakıflar kurarak kadına yönelik şiddet ile mücadele alanındaki kazanımların korunması ve hak ihlallerinin ortaya konulması amacıyla örgütlenmişlerdir. Bu alanda çalışan örgütler

- TCK 103 Kadın Platformu
- Nafaka Hakkı Kadın Platformu
- TCK 103 Çocuk İstismarı Affına Karşı Kadın Platformu
- Eşitlik için Kadın Platformu (EŞİK)
- Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı
- Kadın Dayanışma Vakfı
- Kadınlarla Dayanışma Vakfı (KADAV)
- Kadının İnsan Hakları Yeni Çözümler Derneği (KİH-YÇ)
- Havle Kadın Derneği
- Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği
- Eşitlik İzleme Kadın Grubu
- KAOS-GL Derneği
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu
- Bianet olarak listelenmektedir (Kaptanoğlu-Yüksel: 2020)

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Medya İzleme

İnsan hakları ihlallerinin izlenmesinde başvurulan yöntemlerden biri de medya izlemesidir. Türkiye’de kadına yönelik şiddet alanında çeşitli kurumlar tarafından toplanan idari veriler kamuoyu ile paylaşılmadığı için pek çok kadın STK’sı kendi olanakları ile medyaya yansıyan şiddet haberlerini tarayarak veri toplamakta ve izleme çalışmalarında bu verileri kullanmaktadır.

2008 yılından itibaren medyaya yansıyan kadın cinayeti, şiddet ve istismar ile ilgili haberleri derleyerek “Erkek Şiddeti Çetelesi” adı altında web sayfasında paylaşan Bağımsız İletişim Ağı (Bianet) medya izlemesi yaparak kadın cinayeti sayısındaki artışa dikkat çekmektedir. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu da kadın cinayetleri ve şüpheli kadın ölümlerini medya ve diğer kaynaklardan veri toplayarak izlemekte ve kendi web sayfasında aylık raporlar halinde yayımlamaktadır.

Dava İzleme

Kadın STK’ların, erkek şiddeti nedeniyle öldürülen/yaralanan kadınların davalarını takip etmeleri kadınların adalete erişimi ve kadına yönelik şiddet ile mücadele alanında yapılan önemli bir izlem çalışmasıdır. Dava takibi yasal makamlar üzerinde baskı oluşturarak makamlara konuya ilişkin sorumluluklarını hatırlatmaya hizmet etmektedir.

Kadına Yönelik Şiddeti İzleme neden önemlidir?

Kadına yönelik şiddetin toplumda geldiği noktanın, sıklığının ve yaygınlığının ortaya koyulması açısından izlenmesi önem taşır. Mevcut durumun ortaya konulması, hem hak taleplerinin net bir şekilde yapılması hem de geleceğe dönük faaliyetlerin planlanması açısından önem taşır. İzleme bir denetleme aracı olmasa da toplanan ve analiz edilen veriler ile kadın örgütlerinin çalışmalarına dayanak teşkil eder. Kadın örgütleri, kadın hareketinin taleplerini somut bilgilere dayandırarak kadın hareketinin güçlendirilmesi için izleme çalışması ile üretilen bilgiye ihtiyaç duyarlar.

İzleme çalışması ile toplanan veriler ve üretilen bilgiler kanıta dayalı savunuculuk yapılabilmesini olanaklı kılar. İzleme çalışmaları, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın hakları alanında çalışan örgütlerin, mevcut yapının normlara uygunluğu ve sorumluluk sahiplerinin yükümlülüklerini ne şekilde yerine getirdiği konularında argümanlar üretmelerini sağlar. Kadına yönelik şiddetin izlenmesi, bu alandaki hak ihlallerinin yaygınlığını ve sıklığını ortaya koyduğu gibi mevcut durumda sorumluluk sahibi olan devletin, kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve kadınların korunması konusundaki yükümlülüklerini de ortaya koyar.

İzleme çalışmaları toplumsal cinsiyet temelli örgütlerin ürettiği bilginin kullanılmasını, kamu politikaları üzerinde baskı kurulmasını, böylelikle hak talepleri ve eşitlik prensiplerinin anaakımlaştırılmasını sağlar (Bayrakçeken ve Kurtoğlu: 2020).

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Kadına Yönelik Şiddetin Göstergeler Aracılığıyla İzlenmesi

Uluslararası sözleşmelerden doğan yükümlülükler doğrultusunda bir hak ihlali olan kadına yönelik şiddet ve müdahale mekanizmalarının işleyişine ilişkin veri toplanması ve izleme yapılması gerekmektedir.

Bu çerçevede, hak temelli izleme yaklaşımı temelinde şekillenen “Şiddetin İzleri Projesi” kapsamında Ankara Barosu Gelincik Merkezi’ne şiddet mağduru kadınlar tarafından yapılan başvurular ve kadına yönelik şiddetle mücadele alanında hukuki mekanizmaların etkinliği göstergeler temelinde izlenecektir.

İstanbul Sözleşmesi’nden çekildiği açıklanmış olmakla birlikte, yasal dayanağını bu sözleşmeden alan 6284 sayılı Kanun halen yürürlüktedir ve Kanunun etkin uygulanması, kadına yönelik şiddetin sona erdirilmesi ve önlenmesi için en önemli hukuki mekanizmadır. Bu yasanın etkin uygulanmasının izlenmesi de önem taşımaktadır.

Kadınlara Yönelik Şiddete İlişkin Göstergeler

Uluslararası rehberlerde kadınlara yönelik şiddetle ilgili toplanması gereken veriler konusunda minimum kriterler belirlenmiştir. Bu rehberlerde öncelikli olarak fiziksel şiddet, cinsel şiddet, psikolojik şiddet ve ekonomik şiddetle ilgili verilerin ulusal mekanizmalarca toplanması önerilmektedir.¹³ Buna ek olarak kadın sünneti, erken yaşta zorla evlendirme, kadına yönelik şiddete karşı toplumun tavrı ve algısı, şiddet vakalarının bildirimini de önerilen diğer veri öncelikleri arasındadır.

Kadına yönelik şiddete ilişkin göstergelere ilişkin Birleşmiş Milletler İstatistik Komisyonu Dostlar Kürsüsü tarafından belirlenen, kadına yönelik şiddeti ölçmek için temel göstergeler

- Birleşmiş Milletler İstatistik Komisyonu Dostlar Kürsüsü Kadına Yönelik Şiddet Göstergeleri
- I. Şiddetin derecesi, mağdurun faille ilişkisi ve şiddetin sıklığına göre son 12 ayda fiziksel şiddete maruz kalan kadınların toplamı ve yaşa göre oranı
 - II. Şiddetin derecesi, mağdurun faille ilişkisi ve sıklığına göre yaşamları boyunca fiziksel şiddete maruz kalan kadınların toplamı ve yaşa göre oranı
 - III. Şiddetin derecesi, mağdurun faille ilişkisi ve şiddetin sıklığına göre son 12 ayda cinsel şiddete maruz kalan kadınların toplamı ve yaşa göre oranı
 - IV. Yaşamları boyunca cinsel şiddete maruz kalan kadınların şiddetin derecesi, mağdurun faille ilişkisi ve şiddetin sıklığına göre toplamı ve yaşa göre oranı
 - V. Son 12 ay içinde mevcut veya eski partnerleri tarafından cinsel veya fiziksel şiddete maruz bırakılan kadınların şiddetin sıklığına göre toplam sayısı ve yaşa göre oranı
 - VI. Yaşamları boyunca mevcut veya eski partnerleri tarafından cinsel veya fiziksel şiddete maruz bırakılan kadınların şiddetin sıklığına göre toplam sayısı ve yaşa göre oranı
 - VII Son 12 ay içinde birlikte olduğu kişi tarafından psikolojik şiddete maruz bırakılan kadınların toplam ve yaşa göre oranı

¹³ UN 2014

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

VIII. Son 12 ay içinde birlikte olduğu bir erkek tarafından ekonomik şiddete maruz bırakılan kadınların toplamı ve yaşa göre oranı

IX. Kadın sünnetine maruz kalan kadınların toplamı ve yaşa göre oranı.

Şiddet türünün belirlenmesi: Şiddeti izlemede kullanılacak ulusal çapta uygulanması önerilen anketlerde “şiddet” terimi kullanılmadan, yanıtlayan kadınların davranış kalıplarını değerlendirebilecekleri sorular sorulması önemlidir. “Şiddet görüyor musunuz?” sorusu yerine “aşağıdaki davranışlardan birini eşiniz size uyguladı mı?” tarzında sorular yöneltilerek daha güvenilir verilerin toplanması mümkündür. Bu bağlamda, yapılacak çalışmalarda önerilen soru kalıpları ve içerikleri aşağıdaki tabloda özetlenmiştir (EIGE 2018).

Fiziksel şiddeti içeren davranışlar	Tokat atma Bir cisim fırlatma İtme veya saçını çekme Bir cisim kullanarak vurma Yumruk atma Tekme atma Isırma ve çekiştirme Dövme Boğma veya boğazını sıkma Bıçak, kesici alet veya ateşli silahla tehdit etme Bıçak, ateşli silah veya kesici aletle yaralama Diğer
Cinsel şiddeti içeren davranışlar	Tecavüz Tecavüze yeltenme Rızası dışında dokunma Zorla cinsel ilişki Fiziksel şiddet tehditi ile cinsel ilişkiye zorlama Güç kullanarak veya aşağılayıcı bir şekilde cinsel ilişkiye girme
Psikolojik veya duygusal şiddeti içeren davranışlar	Aşağılama veya küçük düşürme Görünüşüyle dalga geçme Korkutma ve tehdit Başkalarına zarar vermekle tehdit etme Ailesi ve arkadaşlarıyla görüşmesini engelleme Sosyal ilişkilerini ve gittiği yerleri kontrol etme Başka erkeklerle konuştuğunda sinirlenme Görmezden gelme Aldatmakla suçlama Sağlık hizmeti almasını engelleme Eğitim veya iş hayatını engelleme
Ekonomik şiddeti içeren davranışlar	Finansal kaynaklara erişimini kısıtlama Nafaka veya harçlık vermeme Çalışmasına izin vermeme Kazancına el koyma Mülküne veya malına el koyma

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finans edilmektedir.

Şiddet türlerinin belirlenmesinde bu davranış kalıplarının iyi tespit edilmesi zorunludur.

Şiddetin düzeyinin belirlenmesi: Şiddet türlerine ek olarak şiddetin sıklığı ve düzeyine ilişkin verilerin toplanması önem taşır. “Şiddetin düzeyi” temel değişkeni, bir şiddet eyleminin mağdur tarafından ne kadar şiddetli, katı veya sert olarak değerlendirildiğini nitelemeye ve ölçmeye çalışır. Çok boyutlu doğası nedeniyle, doğrudan mağdura sorarak şiddeti ölçmek zordur. Bir şiddet eyleminin düzeyi belirlerken, bir kadının hem geçmişteki şiddet deneyimleri hem de belirli şiddet eylemleriyle ilişkili yaralanma riskinin düzeyi dikkate alınmalıdır. Bu nedenle, şiddeti yalnızca sıklık, yaralanma ve olağan günlük aktivitelerini yerine getirmesini zorlaştırabilecek diğer etkiler dâhil olmak üzere mağdurun maruz kaldığı sonuçlara göre değil, aynı zamanda mağdurun deneyimlediği eylemlerin içeriğine göre de değerlendirmek gerekir.

Veri toplama sırasında, şiddetin derecesini ve ilgili kadınlar üzerindeki etkisini değerlendirmek için ayrı ayrı ya da birlikte kullanılabilir bazı şiddet göstergelerinin oluşturulması önemlidir. Bu, deneyimlerin doğası hakkında netlik sağlamaya, önleme programlarının geliştirilmesi için bilgi sağlamaya ve uygun müdahaleler ve hizmet sağlamaya çalışan kurumların eğitim programlarına girdi sağlayacaktır. Örnek olarak, şiddet türlerinin içeriği aşağıdaki şekilde detaylandırılabilir:

- Fiziksel hasar:
 - Küçük kesik veya çürük
 - Burkulma
 - Kırış diş
 - Kırık kemik
 - İç yaralanma
- Şiddet sonucu düşük
- Tıbbi müdahale veya hastaneye gitmeyi gerektiren hasar
- Ruhsal sağlığın bozulması
- Gebelik sırasında şiddet

Aşağıdaki tabloda, Uluslararası Suç Sınıflandırması (ICCS) kapsamında yakın partner şiddeti bağlamına ele alınan suçlar hakkında bilgi verilmektedir.

YPŞ alt kategorisi	ICCS kodu	Bölüm	Suç
Kadın cinayeti	0101	Ölüme yol açan veya öldürmeyi amaçlayan eylemler	Kasten öldürme
Fiziksel şiddet	0102	Ölüme yol açan veya öldürmeyi amaçlayan eylemler	Kasten öldürmeye teşebbüs
	0103	Ölüme yol açan veya öldürmeyi amaçlayan eylemler	Kasıtsız öldürme
	02011	Kişiyi zarar veren veya zarar vermeyi amaçlayan eylemler	Saldırı
	0206	Kişiyi zarar veren veya zarar vermeyi amaçlayan eylemler	İhmal: Bir kişinin ihmalkâr, umursamaz veya dikkatsiz davranışı sonucu bedensel

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

			zarar veya bedensel zarar potansiyeli
	0207	Kişiye zarar veren veya zarar vermeyi amaçlayan eylemler	Eylemin zarar verme potansiyelinin farkında olarak kişiye zarar verici tehlikeli eylemlerde bulunma
	02022	Kişiye zarar veren veya zarar vermeyi amaçlayan eylemler	Özgürlükten yoksun bırakma
	020222	Kişiye zarar veren veya zarar vermeyi amaçlayan eylemler	Yasa dışı kısıtlama
	020229	Kişiye zarar veren veya zarar vermeyi amaçlayan eylemler	Diğer özgürlükten yoksun bırakma eylemleri
Cinsel Şiddet	03011	Cinsel nitelikteki yaralayıcı eylem	Tecavüz
	03012	Cinsel nitelikteki yaralayıcı eylem	Cinsel saldırı
	03021	Cinsel nitelikteki yaralayıcı eylem	Yetişkinlere yönelik cinsel istismar
	0309	Cinsel nitelikteki yaralayıcı eylem	Cinsel nitelikli diğer zarar verici eylemler
Psikolojik Şiddet	0205	Kişiye zarar veren veya zarar vermeyi amaçlayan eylemler	Zorlama
	02012	Kişiye zarar veren veya zarar vermeyi amaçlayan eylemler	Tehdit
	02081	Kişiye zarar veren veya zarar vermeyi amaçlayan eylemler	Taciz
	02082	Kişiye zarar veren veya zarar vermeyi amaçlayan eylemler	Israrlı takip
	02089	Kişiye zarar veren veya zarar vermeyi amaçlayan eylemler	Korku veya duygusal stresi tetiklemeyi amaçlayan diğer eylemler
	0209	Kişiye zarar veren veya zarar vermeyi amaçlayan eylemler	Karalama veya hakaret
	0211	Kişiye zarar veren veya zarar vermeyi amaçlayan eylemler	Kişiye karşı özel hayatın gizliliğini ihlal eden diğer eylemler
	0219	Kişiye zarar veren veya zarar vermeyi amaçlayan eylemler	Kişiye zarar veren veya zarar vermeyi amaçlayan diğer eylemler
Ekonomik Şiddet	020321	Kişiye zarar veren veya zarar vermeyi amaçlayan eylemler	Zorla çalıştırma
	05022	Sadece mülkiye karşı eylemler	Kişisel mülkün gasp edilmesi
	05042	Sadece mülkiyete karşı eylemler	Kişisel mülke zarar verme

Kaynak: EIGE, 2021¹⁴

¹⁴ EIGE's indicators on intimate partner violence, rape and femicide Recommendations to improve data quality, availability and comparability, 2021.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Şiddet sıklığı: Şiddetin sıklığı, bir kadının belirli bir zaman diliminde, örneğin son 12 ay içinde veya yaşamı boyunca yaşadığı şiddet eylemlerinin veya olaylarının meydana gelme (1, 2, 3, 4) sayısını ifade eder. Şiddet sıklığı yüksek olduğunda, örneğin bir ömür boyu veya hatta son 12 ay gibi uzun bir süre boyunca kesin ölçümler elde etmek zor olabilir. Örneğin, eş ya da birlikte olunan kişi ya da bir iş arkadaşı tarafından işlenen şiddet devam ediyor olabilir ya da o kadar sık meydana gelebilir ki, mağdurun şiddet olaylarını tam olarak sayması zor olabilir. Mağdurun psikolojik durumu da şiddetin her gün veya haftada bir meydana gelmiş olmasını hatırlamaya imkân vermeyebilir. Hatta mağdur her an şiddet göreceği korkusuyla yaşayabileceğinden şiddet sıklığını tanımlamanın farklı yolları düşünülmelidir.

Psikolojik şiddet durumunda sıklık kavramı basit değildir. Duygusal istismarın sıklığı, fiziksel veya cinsel şiddetin sıklığı ile aynı şekilde tahmin edilebilirken, kontrol etme davranışı ayrı olaylar olarak sayılamaz. Örneğin, eşi tarafından, bir kadının ailesini veya arkadaşlarını görmesi engelleniyorsa veya nerede olduğunu ve kiminle konuştuğunu her zaman partnerine söylemesi gerekiyorsa, partnerinin her seferinde kadına bunu söylemesine gerek yoktur. Bu anlamda, partnerine karşı gelmenin olası sonuçlarından korktuğu için kadının her zaman kontrol altında olduğu söylenebilir. Bu nedenle, soruların şiddet eylemlerinin sıklığını belirlemeye çalışmak yerine, çeşitli kontrol davranışlarının son 12 ay içinde meydana gelip gelmediğini belirlemeyi hedeflemesi önerilir.

Partner dışı şiddetin nerede meydana geldiğine ilişkin bilgiler, önleme ve stratejik planlama amaçları ile kadınların işyerinde ve kamusal alanlarda güvenliğinin iyileştirilmesi açısından önem taşır. Örneğin, okullar, toplu taşıma, iş yeri, barlar ve kafeler, parklar, ıssız sokaklar veya alanlar ve kamu binaları, partner dışı şiddetin meydana gelebileceği yerler arasında sayılabilir. Partner dışı şiddetin meydana gelebileceği olası yerlerin listesi, ülkeden ülkeye değişiklik gösterecektir.

Mağdur profili: Kadınlar tüm ortamlarda ve bağlamlarda şiddete karşı savunmasız olsalar da bazı kadın grupları şiddeten orantısız şekilde etkilenmektedir. Politikaların etkin bir şekilde şekillendirilmesi için kadına yönelik şiddetle ilgili veri toplama çalışmaları, farklı şiddet türleriyle ilişkili faktörlerin tanımlanabilmesi adına katılımcıların kişisel özellikleri hakkında yeterli ayrıntıyı içermelidir. Kadına yönelik şiddetle ilgili bir ankette, katılımcılardan tespit edilmesi gereken en önemli iki kişisel özellik Medeni durumu/ilişki durumu

- Yaş olarak belirlenmelidir.

Bu iki değişken, kadına yönelik şiddetle ilgili bir ankette veri toplanması gereken minimum veya temel kişisel değişkenler grubunu oluşturur. Kadına yönelik şiddetle ilgili anketler, katılımcıların anket sırasındaki medeni veya ilişki durumlarını tespit etmeli ve geçmişteki ilişkileri belirlemelidir. Bu bilgi, yakın partner şiddeti riski altındaki kadınları belirlemek için kritik öneme sahiptir.

Medeni/ilişki durumu, bir kişinin ülkenin evlilik yasaları ve gelenekleri ile ilgili yaşam durumunu ifade eder. Mevcut yaşam durumu değişkeni, ülkenin bağlamına bağlı olarak evli,

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

fiili evli (bir erkekle yaşıyor ancak resmî nikahlı değil), düzenli veya sürekli bir flört ilişkisi içinde (bir erkekle birlikte ancak birlikte yaşamıyor) ve bir ilişki içinde değil (evli değil, bir erkekle birlikte yaşamıyor veya düzenli veya sürekli bir ilişki içinde değil) olmak üzere dört kategoriyi içerebilir. Önceki ilişkileri tanımlamak için aynı kategoriler kullanılmalıdır. Bunlara ek olarak flört şiddeti görme riski altında oldukları için “düzenli veya sürekli bir flört ilişkisi içinde olanlar” kategorisi dâhil edilmiştir

Yaş, bir kişinin doğum tarihi ile veri toplama çalışmasının yapıldığı tarih arasındaki tamamlanmış yıllar olarak ifade edilen zaman aralığıdır. Her katılımcının tam yaşını belirlemek için gerekli çaba gösterilmelidir. Katılımcıların yaşlarını bilmedikleri veya belirtmek istemedikleri durumlarda, yaklaşık yaş grupları (örneğin, 25 ila 29 yaş) kullanılabilir.

Araştırmalarda, yaşın hem ev içinde hem de dışında şiddet deneyimiyle önemli bir ilişkisinin olduğunu saptanmıştır. Anketten önceki 12 aydaki eş şiddeti genellikle genç kadınlar arasında daha yaygınken, yaşam boyu eş şiddeti, şiddet riskine daha uzun süre maruz kalmaları nedeniyle yaşlı kadınlar için genellikle daha yaygındır.

Diğer kişisel özelliklere ilişkin veriler, bu özelliklerin kadınları şiddete karşı daha savunmasız hale getirip getirmediğini ve ne ölçüde etkilediğini daha iyi anlamak için kadına yönelik şiddetle ilgili bir anketin parçası olarak toplanmalıdır. Bu ek bilgiler, şiddete uygun şekilde müdahale edilmesi ve önleme stratejileri geliştirilmesi için gereklidir.

Kadına yönelik şiddetle ilgili bir araştırmaya dâhil edilecek ek kişisel özelliklerin listesi, hedef nüfusun heterojenliğine, ulusal bağlama ve çalışmanın amaçlarına bağlı olarak farklılık gösterebilir. Bu tür bir ankette verilerin toplanabileceği kişisel özellikler

- İlk evlilik yaşı
- Eğitim durumu
- Ekonomik durum
- Çalışma durumu
- İkamet yeri
- Etnik köken
- Din
- Dil olarak sıralanabilir.

Fail Profili: Risk faktörlerinin belirlenmesi ve destek hizmetlerinin ve diğer kaynakların sağlanması dâhil olmak üzere, katılımcıların durumu hakkında bilgi sahibi olmak, birçok amaç için önemli olmakla birlikte, mevzuatta değişiklikler yapılması ve eş şiddetini önlemeye yönelik stratejiler geliştirilmesi, büyük ölçüde, fail profiline dair bilgi toplanmasına bağlıdır.

Yakın partner şiddetine ilişkin risklerin daha iyi anlaşılması için toplanan verilerde faille ilgili olarak;

- Yaşı

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

- Eğitim durumu
- İstihdam durumu
- Madde/alkol bağımlılığı
- Kendi ailesinde Şiddet görme ykwkw¹⁵Őeklindeki bilgilere yer verilmesi önemlidir.

Yukarıda bahsedilen temel göstergelerden ve CEİD raporlarının derinlemesine incelenmesinden hareketle Ankara Barosu Gelincik Merkezi'nin çalışma alanı da göz önünde bulundurulurken hukuki mekanizmaların Şiddeti nlemedeki etkinliğini izlemek amacıyla uluslararası norm ve standartlar da temel alınarak bazı taslak göstergeler geliştirilmiştir.

Gösterge	Gösterge Değerleri			
	Temel alınacak veri (2017/2019)		Mevcut Değer (2020/2021)	
	TR	Ankara	TR	Ankara
1. Gelincik Merkezi'ne başvuran kadınların yakın ilişkide oldukları erkekler tarafından maruz bırakıldıkları Şiddet biçimlerinin yaygınlığı				
a. Fiziksel Şiddet yaygınlığı				
b. Cinsel Şiddet yaygınlığı				
c. Duygusal/psikolojik Şiddet yaygınlığı				
d. Ekonomik Şiddet yaygınlığı				
e. İsrarlı takip yaygınlığı				
f. Kadına yönelik Şiddet nedeniyle merkeze yapılan başvuruların ocuğıya yönelik Şiddet içerme oranı				
g. Şiddet nedeniyle sığınma evinde kalan kadın sayısı				
2. Gelincik Merkezi telefon hattına ulaşan kadın sayısı				
3. Gelincik Merkezi'ne bizzat başvuru yaparak hukuki destek isteyen Şiddet mağduru kadın sayısı (yaş, medeni durum, istihdam durumu, eğitim durumu, ilçe ayırımında)				
a. İlk kez başvuran Şiddet mağduru kadın sayısı				
b. Birden fazla başvuran Şiddet mağduru kadın sayısı				
c. Gelincik merkezine başka kurumlardan (sığınma evi, vb.) yönlendirilen kadınların toplam talepiler içindeki oranı				
d. Başvuran Şiddet mağduru kadınlar içinde kendine ait gayrimenkul/ziynet eşyası ve/ya kişisel geliri (maaş gibi) olan kadın oranı				
e. Gelincik Merkezi'ne Ankara dışından gelerek başvuran kadın oranı				
4. Talepiler arasında fiziksel/cinsel Şiddet sonucu yaralanan kadınların oranı				
a. Fiziksel Şiddet sonucu alınan adli tıp rapor sayısı/oranı				
5. Gelincik Merkezi'ndeki kapasitenin izlenmesi				
a. Rehber avukat sayısı				
b. Gönüllü avukat sayısı				
c. Gelincik Merkezi avukatlarına ve gönüllü avukatlarına yönelik toplumsal cinsiyete duyarlı yaklaşımı içeren düzenli eğitim sayısı				

¹⁵ Bu kısım BM raporundan tercüme edilmiştir.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finansé edilmektedir.

6. Şiddet mağduru kadınların 6284 sayılı Kanuna göre talep ettikleri koruma kararı sayısı				
a. 6284 sayılı Kanunaa göre talep edilen <u>koruyucu</u> tedbir kararı sayısı				
b. 6284 sayılı Kanuna göre talep edilen <u>önleyici</u> tedbir kararı sayısı				
c. Verilen zorlama hapsi karar sayısı				
d. Alınan koruyucu tedbirler içinde elektronik kelepçe uygulama oranı				
7. 6284 sayılı Kanuna göre talep edilen koruma kararlarının reddi oranı (koruyucu ve önleyici tedbir ayrımında)				
8. 6284 sayılı Kanuna göre verilen koruma tedbirlerinin sürelerinin dağılımı				
a. Süresi uzatılan tedbir kararı sayısı/oranı				
9. Şiddet sebebiyle açılan hukuk davasında alınan nafaka miktarı dağılımı (iştirak/yoksulluk)				
10. Şiddet sebebiyle açılan hukuk davasında alınan tazminat miktarı dağılımı (maddi/manevi)				
11. Şiddet sebebiyle hakkında ceza davası açılan fail sayısı				

Bu göstergeler taslak olmakla birlikte, “Şiddetin İzleri Projesi” kapsamında pilot çalışması yapılan veri derleme faaliyeti sırasında göstergelerin birçoğuna ilişkin bilgilere ulaşılabileceği belirlenmiştir.

Bu bölümde genel hatlarıyla şiddeti önleme ve uygun müdahalelerin geliştirilmesi için toplanması önerilen idari verilerin kapsamı ve türleri ele alınmıştır. Aşağıdaki bölümde ise kadına yönelik şiddeti önlemede rol ve sorumluluk üstelen kurum ve kuruluşlar, Türkiye bağlamında incelenmektedir.

3.3 Kurumların rolü ve toplanan idari veriler

Günümüzde, yakın partner şiddeti dâhil olmak üzere kadına yönelik her türlü şiddet, devlet tarafından devlet kurumlarını, yasa koyucuları, tıp uzmanlarını, polisi ve hukuk uzmanlarını, topluluk kurumlarını, eğitim kurumlarını ve toplumun üyelerini ilgilendiren bir toplumsal ve halk sağlığı sorunu olarak kabul edilmektedir. Kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılması sürecinin bir parçası olarak, her devletin kadına yönelik şiddetle ilgili verilerin resmi istatistikler çerçevesinde sistematik olarak toplanmasını ve yayılmasını sağlama yükümlülüğü vardır. Bir devlet, ulusal istatistik sisteminin stratejik planlarına kadına yönelik şiddete ilişkin istatistiksel örnek anketler ekleyerek bu yükümlülüğü yerine getirme tahahhüdünde bulunabilir.¹⁶ Türkiye’de kadına yönelik şiddetin önlenmesine ilişkin politika ve eylem planlarında benzer bir hedef belirlenmiştir. Ancak bu hedefe yönelik ilerlemenin ne ölçüde gerçekleştiği tartışma konusudur.

¹⁶ UN

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Türkiye'deki kurum ve kuruluşların toplumsal cinsiyet temelli şiddete ilişkin veri toplanmasındaki rol ve sorumluluklarına geçmeden önce bu alanda Avrupa Birliği'nin ilgili politika ve tahahhütlerine kısaca değinmek önemlidir. Avrupa Birliği kurumları, kadına yönelik şiddetin boyutunu ölçmek ve sonuçları hakkında bilgiyi artırmak için araçlar geliştirmeyi taahhüt etmiştir. Ayrıca, suç mağdurlarının haklarına, desteklenmesine ve korunmasına ilişkin asgari standartları belirleyen 2012/29/EU sayılı Direktif, Avrupa koruma kararına ilişkin 2011/99/EU sayılı Direktif ve Avrupa Konseyi İstanbul Sözleşmesi, Üye Devletlerde bu yasal araçların uygulanmasını izlemek için kadına yönelik şiddete ilişkin ilgili verilerin toplanmasını istemektedir.¹⁷

İdari veriler, devlet kurumlarının (kolluk ve adalet sektörleri gibi) yakın partner şiddetine verdikleri yanıtları ve mağdurları koruma, daha fazla şiddeti önleme ve faileri kovuşturma kapasitelerini ölçer. Kadınlara yönelik şiddetle mücadelede kanıta dayalı tedbirlerin geliştirilmesi ve bu hedefe yönelik müdahalelerin gerçekleştirilmesinde veriler kritik öneme sahiptir. Veriler ışığında ulusal düzeydeki politikaların uygulanması izlenebilir ve iyileştirilebilir. İdari veriler, aynı zamanda, yakın partner şiddetinin idari maliyetini tahmin etmek için de kullanılabilir. Böylece kurumlar kendi finansal ve personel ihtiyaçlarını planlayabilirler.

Veri toplanması için birçok kaynak mevcuttur. Bunların başında ise bildirilen şiddet vakalarını kayıt altına alan idari kurumlar gelmektedir. Ulusal düzeyde, kadına yönelik şiddete ilişkin idari veri toplamayı düzenleyen tek bir ana kurumdan ziyade genellikle çeşitli idari kuruluşlar vardır. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının koordinasyonunda gerçekleşen ve Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı gibi diğer kamu kurumlarının da dâhil olduğu çok paydaşlı bir sistemde, veri toplanması ve paylaşımına yönelik merkezi düzeyde bir mekanizma geliştirilmesi elzem olmakla birlikte, birçok AB ülkesinde de olduğu gibi ülkemizde bu yönde bir ilerleme henüz gerçekleşmemiştir. Bu tür veri toplama sorumluluğu, birçok AB ülkesinde kurumsal stratejiler ve ulusal planlar vasıtasıyla ilgili kamu kurumlarına bırakılmıştır. İdari veri toplamayı düzenleyen merkezi bir organın olmaması, birden fazla kurumun farklı tanımlar ve metodolojiler kullanarak kadına yönelik şiddet hakkında veri toplaması anlamına gelir.

İdari verilerin toplanması ve analiz edilmesinde bazı zorluklar aşağıda ele alınmıştır. Bunlar gerek AB düzeyinde gerekse ulusal düzeyde politika yapıcılar tarafından ele alınması gereken boşluk alanlarıdır¹⁸:

- Uyumlaştırılmış ve standart tanımlara göre veri toplanmaması,
- AB düzeyinde karşılaştırılabilir veriler olmaması,
- İdari veri toplamada her türlü kadına yönelik şiddetin ele alınması,
- KYŞ'ye ilişkin hizmet temelli verilerle boşluk ve sorun alanlarının tespit edilmesi gereksinimi,
- Eksik bildirim ele alınması.

¹⁷ EIGE, Crime and criminal justice statistics on violence against women (VAW): Good Practices on administrative data collection on Vaw.

¹⁸ EIGE (2016), Administrative Data Collection on Violence against Women: Good Practices.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Ayrıca, veri toplama süreç ve sistemlerinin iyileştirilmesi için EİGE tarafından önerilen tavsiyeler aşağıda verilmiştir:

- KYŞ'ye ilişkin kapsamlı bir yasal çerçeve oluşturulması,
- Yeterli finansal kaynağın tahsis edilmesi için politik taahhüt,
- Kadına yönelik şiddete ilişkin veri toplamanın koordinasyonunu, kontrolünü ve denetimini sağlamak ve uyumlu ve karşılaştırılabilir veri üretimini teşvik etmek için idari veri toplama düzenleyen merkezi düzeyde bir kurumun görevlendirilmesi,
- Kadına yönelik şiddete ilişkin daha güvenilir ve karşılaştırılabilir verilerin üretilmesini ve yayılmasını desteklemek için çok kurumlu yapılar ve prosedürler oluşturulması,
- Mağdurların ihtiyaçlarına dayalı olarak idari veri toplama kapsamında ele alınması gereken ana konular hakkında doğrudan bilgi edinmek için kadınlara yönelik hizmetler ve sivil toplum kuruluşları ile sistematik iş birliği.

Kadına yönelik aile içi şiddet verilerine çeşitli kurumların idari kayıtlarından ulaşılabilir. Aşağıdaki tabloda bu kurumların veri kaynağı olarak kullanılmasına yönelik öneriler ve kısıtlılıklar özetlenmektedir.

Veri Kaynağı	Güçlü Yanlar	Kısıtlılıklar
Sağlık hizmetleri	Sağlık hizmeti veren kurumlara fiziksel veya cinsel şiddet gördüğü için başvuran kadınları belirlemek için kullanılabilir.	Kadına yönelik şiddet vakalarının büyük çoğunluğu sağlık hizmetlerine ulaşmamaktadır. Yaralanmaların şiddetten kaynaklandığının kesin olarak tespit edilmesi mümkün olmayabilir. Verilerin temsil oranı düşük olabilir. Veriler, kadına yönelik şiddet prevalansını (yaygınlığını) ölçmek için kullanılamaz.
Hukuki mekanizmalar	Fiziksel veya cinsel şiddet gören kadınların polis ya da adalet kurumlarına başvurularından veri toplanabilir (örneğin, adli sicil istatistikleri, polis kayıtları).	Vakaların çoğu polise bildirilmemektedir. Veriler cinsiyete göre ayrıştırılmamış olabilir. Verilerin temsil oranı düşük olabilir. Veriler, kadına yönelik şiddet prevalansını (yaygınlığını) ölçmek için kullanılamaz.
Diğer kamu kurumları	Veriler, diğer ihtiyaçlar nedeniyle ortaya çıkan şiddet mağdurlarını belirlemek için kullanılabilir. Polis ve sağlık	Veriler eksik olabilir. Temsil oranı düşük olabilir. Şiddetin yaygınlığını ölçmek için tek başına kullanılamaz.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

	hizmeti verilerini tamamlamak için kullanılabilir. Bu hizmetler, zengin nitel veri kaynaklarıdır (örneğin, barolar, ŞÖNİM).	
Nüfus araştırmaları	Örneklem, nüfusu temsil ediyorsa, nüfus anketleri kadına yönelik şiddetin yaygınlığını, bağıntılarını (risk faktörlerini) ve sonuçlarını etkili bir şekilde ölçebilir (örneğin, 2014 Hacettepe Nüfus Araştırması)	Örneklem boyutu büyük değilse veya tabakalama kullanılmamışsa verilerin kullanımı sınırlıdır. Tüm KYŞ türlerinin etkili bir şekilde ölçülmesi mümkün değildir (örneğin, ekonomik ve psikolojik şiddet).

İlgili tüm idari kaynaklarından (yukarıda belirtilen) sistematik ve karşılaştırılabilir verilerin toplanmasını sağlayacak veri toplama modellerinin oluşturulması bu konuda çok önemlidir. Veriler düzenli aralıklarla toplanmalıdır. Bu itibarla, kapsamlı ve tutarlı verilerin toplanmasını sağlamak için önlemlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu amaçla, **karşılaştırılabilir veri kategorilerinin** belirlenmesi önem arz etmektedir. Farklı devlet kurumlarındaki/tüzel kişiliklerindeki veri toplama sistemleri, kurum içi kayıt tutma amaçlarının ötesine geçmeli ve kullanılan veri kategorileri, şiddete karşı çok kurumlu mücadeleyi içeren farklı devlet kurumlarının eylemlerini doğru bir şekilde analiz etmek için özellikle kolluk, savcılık ve yargı olmak üzere çeşitli sektörler () arasında uyumlu hâle getirilmelidir.¹⁹

Aşağıdaki kısımda idari veri kaynağı olarak belirlenen kurum ve kuruluşların rolleri ve ne tür veriler toplayabilecekleri ayrıntılı olarak ele alınmaktadır.

3.2.1 Aile Mahkemeleri

4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun'a göre, aile mahkemeleri, aile hukukundan doğan dava ve işleri görmek üzere, her ilde ve merkez nüfusu yüz binin üzerinde her ilçede, HSK'nın olumlu görüşü alınarak Adalet Bakanlığı tarafından kurulan; tek hâkimli ve asliye mahkemesi derecesinde olan mahkemelerdir (4772 S. Kanun m. 1 – 2). Aile hukuku uyuşmazlıklarının günümüzde çok boyutlu ve karmaşık bir yapı arz etmesi sebebiyle, aile mahkemeleri uzmanlık mahkemesi, diğer bir ifadeyle özel görevli mahkeme olarak örgütlenmişlerdir.²⁰ Tek hâkimli ve bu hâkimin de aile hukuku konusunda uzman kimliği taşıması gereken aile mahkemelerinde hâkim dışında, Adalet Bakanlığı tarafından adliyelerde görevlendirilmiş olan psikolog, pedagoğ ve sosyal araştırmacılardan da yararlanılmaktadır.²¹

¹⁹ Biljana Brankovic, Avrupa Konseyi, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddet ile ilgili İdari Veri Toplanması ve Analizi, Web Semineri Raporu, Mart 2021.

²⁰ Süha TANRIVER, Medeni Usul Hukuku C. I, 3. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2021, s. 160.

²¹ TANRIVER, 2021, s. 163.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finansé edilmektedir.

Aile mahkemelerinin, 4787 sayılı Kanun dışında, özellikle alınabilecek tedbirler ve önlemler konusunda 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'dan kaynaklanan önemli yetkileri bulunmaktadır. 6284 sayılı Kanun'da, Şiddet mağdurları hakkında uygulanacak tedbirler, korucu tedbirler ve önleyici tedbirler olmak üzere iki ayrı sınıfta ele alınmaktadır. Koruyucu tedbir kararları aile mahkemesi hâkimleri dışında, mülki amirler ve kolluk amirleri tarafından da alınabilmektedir. Mülki amir tarafından verilebilecek koruyucu tedbir kararları sınırlı olarak belirtilmiştir. (6284 s. Kanun m. 3) Bunun dışında Kanun'da belirtilen bazı koruyucu tedbir kararlarının münhasıran aile mahkemesi hâkimi tarafından verilmesi gerekmektedir. Kolluk amirlerine ise, istisnai olarak koruyucu tedbir alma imkânı verilmiştir.²²

6284 sayılı Kanun'da münhasıran aile mahkemesi hâkimine verilmiş olan koruyucu tedbir kararlarına yer verilmiştir. Bu yetkilere geçmeden önce belirtmek gerekir ki, Kanunda bu yetkiler sınırlı sayıda belirtilmemiş olup uygun görülecek benzer tedbirlere de hâkim tarafından karar verilebilmektedir: Kanunda belirtilen koruyucu tedbir kararları:

- İş yerinin değiştirilmesi.
- Kişisinin evli olması halinde müşterek yerleşim yerinden ayrı yerleşim yeri belirlenmesi.
- 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'ndaki Şartların varlığı hâlinde ve korunan kişinin talebi üzerine tapu kütüğüne aile konutu Şerhi konulması.
- Korunan kişi bakımından hayatî tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağının anlaşılması hâlinde ve ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayalı olarak 27.12.2007 tarihli ve 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi kararlarıdır.

Koruyucu tedbir kararları konusunda vurgulanması gereken en önemli noktalardan biri, bu kararların verilebilmesi için, Şiddetin uygulandığı hususunda delil ve belgenin aranmıyor olmasıdır. Bu durum "kadının beyanı esastır" ilkesinin 6284 sayılı Kanundaki karşılığı olarak nitelendirilebilir. Ancak hemen belirtmek gerekir ki, bu ilke her zaman doğrudan doğruya bu beyan üzerine hüküm kurulacağı anlamına gelmeyeip²³ koruyucu tedbir kararı alınmasında kanıtların sunulması için gecikme olması halinde, geri dönüşü mümkün olmayan sonuçların engellenmesi için getirildiği kabul edilmelidir.

6284 sayılı Kanun gereğince aile hâkimi tarafından Şiddet uygulayanlarla ilgili olarak önleyici tedbir kararları da alınabilmektedir. Önleyici tedbir kararlarında da koruyucu tedbir kararlarında olduğu gibi, kanunda sayılmasa bile hâkim tarafından uygun görülecek, benzer tedbirlere karar verilebilmektedir. Kanun'da önleyici tedbir kararlarının gecikmeksizin verileceği kabul edilmiştir. Bu kararın verilmesi, Kanunun amacını gerçekeştirmeyi tehlikeye sokacak Şekilde geciktirilememektedir (6284 S. Kanun m.8/3).

²² TANRIVER, 2021, s. 172.

²³ Seher KIRBAŐ CANİKOĞLU, "Kadının Beyanı Esastır": Çok Bilinmeyenli Bir Denklem, Ankara Barosu Dergisi, Sayı 4, Yıl 2015, Ankara, s. 229 – 253.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü'nün 2019 yılına ait Adli İstatistikler Raporu incelendiğinde, 6284 sayılı Kanun gereğince, aile mahkemelerinde koruma kararı talebi içeren 92.974 talepten 63.494'ü için tam kabul; 10.830'u için talebin reddi; 13.316'sı için ise kısmen kabul kısmen ret kararı verildiği görülmüştür. Sadece aile mahkemelerinde değil genel olarak 6284 sayılı Kanuna göre koruma kararı ile açılan ve karara bağlanan talep sayısının, 2012 yılında 139.031 olduğu her yıl artarak ilerleyip bu sayının 2019 yılında 264.660'a ulaştığı kaydedilmiştir.²⁴

Görüldüğü üzere, Aile Mahkemeleri, özellikle şiddetle mücadelede en önemli hukuki araçlardan biri olan önleyici ve koruyucu tedbirlere ilişkin veriler açısından zengin bir kaynaktır. Bu verilerin düzenli olarak izlenmesi, hangi durumlarda tedbir taleplerinin reddedildiğinin belirlenmesi, uygulamanın iyileştirilmesi açısından çok önemlidir.

3.2.2 Şiddet İzleme ve Önleme Merkezleri

20 Mart 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin İzlenmesine Dair Kanunla birlikte, bir sosyal hizmet kurumu olan "Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri" de faaliyette bulunmaya başlamıştır. 2012 Kasım ayından itibaren pilot illerde faaliyet gösteren ŞÖNİM²⁵, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın web sitesinde yer alan güncel bilgilere göre, Aralık 2021 itibariyle Türkiye genelinde, 81 ilde çalışma yürütmektedir.²⁶ Tüm ŞÖNİM'lerin adres ve telefon bilgilerine web sitesi üzerinden erişim mümkündür. 2021 yılının ilk yedi ayında Türkiye genelinde ŞÖNİM'lerde 16 bin 882 kişiye destek sağlandığı, bu sayının 135 bin 403'ünü ise kadınların oluşturduğu ifade edilmektedir.²⁷

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun uyarınca kurulan ŞÖNİM ilgili Kanuna göre, "şiddetin önlenmesi ve koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını yedi gün yirmi dört saat esaslı ile yürüten merkezleri" ifade etmektedir (M.2/f). Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından kurulan merkezlerde, tercihen kadın olmak üzere uzman personel istihdam edilmektedir. ŞÖNİM bünyesinde meslek elemanları,²⁸ avukat, hemşire/sağlık memuru, veri hazırlama ve kontrol işletmeni/memur, sosyolog, çağrı destek personeli, güvenlik görevlisi ve diğer personel istihdam edilmektedir. ŞÖNİM, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın onayıyla kurulabilmektedir. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında

²⁴ <https://adlisicil.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/22420211427211062020170359HizmeteOzel-2019-bask%C4%B1-%C4%B0SA.pdf>, Erişim Tarihi: 09.12.2021. Bu başvurulardan 5370'i için ise "Diğer Karar" başlığı altında, davanın açılmamış sayılması, davanın birleştirilmesi, karar verilmesine yer olmadığı, sulh olma, gönderme ve başka adli birime aktarma kararlarının verildiği ifade edilmektedir.

²⁵ http://ceidizleme.org/ekutuphaneresim/dosya/66_1.pdf, Erişim Tarihi: 08.12.2021.

²⁶ <https://www.aile.gov.tr/iletisim/bakanlik-iletisim-bilgileri/sonim/>, Erişim Tarihi: 06.12.2021.

²⁷ <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/siddet-onleme-ve-izleme-merkezleri-yilin-7-ayinda-156-bin-882-kisiye-destek-verdi/2353303#>, Erişim Tarihi: 06.12.2021.

²⁸ ŞÖNİM'DE meslek elemanları, üniversitelerin psikoloji, psikolojik danışmanlık ve rehberlik, sosyoloji ve sosyal hizmet bölümlerinden mezunlar arasından seçilmektedir.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Yönetmelik,²⁹ M. 4) ŞÖNİM destek hizmetleri kapsamında, koruyucu ve önleyici tedbir kararları ile zorlama hapsinin verilmesine ve uygulanmasına ilişkin veri toplayarak bilgi bankası oluşturmakta ve tedbir kararlarının sicilini tutmaktadır (6284 s. Kanun, M. 14/1) Öte yandan bu merkezlerde, korunan kişilere barınma, geçici maddi yardım, sağlık, adli yardım hizmetlerinin koordinasyonu da sağlanmaktadır. (6284 s. Kanun, M. 15)

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik'te ŞÖNİM tarafından verilen hizmetlerden yararlanacak olanların öncelikle, ev içi şiddete uğrayan veya uğrama tehlikesi bulunan kadınlar, çocuklar, aile bireyleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişiler olduğu belirtilmiştir (M.12). Şiddeti uygulayanlara yönelik hizmetler konusunda ŞÖNİM, ilgili kurum ve kuruluşlar ile koordinasyon içinde bulunmaktadır.

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik'te ŞÖNİM'in yukarıda sayılan görevleri daha ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Buna göre ŞÖNİM, tedbir kararlarının gerekli hallerde re'sen olarak üzere talep edilmesi, tedbir kararlarının yerine getirilmesi ve uygulanmasının izlenmesi konusunda önemli yetkileri haizdir (Yönetmelik, M.15, 16, 17). ŞÖNİM bu süreç boyunca, gerekli durumlarda diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliği içinde bulunur ve hem bu kuruluşlar verilecek hizmetler konusunda bilgilendirilir hem de hizmetin verilmesinden sonra ŞÖNİM'e bu kuruluşlardan bilgi aktarımı yapılır. ŞÖNİM'in tedbir kararlarına yönelik takibi, konukevinden ayrılan kadınların, konukevi sonrası izleme çalışmaları sırasında da devam etmektedir.

ŞÖNİM'in, şiddet verilerinin işlenmesi konusunda önemli bir görev üstlendiği görülmektedir. Merkezler bu kapsamda tedbir kararları, zorlama hapsi kararları ve yürütölen iş ve işlemlerle ilgili tüm verileri sisteme kaydetme faaliyetinde bulunmaktadır. Ayrıca kadın konukevlerinin kapasitesi, fiilen kalan kişi sayısı, nakiller ve yerleştirme işlemleri ile hizmet alan kişilere ilişkin diğer kayıtlar sistemden yararlanılarak yapılmakta ve takip edilmektedir. Verilerin sisteme kaydı kapsamında, koruyucu ve önleyici tedbirler konusunda, ilgili kurumlar tarafından yerine getirilen işlemlere ilişkin bilgiler ve ŞÖNİM tarafından yapılan işlemler ile bu işlemlerin sonuçları da sisteme kaydedilmektedir (Yönetmelik, M. 18).

Öte yandan ŞÖNİM, hâkimin isteği üzerine şiddet mağduru kişilerin geçmişi, ailesi, çevresi, eğitimi, kişisel, sosyal, ekonomik durumu ile diğer kişiler ve toplum açısından taşıdığı risk konusunda ayrıntılı inceleme raporu da hazırlamaktadır. Yönetmelik gereği ŞÖNİM'in şiddet mağdurlarına verdiği tüm hizmetlerin veri sistemine kaydedilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda veri sisteminde bulunması gereken, şiddet mağdurlarına verilen diğer hizmetler şu şekilde sıralanabilir:

- Tedbir kararı doğrultusunda kişinin hakları, hukuki, psiko-sosyal, ekonomik ve sağlık destek hizmetleri,
- ŞÖNİM tarafından karşılanmayan hizmetlerle ilgili olarak kurumlar arası koordinasyonun sağlanması,
- Meslek edinme ve iş bulma vb. konularda rehberlik hizmeti,

²⁹ Resmî Gazete Tarihi ve Sayısı: 17.03.2016, 29656.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

- 3294 sayılı Kanun³⁰ uyarınca maddi yardım konusunda bilgilendirme yapılması,
- Şiddet mağduru ve şiddete tanıklık eden çocuklara yönelik olarak psiko-sosyal destek,
- Tedbir kararı veren merciin istemesi halinde, şiddet mağdurlarına verilen hizmetlerle ilgili bilgiler ve tedbir kararının uygulanması konusunda yürütülen çalışmalarla ilgili rapor hazırlanmak,
- Tedbir kararının kaldırılmasının sonuç ve riskleri hakkında bilgilendirme, talebin sonuçlarını anlayıp kabul ettiğine ilişkin mağdurun yazılı beyanı.

ŞÖNİM tarafından ayrıca, geçici maddi yardım da yapılabilmekte ve korunan kişinin beraberindeki çocuğun kreş imkânından yararlanmasına dair karar mevzuat hükümlerine göre yerine getirilmekte ve izlenmektedir. Bu noktada belirtmek gerekir ki, tedbir kararı üzerine talep üzerine veya re'sen, korunan kişinin ve diğer aile bireylerine ilişkin bilgiler veya kimliğini açığa çıkarabilecek bilgiler ile adresinin bilgileri, tüm resmî kayıtlarda gizli tutulmaktadır. Bu durumda yapılacak tebligatlarda adres ilgili ŞÖNİM olarak gösterilmektedir.³¹

ŞÖNİM aynı zamanda Türkiye'de faaliyet gösteren tüm kadın konukevlerine ait verileri de sisteme işlemektedir. Bilindiği üzere kadın konukevleri sadece Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından kurulmayıp, il özel idareleri, belediyeler ve sivil toplum kuruluşları da kadın konukevi açabilir ve işletebilirler. ŞÖNİM bu kurumlara ait kadın konukevleri ve konukevlerinde kalan kadınlara ait bilgiler ile kapasite ve sayı bilgilerinin de takibini yapmaktadır. Aynı zamanda bu kuruluşlar her değişikliği ŞÖNİM'e bildirmek zorundadır (Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Yönetmeliđi³² M. 31) Bu bağlamda, kadına karşı şiddet konusunda "tek kapı" ilkesinin benimsenerek ŞÖNİM'in merkezi bir rol üstlenmesinin planlandığı anlaşılmaktadır.³³ Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre, hâlihazırda Türkiye genelinde Bakanlık, belediyeler ve STK'lara bağlı çalışan kadın konukevleri de dâhil olmak üzere toplam 143 kadın konukevi 3.444 kapasite ile hizmet vermektedir.³⁴

Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Yönetmeliği'ne göre kadın konukevleri, "Fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik ve sözlü istismara veya şiddete uğrayan kadınların, şiddetten korunması, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde kadınların varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının da karşılanmak suretiyle geçici süreyle kalabilecekleri ve kadın konukevi, sığınmaevi, kadın sığınağı, kadınevi, şefkatevi ve benzeri adlarla açılmış ya da açılacak yatılı sosyal hizmet kuruluşlarını" ifade etmektedir (Yönetmelik, M. 3/ı). Konukevlerine kabulünü isteyen kadınlar il müdürlüğüne, ŞÖNİM'e veya benzeri görevleri yapan kamu kurum ve kuruluşlarının ilgili birimlerine başvuru yapabilirler. Kadınların

³⁰ 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu.

³¹ 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği. Resmî Gazete Tarih ve Sayısı: 18.01.2013, 28532.

³² Resmî Gazete Tarih ve Sayısı: 05.01.2013, 28519.

³³ Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara 2015, s. 272.

³⁴ <https://www.aile.gov.tr/ss/kadinin-statusu-genel-mudurlugu/>, Erişim Tarihi: 06.12.2021.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finansé edilmektedir.

doğrudan konukevlerine başvurusu kabul edilmemektedir. Kişisel başvuru yapanlar da şÖNİM'e y6nlendirilmektedirler. Konukevlerine kabulde ise, m6lki amir, aile mahkemesi hâkimi veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amirinin kararı 6zerine şÖNİM tarafından ilk kabul birimine veya konukevine kabul sağlanmaktadır (Y6netmelik, M. 12).

şÖNİM'in verilerin toplanmasındaki merkezi rol6, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı şiddetin 6nlenmesine Dair Kanuna ilişkin Uygulama Y6netmeliđi³⁵'nde de g6r6lmektedir. Y6netmeliğe g6re kolluk da kendisine intikal eden her olay hakkında gecikmeksizin ve en seri vasıtalarla şÖNİM'e bilgi vermektedir.

2015 yılında Ankara şÖNİM'e yapılan başvuru dosyalarından yapılan i6erik analizinde ulaşılan sonu6lara g6re, d6zenlenen belge i6eriklerinde standart bulunmaması, kullanılan ifadelerin yeni d6zenlemelerin i6eriğine uygun olmaması, dil a6ısından bir b6t6nl6k bulunmaması, şiddet uygulayan hakkında yapılan incelemelerin şiddet mağdurlarından daha az olması, şiddet 6eşitlerinin ifadesinin pek yeterli olmaması gibi sorunlara vurgu yapılmıştır. Bu bağlamda şÖNİM'de 6alışacak g6revlilerin hizmet i6i eğitimlerle, kadına y6nelik şiddet ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularında bilgilendirilmeleri, mağdurlarla ilgili 6n yargı oluşturabilecek ifadelerden ka6ınma, aile merkezli değil birey merkezli bir dil oluşturma tavsiye edilen başlıklar arasında bulunmaktadır.³⁶ Rapor 2015 yılına ait olsa bile şu anda 81 şÖNİM faaliyette bulunduğundan, T6rkiye genelinde t6m şÖNİM'lerde dosya tutumunda standart bir dilin olması, uygulanan şiddetin net bir bi6imde belirtilmesi ve 6alışanların eğitim durumları 6nem arz eden konular olmaya devam etmektedir.

3.2.3 Kolluk

İ6 g6venlik hizmetlerini yerine getiren teşkilat olan kolluğun,³⁷ su6 oluştuktan sonra devreye giren kolu olan adli kolluk teşkilatı ve Cumhuriyet Savcılıkları şiddet i6eren eylemlerin 6oğunlukla ilk başvuru mercii olmaları dolayısıyla bu konuya ilişkin veri değerlendirmesinde dikkate alınması gereken birimlerdir.

İ6işleri Bakanlığı b6nyesindeki polis ve jandarma teşkilatının oluşturduğu kolluk birimlerinin, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı şiddetin 6nlenmesine Dair Kanun ve Bu Kanuna ilişkin Uygulama Y6netmeliđi³⁸'nden kaynaklanan 6nemli yetkileri bulunmaktadır. Y6netmeliğe g6re, kişinin şiddete uğraması veya şiddete uğrama tehlikesi altında bulunması halinde, herkes durumu yazılı, s6zl6 veya başka bir suretle ilgili makam ve mercilere bildirebilir. Bu bağlamda bir şikâyet merci olan kolluk kendisine yapılan ihbar ve şikâyet 6zerine genel h6k6mler doğrultusunda gerekli işlemleri yapmaktadır. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ise, Kanun kapsamında alınmış olan koruyucu ve 6nleyici tedbirler onaylanmak 6zere tedbirin niteliğine g6re m6lki amire veya hâkime sunulmaktadır (M.5). Y6netmelikte gecikmesinde sakınca bulunan hallerin, kolluk tarafından yapılacak tahkikat ve risk

³⁵ Resmî Gazete Tarihi ve Sayısı: 18.01.2013, 28532.

³⁶ T6rkiye'de Kadına Y6nelik Aile İ6i şiddet Araştırması, Ankara, 2015, s. 261 – 276.

³⁷ Feridun YENİSEY, Ayşe NUHOĞLU, Ceza Muhakemesi Hukuku, 9. Baskı, Se6kin Yayınları, Ankara, 2021.

³⁸ Resmî Gazete Tarihi ve Sayısı: 18.01.2013, 28532.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

değerlendirilmesi sonucunda, derhal işlem yapılmadığı takdirde, Şiddet eyleminin önlenememesi, kişinin can güvenliği, hak ve hürriyetlerinin korunmasının tehlikeye girmesi, korunan kişinin zarar görmesi, Şiddet eyleminin iz, eser, belirti ve delillerinin kaybolması, Şiddet uygulayanın kaçması veya kimliğinin tespit edilememesi gibi ihtimallerin ortaya çıkması ve resen veya ilgilinin talebi üzerine mülki amirden ya da hâkimden karar almak için yeterince vakit bulunamaması halini ifade ettiği belirtilmiştir (M.3/c). Yönetmelikte bu hallerde, mülki amir tarafından alınabilecek barınma yeri sağlanması ve geçici koruma altına alınmasına ilişkin tedbirlerin ilgili kolluk amiri tarafından da alınabileceği belirtilmiştir (M.29).

Cumhuriyet başsavcılıkları da Şikâyet mercileri arasında sayılmıştır. Cumhuriyet başsavcılıkları aynı zamanda, tedbir kararı başvurusunda da bulunabilmektedir (Yönetmelik, mM. 30). Öte yandan Cumhuriyet başsavcılıkları alınan tedbir kararları konusunda da haberdar edilmekte ve başsavcılık kolluk marifetiyle tedbir kararlarının uygulanmasını izlemektedir (Yönetmelik, M. 35). Tedbir kararlarına aykırılık olduğunun kolluk tarafından tespiti halinde de durum derhal Cumhuriyet başsavcılığına iletilmekte; başsavcılık tarafından bu tutanak ivedilikle aile mahkemesine gönderilmektedir.

Tedbir kararına aykırılık sonucunda hâkim tarafından Şiddet uygulayan, zorlama hapsine tabi tutulabilmektedir. Zorlama hapsine ilişkin kararlar da Cumhuriyet başsavcılıkları tarafından yerine getirilmektedir (6284 S. Kanun M. 13/3).

6284 Sayılı Kanun ve Kanunun Uygulama Yönetmeliği'nin incelenmesinden kolluk birimleri ve Cumhuriyet başsavcılıklarının Şiddetle mücadele ve Şiddete yönelik tedbirlerin alınması konusunda önemli yetkileri haiz oldukları anlaşılmaktadır. Bu yetkilerin etkin Şekilde kullanılabilmesi için İçişleri Bakanlığı İl Emniyet Müdürlükleri bünyesinde, Aile İçi ve Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Büro Amirlikleri kurulmaktadır.³⁹ Öte yandan 01.01.2020 tarihli İçişleri Bakanlığı Kadına Karşı Şiddetle Mücadele konulu Genelgesinde⁴⁰, illerde oluşturulan "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Koordinasyon, İzleme, Değerlendirme Komisyonlarının" valilik başkanlığında ve kolluk amirinin katılımıyla üç ayda bir toplanacakları belirtilmiş olup bu toplantıların kaymakam başkanlığında ilçe düzeyine indirileceği belirtilmiştir. Genelgede aynı zamanda Şiddetin etkilerini, meydana gelen mükerrer ve müstakil olayların tahlilini yapmaya da özellikle vurgu yapıldığı görölmektedir. Bu kapsamda kolluk birimleri tarafından kullanılan "Aile İçi ve Kadına Karşı Şiddet Olayları Kayıt Formu"nun, bilimsel standartlara getirilmesi gerektiğinin altı çizilmiştir.

Adalet Bakanlığı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Genelgesi'nde⁴¹, aile içi ve kadına karşı Şiddet suçlarına ilişkin yürütölen soruşturmalarda görev yapmak üzere, Cumhuriyet başsavcılıkları bünyesinde, "Aile İçi ve Kadına Yönelik Şiddet Bürosu" kurulması ve bu bürolarda çalışan Cumhuriyet savcılarının uzmanlaşmalarının sağlanmasına yönelik

³⁹ <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/kadina-siddetle-mucadeleye-ozel-buro/487478>, Erişim Tarihi: 10.12.2021.

⁴⁰ https://www.icisleri.gov.tr/kurumlar/icisleri.gov.tr/icerikYonetimi/haberler/2020/01/_Kadina-Yonelik-Siddetle-Mucadele.pdf, Erişim Tarihi: 10.12.2021.

⁴¹ <https://basin.adalet.gov.tr/ailenin-korunmasi-ve-kadina-karsi-siddetin-onlenmesine-dair-kanunun-uygulanmasi-hakkindaki-adalet-bakanligi-genelgesi-guncellendi>, Erişim Tarihi: 12.12.2021.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finansé edilmektedir.

çalışmalar yapılacağı ifade edilmiştir. Böylelikle Cumhuriyet başsavcılığı içinde "Aile İçi ve Kadına Yönelik Şiddet Bürolarında" şiddetin boyutu ve tedbir kararlarının takibi konusunda uzman bir birim tarafından oluşturulmuş veriler de bulunacaktır. Son olarak belirtmek gerekir ki, Ayrımcılık ve Cinsel Dokunulmazlığa Karşı İşlenen Suçlar Soruşturma Büroları da savcılıklar düzeyinde şiddete ilişkin verileri bulunduran birimler arasında yer almaktadır.⁴²

Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü'nün 2019 yılı raporuna göre, Cumhuriyet başsavcılıkları soruşturma dosyalarındaki kadın mağdur müştekilerin sayısı 2012 yılında yabancı uyruklularla birlikte 1.979.733 iken, bu sayı 2019 yılında 2.917.943 olarak kaydedilmiştir.⁴³

Uzman kolluk personeli yetiştiren polis akademisinin de kadına karşı şiddet konusunda veri analizi çalışmalarında bulunduğu görülmektedir. "Dünyada ve Türkiye'de Kadın Cinayetleri 2016 – 2017 – 2018 Verileri ve Analizi Raporu"nda,⁴⁴ olay, maktul, fail ve saik/motif unsurları üzerinden analiz ve değerlendirmelere yer verilmiştir. Mükerrer şiddet vakalarında, öldürme eylemine doğru giden sürecin ipuçlarının tespit edilmeye çalışılmış olması önemlidir. Öte yandan raporda, "Tespitler ve Öneriler" başlığı altında *risk derecesinin tespit edilmesine* yönelik atılabilecek adımlara da yer verilmiştir. Bu olumlu çalışmaya karşılık Kadın Dayanışma Vakfı'nın "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele – Ocak 2018 – Aralık 2019 Kadın Danışma Merkezi Deneyimlerimiz Raporu"na göre, şiddet mağduru kadınların önemli bir kısmı (rapora göre merkeze başvuran kadınların %30'u) daha önce polis, jandarma karakolları, ilçe emniyet müdürlüğü, hastane polisi ve 155 Polis İmdat Hattı gibi yerlere başvurmuş; buna karşılık bu birimlerde, eksik veya yanlış bilgilendirilmiş, şikâyetleri alınmamış, başvurudan vazgeçirmeye çalışılmış, suçlama, yargılama gibi muamelelere maruz bırakılmışlardır.⁴⁵ Jandarma ve polis tarafından kullanılan risk tespit formuna yönelik güncelleme çalışmaları tamamlanarak risk formunun standart hale getirilmiş olması umut verici bir gelişmedir. Bu formun uygulamaya konma tarihinden itibaren toplanan verilerle daha önceki yılların karşılaştırılması, kamuoyunda "şikâyetinin alınmadığı", "koruma kararı olduğu halde öldürülen kadınlar" gibi olumsuz ve kadınların cesaretini kırıcı bilgilerin de doğruluğunu/yanlışlığını teyit etmeye yarayacak bilgilere ulaşılması açısından önemlidir.

3.2.4 Barolar

Avukatlık Kanunu'nun 76. maddesi gereğince barolar, "*avukatlık mesleğini geliştirmek, meslek mensuplarının birbirleri ve iş sahipleri ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni sağlamak; meslek düzenini, ahlâkını, saygınlığını, hukukun üstünlüğünü, insan haklarını savunmak ve korumak, avukatların ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla tüm çalışmalarını yürüten, tüzel*

⁴² Gülriz Uygur, Nadire Özdemir, Adalet Erişimde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Haritalama İzleme Çalışması, 2021, s. 96.

⁴³ <https://adlisicil.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/22420211427211062020170359HizmeteOzel-2019-bask%C4%B1-%C4%B0SA.pdf>, Erişim Tarihi: 09.12.2021.

⁴⁴ https://www.pa.edu.tr/Upload/editor/files/Kadin_Cinayetleri_Rapor.pdf, Erişim Tarihi: 12.12.2021.

⁴⁵ <https://www.kadindayanismavakfi.org.tr/yayinlar/kadina-yonelik-siddetle-mucadele-ocak-2018-aralik-2019-kadin-danisma-merkezi-deneyimimiz-2020/>, Erişim Tarihi: 08.12.2021.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

kişiliği bulunan, çalışmalarını demokratik ilkelere göre sürdüren” kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır. Baroların hukukun üstünlüğü ve insan haklarını savunmak/korumak misyonunun bir parçası olarak; avukatlık ücretini ve yargılama giderlerini karşılayamayanların avukatlık hizmetinden yararlanmasına olanak sağlayan adli yardım yolu bulunmaktadır.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda da düzenlenen adli yardım hizmeti (M. 334 – 340), her baro merkezinde baro yönetim kurulu tarafından belirlenip görevlendirilecek yeterli sayıda avukattan oluşan adli yardım büroları tarafından yürütülmektedir. Ayrıca baro merkezi dışında avukat sayısı beşten çok olan her yargı çevresinde de bir avukat adli yardım temsilcisi olarak görevlendirilmektedir (Avukatlık Kanunu M. 176 – M. 177). Bürolar ve temsilciler baro yönetim kurulunun gözetimi altında bulunmaktadır. Görevlendirilen avukatın işi yürütmesiyle ilgili aşamalar baro tarafından takip edilmektedir (Avukatlık Kanunu M. 179).

Avukatlık ücreti ve yargılama giderlerini karşılayamayacak durumda olan, şiddet mağduru kadınlar da bu hizmetten yararlanmak üzere adli yardım bürolarına başvurumaktadırlar. Adli yardım büroları tarafından kayıt altında alınan bu talepler de davanın konusu, şiddetin boyutu hakkında önemli bir bilgi kaynağı oluşturmaktadır.

Öte yandan Ceza Muhakemesi Kanunu’nun (CMK) 234. maddesinde, mağdur ve şikâyetçilerin hakları düzenlenmiş; bu kişilere vekilleri bulunmaması halinde, cinsel saldırı suçu ile alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlarda, baro tarafından kendisine avukat görevlendirilmesini isteme hakkı tanınmıştır. Mağdur ve suçtan zarar gören davaya katıldığında da aynı haklara sahiptir (M.239/1). Mağdur veya suçtan zarar gören çocuk, sağır ve dilsiz veya kendisini savunamayacak durumda bulunan akıl hastası ise barolar tarafından avukat görevlendirilmesinde istem dahi aranmamaktadır (M.239/2). Ceza Muhakemesi Kanunu’nda benzer düzenlemelerin şüpheli veya sanık hakkında da bulunduğu görülmektedir. Şüpheli veya sanık, müdafî seçebilecek durumda olmadığını beyan ederse, istemi halinde bir müdafî görevlendirilmektedir. Alt sınırı beş yıldan fazla olan hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı veya çocuk, kendisini savunamayacak derecede malul veya sağır ve dilsiz şüpheli ve sanık için istem koşulu bulunmamaktadır (M.150/1,2). Baroların, Ceza Muhakemesi Kanunu’ndan kaynaklı olarak vekil veya müdafî görevlendirmelerini yapmak üzere CMK Uygulama Merkezleri bulunmaktadır. Bu merkezler mahkemelerden, kolluk kuvvetlerinden, savcılıklardan gelen talepleri yerine getirmek üzere istekli avukatlar arasında görevlendirmeler yapmaktadır. Söz konusu görevlendirmeler vasıtasıyla CMK Uygulama Merkezleri ve Barolar kadına yönelik şiddetten doğan davalar hakkında bilgi sahibi olabilecek durumda bulunmaktadır. Bu dava dosyalarında, şiddetin boyutu, etkileri ve yargılamanın sonucu görülebilmektedir.

Baroların şiddet gören kadınlara yönelik diğer bir faaliyeti de kendi bünyesinde çalışmalar yürüten Kadın Hakları Merkezleri kurmaktır. Bu merkezler genel olarak, baroların adli yardım birimleriyle işbirliği içerisinde bulunup yasal haklar konusunda eğitimler düzenleyen, kamuoyunda farkındalık yaratmaya çalışan, çeşitli STK’lar, yerel yönetimler ve valiliklerle dayanışma içerisinde bulunan kurullardır. Söz konusu faaliyetler çerçevesinde baroların kadın hakları merkezleri de kadınlara yönelik şiddet içeren eylemlerden haberdar olabilmektedirler. İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi’nin, 2019 yılında adli yardım merkezine yapılan kadın

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

başvurucular tarafından yapılan 12.101 adet başvurunun, 2.842 tanesinin 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında tedbir kararı alınması taleplerini oluşturduğu sonucuna varılarak, 1.253 tedbir kararı inceleme konusu yapılmış ve Tedbir Kararları Raporu hazırlanmıştır. Bu kapsamda dosyaların %92'sinde, şiddet mağduru kadının, eşi tarafından şiddete uğradığı tespit edilmiştir.⁴⁶

Öte yandan Türkiye Barolar Birliği de Türkiye'deki bütün baroların katılımı ile kurulan bir kamu kurumu niteliğinde meslek örgütüdür (1136 s. Kanun M. 109). Merkezi Ankara'da bulunan Birlik bünyesinde, hukukun üstünlüğü ve insan haklarını savunmak ve korumak, bu kavramlara işlerlik kazandırmak görevi doğrultusunda, Kadın Hukuku Komisyonu (TÜBAKKOM) bulunmakta ve komisyonun faaliyetleri arasında şiddetin önlenmesi konusunda yasal mevzuatın güçlendirilmesiyle ilgili yasa önerileri yapmak ve kadına karşı şiddet içeren bazı davalarda müdahil olarak davaya katılmak bulunmaktadır.⁴⁷ Bu faaliyetleri üzerinden daha aktif bir çalışma stratejisi oluşturulursa TÜBAKKOM'un da kadına yönelik şiddetin etkileri ve sonuçları bakımından veri elde edebilecek nitelikte bir yapı olabileceğini söylemek yanlış olmayacaktır.

3.2.5 Sivil toplum örgütleri

*"Toplumdaki çeşitli sorunları bağımsız olarak ele alıp kamuoyunu bilgilendirme ve aydınlatma görevi yapan, öneriler sunan her türlü birlik"*⁴⁸ sivil toplum kuruluşudur. Bir başka tanımda ise kâr amacı gütmeyen ve kazanç paylaşma amacı dışında kurulmuş dernek ve vakıf gibi özel hukuk tüzel kişileri sivil toplum kuruluşu/örgütü olarak nitelendirilmektedir.⁴⁹

Türkiye'deki sivil toplum kuruluşlarının büyük bir kısmı dernek veya vakıf niteliğinde kurularak faaliyet göstermektedirler. Bunların yanı sıra birlik, inisiyatif, kooperatif, sendika niteliğinde sivil toplum kuruluşları da bulunmaktadır.⁵⁰ Anayasa'nın 33. maddesi gereğince, herkes izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir. Türk Medeni Kanun'un (TMK) 56. maddesinde ise, *"Dernekler, gerçek veya tüzel en az yedi kişinin kazanç paylaşma dışında belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları, tüzel kişiliğe sahip kişi toplulukları"* olarak tanımlanmıştır. Bunun yanı sıra, 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nda, Kanunun amacının *"dernekler, dernek şube veya temsilcilikleri, federasyonlar, konfederasyonlar, merkezleri yurt dışında bulunan dernekler ve vakıflar ile diğer kâr amacı gütmeyen kuruluşların Türkiye'deki şube veya temsilciliklerinin yasak ve izne tâbi faaliyetlerini, yükümlülüklerini, denetimlerini ve uygulanacak cezalar ile bunlara ilişkin diğer hususları düzenlemek"* olduğu belirtilmektedir. Nitelikleri dernek olan bazı tüzel kişiler farklı

⁴⁶ İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi, Tedbir Kararları Raporu, İstanbul, 2020. Rapor için bkz. <https://www.istanbulbarosu.org.tr/HaberDetay.aspx?ID=15971&Desc=%C4%B0stanbul-Barosu-Kad%C4%B1n-Haklar%C4%B1-Merkezi-6284-UYGULAMALARI-RAPORU>, Erişim Tarihi: 01.12.2021.

⁴⁷ <http://tubakkom.barobirlik.org.tr/index.html>, Erişim Tarihi: 07.12.2021.

⁴⁸ <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 07.12.2021.

⁴⁹ Kadın Konuquevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik, M. 3.

⁵⁰ Kalkınma Bakanlığı, On Birinci Kalkınma Planı (2019 – 2023), Kalkınma Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşları – Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara, 2018, s. iv. <https://www.sbb.gov.tr/wpcontent/uploads/2020/04/KalkinmaSurecindeSivilToplumKuruluslariOzelIhtisasKomisyonuRaporu.pdf>, Erişim Tarihi: 07.12.2021.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

isimler altında da kurulabilmektedirler.⁵¹ Derneklerden farklı olarak mal topluluğu olan vakıflar ise, gerçek veya tüzel kişilerin yeterli mal ve hakları belirli ve sürekli bir amaca özgülemeleriyle oluşan tüzel kişiliklerdir (TMK M. 101/1).

Modern toplumun sorunları çözme kapasitesine katkı sağlayan ve bir ülkenin gelişmişlik göstergesi olarak kabul edilen sivil toplum kuruluşları, işlevlerine ilişkin olarak Hizmet Sunma

- Öncü Olma
- Değer Koruma
- Savunuculuk⁵² olmak üzere dört temel rolde konumlandırılmaktadırlar.

Türkiye'nin modernleşme dinamikleri, Avrupa Birliği sürecinin etkileri⁵³ ve kadına yönelik şiddet konusunda etkin iklim sebebiyle, kadın hakları ve kadına yönelik şiddete dikkat çekmek üzere çok sayıda sivil toplum kuruluşu bulunmaktadır. Kadın hakları ve kadına yönelik şiddet konusunda siyasi iradeyi ve bu irade doğrultusunda oluşturulan politikaları, kamuoyu oluşturarak etkileyen yapılar olarak bu sivil toplum kuruluşlarının⁵⁴ bir kısmı doğrudan şiddet mağduru kadınlara destek sağlamakta ve kadına yönelik şiddetin konusunu oluşturduğu davaları takip ederek kamuoyunun dikkatini çekmeye çalışmaktadır. Bu rapor bağlamında Türkiye'de kadın hakları konusunda çalışmalar yapan derneklerin toplam sayısına yönelik yapılan araştırmada, İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü'nün "Derneklerin Faaliyet Alanlarına Göre Dağılımı" başlığı altında özel olarak kadın hakları derneklerine yer vermediği görülmüştür.⁵⁵ İllere ve derneklerin faaliyet alanlarına göre arama yapıldığında ise, hak ve savunuculuk dernekleri başlığı altında "kadın hakları" sekmesi seçilerek derneklere ve bu derneklerle ilgili bilgilere ulaşılabilmektedir.⁵⁶

Kadına yönelik şiddetle mücadele etmek amacıyla kurulan sivil toplum kuruluşları aynı zamanda şiddetin etki ve sonuçlarıyla ilgili verilere de haiz olmaktadır. Bu kuruluşlardan Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, 2010 yılından itibaren kadın cinayeti verilerini açıklamakta, bu kapsamda aylık raporlar yayımlamaktadır. Bu raporlarda, kadın cinayeti sayısı, ölüm için ileri sürülen gerekçe, illere göre dağılım, failerin kimler olduğu, cinayet aleti, ulaşılabildiği ölçüde kadınların çalışma durumuna yer verilmektedir. Bu verilerin yanı sıra, 6284 sayılı Kanun gereği alınan kararlar ve uygulanan tedbirler incelenerek, söz konusu Kanun'un işlevsel olarak uygulanıp uygulanmadığının da takibi yapılmaktadır.⁵⁷ Platformun Kasım 2021 raporuna göre, bu ay içinde öldürülen kadınların %36'si ateşli silahla, %36'sı kesici aletle, %12'si boğularak ve %8'i darp edilerek öldürülmüşlerdir. Bu kadınlar hakkında koruma kararı

⁵¹ Ahmet M. KILIÇOĞLU, Medeni Hukuk, 3. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2019, s. 505.

⁵² Kalkınma Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşları – Özel İhtisas Komisyonu Raporu, s. 1 – 7.

⁵³ Asuman Özgür KEYSAN, Türkiye'deki Kadın Aktivistlerin Sivil Toplum Sölemleri: Alternatif Yaklaşımlar, Mülkiye Dergisi, 40(4), Ankara, 2016, s. 158.

⁵⁴ Ahmet YATKIN, Bölgesel Kalkınmada Sivil Toplum Kuruluşları ve Kadın Katılımı: Elâzığ Örneğinin Araştırması, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 23, Sayı: 2, Elâzığ, 2013, s. 163.

⁵⁵ <https://www.siviltoplum.gov.tr/derneklerin-faaliyet-alanlarına-gore-dagilimi#>, Erişim Tarihi: 08.12.2021.

⁵⁶ <https://www.siviltoplum.gov.tr/illere-ve-faaliyet-alanlarına-gore-dernekler>, Erişim Tarihi: 08.12.2021.

⁵⁷ <http://kadincinayetleriniDurduracagiz.net/kategori/veriler>, Erişim Tarihi: 08.12.2021.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

alınıp alınmadığının ise belirsizlik arz ettiği görülmüştür. Ölümlerin yalnızca %8’inde koruma kararı bulunduğu tespit edilebilmiştir.⁵⁸

Bu konuda çalışan diğer bir sivil toplum kuruluşu olan, Kadın Dayanışma Vakfı’nın faaliyetleri arasında, şiddet mağduru kadınlara sosyal, hukuki ve psikolojik destek vermek de bulunmaktadır⁵⁹ ve vakıf bu faaliyeti sonucunda, “Ocak 2018 – Aralık 2019 Kadın Danışma Merkezi Deneyimlerimiz” başlığı altında, bu dönemdeki başvuruların değerlendirildiği bir veri analizi hazırlamıştır. Buna göre, başvuruda bulunan 1682 kişinin %43,8’i şiddet sebebiyle destek almak üzere başvuruda bulunmuştur. Bu başvuruların 736’sı ise şiddete maruz bırakılmış olan kadınlar tarafından yapılmıştır. Bu kadınların %85,5’inin ise, psikolojik şiddete maruz kaldığı, psikolojik şiddete maruz kalan kadınların %49’unun ise aynı zamanda fiziksel şiddete de uğradığı tespit edilmiştir.⁶⁰ Vakıfta aynı zamanda yıllık faaliyet raporları kapsamında, o yıl yapılan başvuruların değerlendirilmesine yer verilmektedir.⁶¹

Benzer şekilde 1990 yılından Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı da kadına yönelik şiddet ile mücadele eden ve bu şiddetin izlerini raporlayan bir sivil toplum kuruluşudur. Vakıf, yıllık faaliyet raporlarının yanı sıra, koronavirüs salgını ve kadına yönelik şiddet konusunda aylık raporlar da yayımlamaktadır.⁶² Vakfın ayrıca, 6284 Sayılı Kanun’u İzleme Raporu bulunmaktadır. 15 Nisan 2013 – 15 Nisan 2014 tarihleri arasında Mor Çatı’ya başvuran 1377 kadın ve çocuk esas alınarak 6284 sayılı Kanun’daki koruyucu ve önleyici tedbirlere ilişkin hükümlere ne kadar işlerlik kazandırıldığına takibi yapılmıştır. Raporda özellikle ŞÖNİM’in işleyişiyle ilgili sorunlara yer verildiği görülmektedir.⁶³ Buna karşılık ŞÖNİM’in bugün gelinen noktada, sayı ve personel bakımından daha gelişmiş şekilde çalıştığı bilinen bir gerçektir. Bu kapsamda rapordaki değerlendirmelere 2021 yılı itibarıyla güncellik kazandırılması gerekmektedir.

Bunlarla sınırlı olmamakla birlikte Pembe Hayat – Kaos GL, Sosyal Politika, Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneklerinin de şiddetin izlerine ilişkin verileri raporlandıran sivil toplum kuruluşları arasında olduğunu belirtmek gerekir. Bu derneklerin trans bireyler ve şiddet konusunda çalışmaları bulunmaktadır.⁶⁴

3.2.6. Türkiye İnsan Hakları Eşitlik Kurumu

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, “*insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler*

⁵⁸ <http://kadincinayetlerini-durduracagiz.net/veriler/3000/kadin-cinayetlerini-durduracagiz-platformu-kasim-2021-raporu>, Erişim Tarihi: 08.12.2021.

⁵⁹ <https://www.kadindayanismavakfi.org.tr/kadin-danisma-merkezimize-basvurabilirsiniz/>, Erişim Tarihi: 08.12.2021.

⁶⁰ <https://www.kadindayanismavakfi.org.tr/yayinlar/kadina-yonelik-siddetle-mucadele-ocak-2018-aralik-2019-kadin-danisma-merkezi-deneyimimiz-2020/>, Erişim Tarihi: 08.12.2021.

⁶¹ <https://www.kadindayanismavakfi.org.tr/wp-content/uploads/2021/05/Kadin-Danisma-Merkezi-Faaliyet-Raporu-2019.pdf>, Erişim Tarihi: 08.12.2021.

⁶² <https://morcati.org.tr/category/izleme-raporlari/>, Erişim Tarihi: 08.12.2021.

⁶³ http://ceidizleme.org/ekutuphaneresim/dosya/66_1.pdf, Erişim Tarihi: 09.12.2021.

⁶⁴ Bkz. <https://www.stgm.org.tr/sites/default/files/2021-09/adalete-erisim-book-web-1.pdf>, Erişim Tarihi: 08.12.2021.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere kurulmuş, özel bütçeli, Cumhurbaşkanı'nın belirleyeceği bakanla ilişkili, kamu tüzel kişiliğini haiz bir kamu kurumudur. Kurum, bu amaç çerçevesinde ayrımcılık yasağı ve insan hakları ihlallerini re'sen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmekle yükümlü kılınmıştır. Kurum aynı zamanda, Cumhurbaşkanlığı'na ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na sunulmak üzere insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, işkence ve kötü muameleyle mücadele ve ayrımcılıkla ilgili mücadelelerde yıllık rapor hazırlamaktadır (6701 sayılı Kanun M. 9/f, g, k). Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası insan hakları sözleşmelerinin uygulanmasını izlemek bu sözleşmeler uyarınca Devletin sunmakla yükümlü oldukları raporların hazırlanma süreçlerinde görüş bildirmek, raporların sunulacağı uluslararası toplantılara temsilci göndererek katılmak görevini de üstlenmiştir.

İnsan hakları ihlali ve ayrımcılığa uğrayanlar tarafından doğrudan doğruya başvuruları kabul eden kurum, ayrıca re'sen incelemelerde de bulunabilmektedir. Re'sen veya başvuru üzerine başlattığı incelemeyi üç ay içinde tamamlamak zorunda olan kurum, ihlale uğrayan taraf ile şikâyet olunan taraf arasında uzlaşma davetinde de bulunabilmektedir. Suç unsuru bulunan hallerde ise, suç duyurusunda bulunmaktadır. Ayrımcılık yasağının ihlali halinde kurumun kendisi de idari para cezasına hükmedebilmektedir.

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu aynı zamanda, İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmaktadır. Ulusal Önleme Mekanizması ise, kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldıkları yerlere düzenli olarak ziyaretler yapmak üzere oluşturulan bir sistemi ifade etmektedir. Kurum, kötü muamele gördüğü iddia edilen kişilerle görüşmeler de yapmaktadır. Bu kapsamda, kurumun ziyarette buldukları yerlere web sitesi üzerinden erişim mümkündür.⁶⁵

Kurumun, "İşkence ve Kötü Muameleyle Karşı 2019 Yılı Raporu"nda, aralarında kadın açık ve kapalı cezaevleri ile ruh sağlığı ve hastalıkları hastanelerinin de bulunduğu birimlere yapılan ziyaretlerde kötü muamele ve şiddet içeren uygulamalar inceleme konusu yapılmıştır. Bu ziyaretlerde şiddet olaylarının yaşandığına dair sonuçlara ulaşılmamakla birlikte, kadın mahkumların erkeklerle eşit koşullara sahip olabilmeleri için kurumlara tavsiyelerde bulunduğu görülmüştür.⁶⁶ Kurum aynı zamanda, "İnsan Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi 2019 Yılı Raporu"nda, kadına yönelik şiddeti, yaşam hakkı bağlamında bir sorun olarak gördüğünü beyan etmiştir. Öte yandan Kurum hem İstanbul Sözleşmesi'nin hem de 6284 sayılı Kanun'un kadına yönelik şiddet istatistiklerinde bir iyileşmeye sebep olmadığını vurgulamakla birlikte, salt bu durumun söz konusu düzenlemelerin tamamen etkisiz olduğu sonucuna ulaşamayacağı kanısındadır. Ancak Kurum'un bu açıklamada kendi verilerine değil; bir sivil toplum kuruluşu olan Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun açıkladığı 2010 – 2019 yılları arasında öldürülen kadın sayısına atıf yaptığı görülmektedir. Raporda kadın hakları

⁶⁵ https://www.tihk.gov.tr/upload/file_editor/2021/11/1637739603.pdf, Erişim Tarihi: 30.11.2021.

⁶⁶ Rapor için bkz. https://www.tihk.gov.tr/upload/file_editor/2020/12/1608508800.pdf, Erişim Tarihi: 01.12.2021.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

başlığı altında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın (AÇSHB) yaptığı çalışmalar üzerinden yapılan değerlendirmelere yer verildiği anlaşılmaktadır. Bu kapsamda, KADES (Kadın Destek Uygulaması), Türkiye genelinde hizmet veren Bakanlığa bağlı konukevleri, 6284 sayılı Kanun bağlamında hizmet veren şiddet nleme ve İzleme Merkezleri (şÖNİM), ASHB bünyesinde oluşturulan "Alo 183 Destek" danışma hattı üzerinden kadın hakları konusunda açılması gereken sorunların bulunduğuna değinilmiştir. Kurum'un raporunda ayrıca 2019 yılında insan ticareti mağduru 215 kişiden 195'inin kadın olmasına değinilmiştir. Raporda son olarak, genelevlerin, işkence ve kötü muamele yasağı başta olmak üzere insan hakları açısından sıklıkla ihlalin gerçekleştiği meknlar olduğuna ve bu meknların ayrıca ele alınması gerektiğine vurgu yapılmıştır. Ancak bu konuda herhangi bir veriye yer vermemiştir.⁶⁷

Yukarıda belirtildiği üzere kuruma bireyler de başvuruda bulunabilmektedirler. Öncelikle belirtmek gerekir ki, Kuruma yapılan başvuru sayısının çok yüksek olmadığı grlmektedir. Öte yandan Kurum, 2021 yılına ait yayınlanan kararların önemli bir kısmında, kabul edilemezlik kararı vermiştir. Kurumun 2020 Faaliyet Raporu'nda, yapılan başvuruların 851'inin gerçek kişilere ait olduğu, bu sayının 222'sinin ise kadın başvuruculara ait olduğu belirtilmiştir. ne sürülen ayrımcılık temelinde ise 13'ünün cinsiyete dayandığı raporlanmıştır. Ulusal nleme Mekanizması kapsamında yapılan başvurularda ise, 121'inin kötü muamele (darp, psikolojik şiddet ve suç iddiaları) olduğu da raporda yer alan bilgiler arasındadır.⁶⁸

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu'nun gerek yıllık rapor gerekse faaliyet raporlarının incelenmesinden, kadına yönelik şiddetin takibinde kendisine yapılan başvurular üzerinden sonuçlara ulaşmadığı grlmektedir. Her ne kadar Kurum, kadına yönelik bir insan hakları ihlali olan şiddet konusunda farkındalığı artırmaya yönelik çalışmalar yaptığını beyan etse de⁶⁹ hâlihazırda bu yetkilerini etkili bir biçimde kullandığı sonucuna varmak mümkün görünmemektedir.

⁶⁷ https://www.tihек.gov.tr/upload/file_editor/2020/12/1608249600.pdf, Erişim Tarihi: 01.12.2021.

⁶⁸ https://www.tihек.gov.tr/upload/file_editor/2021/02/1614496238.pdf, Erişim Tarihi: 01.12.2021.

⁶⁹ <https://www.tihек.gov.tr/25-kasim-kadina-yonelik-siddete-karsi-uluslararası-mucadele-gunune-iliskin-basin-aciklamasi/>, Erişim Tarihi: 01.12.2021.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

4. AB’de KYŞ’ye ilişkin idari verilerin toplanması

4.1 AB’deki mevzuat ve rehberlere genel bakış

Avrupa Birliği’nin temel anlaşmalarından biri olan Avrupa Birliği Anlaşması gereğince, Birlik *“insan onuruna saygı, özgürlük, demokrasi, eşitlik, hukukun üstünlüğü ve azınlıklara mensup kişilerin hakları da dâhil olmak üzere insan haklarına saygı değerleri üzerine kuruludur. Bu değerler, çoğulculuk, ayrımcılık yapmama, hoşgörü, adalet, dayanışma ve kadın-erkek eşitliğinin hâkim olduğu bir toplumda üye devletler için ortaktır”* anlayışı benimsenmiştir⁷⁰ Öte yandan Avrupa Birliği’nin İşleyişi Hakkında Anlaşma’da, *“Birliğin tüm faaliyetlerinde erkekler ve kadınlar arasındaki eşitsizliği gidermek ve eşitliği desteklemek için çaba göstereceği”* de belirtilmiştir (M.8). Maddenin açıklamasında Birlik üyesi devletlerin her türlü ev içi şiddetle mücadele edecekleri ve bu türden suç oluşturan eylemlerin engellenmesini, cezalandırılmasını ve şiddet mağdurlarının korunmasını ve desteklenmesini sağlayacakları da belirtilmiştir.⁷¹

Avrupa Birliği de, Birlik genelinde şiddetin takibinde, Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW), İstanbul Sözleşmesi ve Bakanlar Komitesi’nin üye devletlere kadınları Şiddete Karşı Korunmasına İlişkin Tavsiye Kararı (Rec (2002)5) önem arz etmektedir.⁷² Öte yandan Avrupa Birliği’nin yürütme organı olan Avrupa Komisyonu belirli yılları kapsayan Cinsiyet Eşitliği Stratejileri kabul etmektedir. Komisyon bu belgelerde yakın zamanda meydana gelen gelişmeleri de dikkate almaktadır. Bu bağlamda COVID 19 pandemi sürecinde cinsiyete dayalı şiddette artış olduğu Komisyon tarafından kabul edilmiştir. Nitekim kriz zamanlarında ev içi şiddetin artış gösterdiği uzun süren araştırmalarda da ortaya konulmuştur. Avrupa Komisyonu en son 5 Mart 2020 tarihinde, 2020 – 2025 yıllarını kapsamak üzere Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Stratejisini kabul etmiştir. Strateji, kadın, erkek, kız ve erkek çocukların her türlü şiddetten uzak yaşamaları, kendilerini geliştirmeleri ve öncü rol üstlenmelerine ilişkin bir Avrupa vizyonuna dayanmaktadır.⁷³ Komisyon bu amaçların gerçekleşmesi için, cinsiyet eşitliğinin tüm politik alanlarda ve politikanın şekillendirildiği her durumda, dikkate alınması suretiyle ana akımlaştırılacağını, bu bakımdan sektörler arası çalışmalar yürütülüp bu yöndeki çalışmaların AB Bütçesinden destekleneceğini de belirtmektedir. Komisyon’un cinsiyet temelli şiddet mağdurlarının korunması ve suçluların cezalandırılmasına yönelik yeni bir düzenleme hazırlığı içinde olduğu da belirtilmelidir.⁷⁴

Avrupa Komisyonu tarafından, üye devletler ulusal ve Avrupa İstatistik Ofisi (Eurostat) ile iş birliği içinde suç mağdurları ve şiddet uygulayanların yer aldığı, güvenilir, düzenli şekilde güncellenen adli, polis ve idari verileri toplamaya ve yaymaya davet edilmiştir.⁷⁵ Eurostat,

⁷⁰ Türkçe Anlaşma metni için bkz. <https://www.ab.gov.tr/files/pub/antlasmalar.pdf>, Erişim Tarihi: 13.12.2021.

⁷¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DE/TXT/HTML/?uri=CELEX:12016L/AFI/DCL/19&from=DA>, Erişim Tarihi: 13.12.2021.

⁷² <https://rm.coe.int/1680591fd9>, Erişim Tarihi: 13.12.2021.

⁷³ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_en, Erişim Tarihi: 13.12.2021.

⁷⁴ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12682-Preventing-and-combatting-gender-based-violence/public-consultation_en, Erişim Tarihi: 13.12.2021.

⁷⁵ <https://rm.coe.int/webinar-raporu-tr-24-03-2021/1680a2040c>, Erişim Tarihi: 13.12.2021.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Avrupa genelinde verilerin temini için çalışmalar yürütmektedir.⁷⁶ Bu kapsamda Avrupa Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü'nün (Institute for Gender Equality – EIGE) rolüne de değinmek gerekmektedir. 2010 yılında kurulan Enstitü, Avrupa genelinde cinsiyet eşitliğinin güçlendirilmesi ve desteklenmesi için çalışmalar yapmaktadır. Enstitü tarafından cinsiyete dayalı eşitsizlikler araştırılmakta ve elde edilen veriler analiz edilmektedir.⁷⁷ 2012'de EIGE, AB ülkelerinde kolluk ve adalet alanlarına yönelerek, idari verileri haritalandırmaya başlamış ve istatistiksel amaçlı tecavüz, kadın katliamı ve yakın partner şiddetinin işlevsel tanımlamalarını geliştirmiştir.⁷⁸ 2015 yılında EIGE tarafından yayımlanan "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi"ne ilk defa kadına yönelik şiddet dâhil edilmiştir.⁷⁹ EIGE ayrıca üye devletleri AB Mağdur Hakları Direktifi ve İstanbul Sözleşmesi'nin minimum gerekliliklerini yerine getirme konusunda desteklemek ve yakın partner şiddeti alanında AB genelinde kolluk ve adalet sektörleri tarafından veri toplanmasına rehberlik etmek için 13 göstergeden oluşan bir liste de hazırlamıştır. Söz konusu göstergede, polis ve yargı mercileri tarafından alınan kayıtların başlık ve tanımlarına yer verilmiştir. Ayrıca tek tek şiddet türleri belirtilmiş; fiziksel, ekonomik, cinsel ve psikolojik şiddet başlıkları ayrı ayrı kategorize edilmiştir. Yargı mercileri tarafından da tedbir kararları, kovuşturma yapılan ve mahkûm edilen, özgürlükten mahrum bırakma şeklinde cezai yaptırım uygulanan erkeklerin sayısal kaydının tutulmasına işaret edildiği görülmektedir. Bu bağlamda üye devletler arasında karşılaştırılabilir verilerin üretilmesi de önem taşımaktadır.⁸⁰ EIGE tarafından yapılan araştırmalar ile, 28 üye devlette, 15 yaşından itibaren fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmış kadınların, 1993 – 2020 yılları arasındaki oransal gelişimini takip etmek mümkündür.⁸¹

Avrupa Birliği'nin üye devletlerdeki şiddet verilerine ilişkin takibinde, Avrupa Konseyi'nin kadına karşı şiddetle mücadele konusundaki temel sözleşmesi olan, "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi" (İstanbul Sözleşmesi) ve bu sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerin izlenmesi için oluşturulan Uzmanlar Grubu (GREVIO) önemli rol oynamaktadır. İstanbul Sözleşmesi'nin 11. maddesinde,

1. İşbu Sözleşmenin uygulanması bakımından Taraflar:

"(a) İşbu Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddet eylemi hakkında ayrıştırılmış istatistiki veriyi düzenli aralıklarla toplamayı,

(b) Şiddetin temel neden ve etkilerini, şiddet eylemleri ve mahkûmiyet oranlarının yanı sıra işbu Sözleşmenin uygulanması için alınan önlemlerin etkililiğini incelemek amacıyla işbu

⁷⁶ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/about/who-we-are>, Erişim Tarihi: 13.12.2021.

⁷⁷ <https://eige.europa.eu/>, Erişim Tarihi: 13.12.2021.

⁷⁸ Kadına Karşı Şiddet ve Ev İçi Şiddetle İlgili İdari Veri Toplanması ve Analizi, <https://rm.coe.int/webinar-raporu-tr-24-03-2021/1680a2040c>, Erişim Tarihi: 13.12.2021.

⁷⁹ Sylvia WALBY, 2020, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetle İlgili Veri Toplama ve Araştırmanın Sağlanması: İstanbul Sözleşmesi'nin 11. maddesi, s. 18. <https://rm.coe.int/istanbulsozlesme11-madderevizyon/1680a1f9c4>, Erişim Tarihi: 13.12.2021.

⁸⁰ Kadına Karşı Şiddet ve Ev İçi Şiddetle İlgili İdari Veri Toplanması ve Analizi, <https://rm.coe.int/webinar-raporu-tr-24-03-2021/1680a2040c>, Erişim Tarihi: 13.12.2021.

⁸¹ https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs/indicator/eustrat_sege1619_gbvln_c_prev_phys_sex_all, Erişim Tarihi: 13.12.2021.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddet alanında yapılan araştırmaları desteklemeyi taahhüt eder.

2. Taraflar, işbu Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddet biçiminin yaygınlığını ve eğilimlerini değerlendirmek üzere düzenli aralıklarla nüfusa dayalı anketler yapmaya çaba gösterir.

3. Taraflar, uluslararası iş birliğini teşvik etmek ve uluslararası kıyaslama yapılmasını mümkün kılmak amacıyla bu madde uyarınca toplanan bilgileri, işbu Sözleşmenin 66. maddesinde atıfta bulunulan uzmanlar grubuna iletir.

4. Taraflar, bu madde uyarınca toplanan bilgilerin kamuya açık olmasını sağlar” hükmü yer almaktadır.

GREVIO tarafından verilerin tutulması ile ilgili bu yükümlülüğün yerine getirilip getirilmediğii de incelenmektedir. Sözleşmenin uygulanmasıyla ilgili bilgiler, insan haklarının korunmasıyla görevli ulusal kurumlar yoluyla olduğu kadar sivil toplum kuruluşları ve sivil toplumdan da elde edilmektedir. Nihai olarak, taraf devlette sözleşmenin uygulanışı GREVIO tarafından denetlenmekte ve elde edilen tüm bilgiler doğrultusunda hazırlanan rapor ve varılan sonuçlar tarafa, taraflar komitesine gönderilmekte ve tarafın olası yorumlarıyla birlikte kamuya açıklanmaktadır (İstanbul Sözleşmesi M.68).

Bu hükümler çerçevesinde GREVIO Raporlarının Avrupa Konseyi ve İstanbul Sözleşmesine taraf ülkeler bakımından önemli veri kaynakları olduğu anlaşılmaktadır. GREVIO, raporlarında şiddetle mücadelede veri toplamanın önemine özellikle vurgu yapmakta; bu türden faaliyetlerin sürekli ve düzenli olması gerektiğinin de altını çizmektedir.⁸² Ancak bu verilerin, Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabii Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi’ne (Avrupa Konseyi Sözleşmesi) uygunluğu da ayrı bir başlık olarak dikkate alınmalıdır.⁸³ GREVIO raporlarından, şiddete maruz kalan kadınlara yeterli koruma sağlayamayan ve yetersiz ceza politikaları bulunan taraf devletler hakkında bilgilere de ulaşmak mümkündür.⁸⁴

Avrupa Birliği üye ülkesi İspanya’da, İspanya Ulusal İstatistik Enstitüsü tarafından “Ev İçi ve Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddet Mağdurlarının Korunması için Merkezi Sicil”de ilgili idari veriler toplanmaktadır. Adalet Bakanlığı bünyesinde tutulan bu sicilde mağdur, sanık, ceza gerektiren suç, yer, geçici tedbirler ve nihai kararlar yer almakta, bu veriler tüm ülkeyi içerecek şekilde yıllık olarak toplanmaktadır.⁸⁵ İspanya aynı zamanda verilerin şeffaflığı konusunda da umut veren uygulama olarak nitelendirilmektedir.⁸⁶ Danimarka İstatistik Enstitüsü’nde de bu

⁸² GREVIO’nun Türkiye hakkında hazırladığı rapor ve verilerin önemine yönelik açıklama için bkz. <https://rm.coe.int/eng-grevio-report-turquie/16808e5283>, Erişim Tarihi: 13.12.2021. Türkiye’nin rapora cevabı için bkz. <https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2018/11/13/grevio-raporuna-iliskin-turkiye-yanitlari.pdf>, Erişim Tarihi: 13.12.2021.

⁸³ WALBY, 2020, s. 12.

⁸⁴ <https://www.amnesty.org.tr/icerik/polonya-avrupa-konseyi-kadinlara-yonelik-siddetle-mucadeledeki-yetersizligi-kinadi>, Erişim Tarihi: 13.12.2021.

⁸⁵ WALBY, 2020, s. 14.

⁸⁶ <https://rm.coe.int/webinar-raporu-tr-24-03-2021/1680a2040c>, Erişim Tarihi: 13.12.2021.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

siciller kimlik numaralarıyla ilişkilendirilerek veri tabanı oluşturulmakta, bu bilgilere kişilerin kimliği gizli olacak şekilde şifreli ve isimsiz olarak araştırmacılar tarafından çevrimiçi olarak ulaşılması mümkün kılınmaktadır.⁸⁷ İtalya’da kadına yönelik şiddet konusunda tekrarlayan anketler düzenlenmektedir. Söz konusu anket, 16-70 yaş arasında 25.000 kadına uygulanmaktadır.⁸⁸ GREVIO’nun raporlarında Fransa, kadına karşı şiddetin raporlanmasında devlet politikalarından bağımsız bir değerlendirme sisteminin kurulmuş olmasıyla takdir edilmiştir. Kadınlar ve Erkekler Arasında Eşitlik Yüksek Konseyi (HCE), hem kamu birimlerinden hem de sivil toplum kuruluşlarından gelen üyelerden oluşmaktadır. Öte yandan sadece verilerin toplanmasının, analizinin ve yayılmasının koordinasyonundan sorumlu ayrı bir organ da oluşturulmuştur. Avrupa Birliği ülkelerinden Portekiz, kolluk kuvvetleri tarafından veri toplama sistemi kurulmuş olması ve ceza adaletinin müdahalesi hakkında veri toplanması yönleriyle umut veren uygulama olarak değerlendirilmiştir.⁸⁹

WAVE (Avrupa Şiddete Karşı Kadınlar Ağı): Kadına Yönelik Şiddet Karşılaştırmalı Raporu: İtalya, İspanya, Türkiye araştırmasında, üç ülkedeki kadına yönelik şiddet konusunda karakteristik özellikle aktarılmıştır. Bu raporda, Türkiye’de kadına yönelik şiddeti düzenleyen ana hukuki kavram aile içi şiddet iken, İtalya ve İspanya’da toplumsal cinsiyete dayalı şiddet kavramının hâkim olmasına vurgu yapılması dikkat çekicidir.⁹⁰ Araştırmada toplumsal cinsiyete dayalı şiddet yönündeki yaklaşımın bir sonucu olarak, kadını, salt ailenin bir unsuru olarak görmeyip öncelikle birey olarak gören bireyselleşmiş insan hakları yaklaşımının öneminin de altı çizilmiştir. Raporda ele alınan üç ülkede, mevcut durum, şiddetin yaygınlığı, sonuçları, tutumlar ve farkındalık konusunda karşılaştırmalar yer almaktadır. Raporda Türkiye’de devlet tarafından şiddet verilerinin tutulduğu temel birim olan ŞÖNİM’e yönelik öneriler de yer almaktadır. Daha iyi bir hizmet sunumu için, standart dil, personel eğitimi, bürokratik prosedürlerin azaltılması, erkek ve kadın tesislerinin ayrılması, öne çıkan başlıklar arasında yer almaktadır.

4.2 Karşılaştırılabilir İdari Verilerin Toplanmasında Başlıca Sorun Alanları

Bu masa başı araştırmasında toplanan bilgiler ışığında AB düzeyinde ve ulusal düzeyde hukuki, kurumsal uygulamalar ve teknik sınırlamalar bağlamında idari verilerin toplanmasında karşılaşılan başlıca zorluk alanları belirlenmiştir. AB uygulamalarına yönelik zorluk alanları, bu konuda yayımlanan uluslararası belgeler ve çalışmalardan derlenerek tercümesi bu rapora özet olarak eklenmiştir. Bu doğrultudan hareketle Türkiye’deki durumun değerlendirilmesi ve çeşitli STK ve kurumların çalışmaları incelenerek sorun alanlarının tespit edilmesi amaçlanmıştır.

⁸⁷ WALBY, 2020, s. 14.

⁸⁸ WALBY, 2020, s. 18.

⁸⁹ <https://rm.coe.int/webinar-raporu-tr-24-03-2021/1680a2040c>, Erişim Tarihi: 13.12.2021.

⁹⁰ https://notus-asr.org/wp-content/uploads/2016/05/WAVE_CR_TR_FINAL_7March2016-2-2.pdf, Erişim Tarihi: 09.12.2021.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

4.2.1 Tanım ve kapsama yönelik zorluk alanları

Yapılan çalışmalar, gerek AB'de gerekse ulusal düzeyde yakın partner şiddetinin tanımı ve kapsamıyla ilgili çeşitlilikler söz konusu olduğunu göstermektedir. AB Üye Devletlerde de suçun kapsamı ve yargılama yolları değişkenlik göstermek olup istatistiki verilerdeki bulguların kapsamını etkilemektedir. Dolayısıyla, özellikle belli başlı göstergeler temelinde ulusal verilerin uluslararası verilerle karşılaştırılması mümkün olmamaktadır.

Çoğu durumda, "partnerler", "eşler", "eski partnerler" ve "eski eşler" terimleri kullanılmaktadır. Bazen, farklı kurumlar için kapsam değişse de yasal olarak tanınan bir ilişki içinde olmayan kişiler arasındaki olaylar da verilere dâhil edilmektedir. Resmî nikahlı olmadığı halde aynı evi paylaşan ve dolayısıyla aile içi şiddet kapsamında ele alınan şiddet olaylarının resmî istatistiklere girmesi bu açıdan önemlidir. Yine de, alandan elde edilen bulgular, bu ayrımı yapmanın her zaman kolay ve mümkün olmadığını göstermektedir. Zira, evli olduğu halde ayrı yaşayan, evli olmadığı halde birlikte yaşayan, aynı evi paylaşmayan ancak birliktelik yaşayan şiddet mağdurlarının verileri bu kategoriler altında dikkatle toplanmalı ve ayrıştırılmalıdır. Bu husus, hem şiddetin meydana geldiği yer hem de şiddet failinin mağdurla ilişkisinin belirlenmesi açısından önemlidir. Son olarak, ilişki ve medeni durum kapsamının net bir şekilde anlaşılabilmesi, veri kalitesini ve karşılaştırılabilirliğini etkileyecektir.⁹¹

4.2.2 Ekonomik ve duygusal şiddete ilişkin veri kısıtlılığı

Ekonomik ve duygusal/psikolojik şiddet, kadınlara yönelik şiddet biçimlerine ilişkin söylemlerde büyük ölçüde görünmez olmaya devam etmekte ve çoğu zaman karmaşık biçimlerde diğer şiddet türleriyle iç içe geçmektedir. Psikolojik şiddet tek başına var olabileceği gibi, fiizksel şiddetin olduğu bir hanede, psikolojik şiddetin olmaması mümkün değildir. Benzer şekilde, ekonomik şiddet de yaygın olmasına rağmen bu konudaki idari veriler sınırlı kalmaktadır. Çoğu üye Devlette, ceza yargılaması, ekonomik şiddet türlerini kapsamaz (örneğin, mali kontrol, haneye mali katkıda bulunmamak veya çocuklara yönelik nafaka yükümlülüklerini yerine getirmemek yoluyla mali sorumluluklara uyulmaması). Bu tür durumlar suistimal olarak kabul edilse bile, ceza mahkemeleri yerine aile mahkemeleri tarafından kovuşturulmaktadır ve bu da üye devletler arasında verilerin varlığı ve karşılaştırılabilirliği için ek zorluklar yaratır.

4.2.3 Ölçü birimlerindeki farklılıklar

Kullanılan ölçü biriminin verilerin karşılaştırılabilirliği üzerinde önemli bir etkisi vardır. Polis verileri için en yaygın kullanılan iki ölçü birimi, polise bildirilen suçların sayısı ve mağdurların sayısıdır. Adalet sektöründe en yaygın olarak kullanılan iki ölçü birimi ise, dava sayısı ve dahil olan kişi sayısıdır. Bu birimlerin birbirinin yerine kullanılıp kullanılmayacağını ve nasıl kullanılacağını etkileyen önemli incelikler vardır. Örneğin, bazı üye Devletler verileri yalnızca mağdurun kadın olduğu olguların ya da suçların sayısına dayalı olarak rapor ettiğinden, suç sayısı her zaman kadın mağdur sayısı ile aynı değildir. Diğer bir deyişle, aynı mağdur tarafından

⁹¹ European Institute for Gender Equality (EIGE) (2021), EIGE's indicators on intimate partner violence, rape and femicide: EU state of play, Publications Office of the European Union, Luxembourg.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

birden fazla bildirim yapılıp yapılmadığı da önemli bir veridir. Bu kavramların netleştirilmesi gerekmektedir.

İkinci önemli husus ise, yakın partner şiddetini ölçmenin birkaç bileşenin bir arada bulunmasını gerektirmesidir. Bu da başlı başına bir zorluk yaratır. Yakın partner şiddetinde mağdurun cinsiyeti, failin cinsiyeti, fail ve mağdur arasındaki ilişki bir arada ele alınmalıdır. Bazı ülkelerde mağdurla ilgili veriler sistematik bir şekilde kaydedilmemekte, bunun yerine suçlara odaklanılmaktadır. Bunun en fazla adalet sektöründe yansımaları olduğu kabul edilmektedir.

4.2.4 İdari kayıtların tutulması

İdari kayıtların tutulması için çoğu ülke bağlamında ayrı bir bütçe tahsis edilmediği açıktır. Bu sebeple, idari verilerin toplanması birçok kurum için ek bir yük olarak kabul edilmektedir. Birçok ülkede özellikle uluslararası ve Avrupa kurumlarından ve bağımsız araştırmacıardan gelen veri talepleri ile ilgilenecek eğitimli personel bulunmamaktadır. Veri toplama ve raporlamayı birincil görevleri arasında görmeyen kurumlar için izleme ek bir işyüğü yaratmaktadır. Bu sebeple, özellikle adalet ve kolluk kurumlarında yalnızca verilerin toplanması ve raporlanmasından sorumlu olacak birimlerin oluşturulması elzemdir.

Adalet sektörü, performansı izlemek için gerekenlerin ötesinde veri toplayacak kaynakların eksikliğinden özellikle etkilenmektedir. Örneğin, çoğu Üye Devlette, mahkemelerden elde edilen mevcut istatistiksel bilgiler, belirli bir yılda ele alınan toplam dava sayısının ötesine geçmez (örneğin, Belçika, İrlanda, Malta). Olgulara dâhil olan kişilere ilişkin istatistiksel bilgilerin bulunduğu durumlarda, genellikle hükümlü kişinin cinsiyetine ilişkin veri bulunsa da (örneğin, Danimarka, İsveç), mağdurla fail arasındaki ilişkinin türü gibi ayrıntılar eksik kalmaktadır.

Yakın partner şiddeti vakaları ve mağdurlarına ilişkin veriler, toplandıkları aşamaya bağlı olarak önemli ölçüde farklılık gösterir. Tüm sistemlerde, davalar adalet zincirinin birbirini takip eden aşamalarında ilerledikçe sayılar azalmaktadır. Adalet sektöründe davaların ilerlemesi farklı şekillerde olmaktadır. Örneğin, kovuşturma için yeterli kanıt bulunmaması, mağdurun şikâyetinden vazgeçmesi gibi durumlarda bu veriler bazı ülkelerde adli istatistiklere girmemektedir. Diğer yandan, İsveç gibi ülke örneğinde polise gelen tüm şikâyetler anında kayıt altına alınırken, Danimarka veya İrlanda gibi diğer ülkelerde polis ancak suçun meydana geldiğine ilişkin yeterli kanıt olduğunda olayı kaydetmektedir. Adalet sektöründe ise davadan feragat edilmesi halinde kaydedilmeyen veriler, örneğin dava dilekçesinde bahsi geçen şiddet türleri, araştırmacılar için önemli nitel veri kaynakları olabilir.

4.2.5 Veri sistemleri arasında entegrasyon ve koordinasyon eksikliği

Her aşamadan veri toplanması için polis, jandarma, tutukevleri ve denetimli serbestlik hizmetleri dâhil olmak üzere farklı kurumların koordineli bir şekilde çalışması gerekmektedir. Ancak bu şekilde farklı kurumların verileri birbiri ile ilişkilendirilerek şiddetin tam bir resmi ortaya konabilir. Ne yazık ki, kolluk ve adalet kurumları arasındaki iş birliği ve entegrasyon sınırlı kalmaktadır. Bu iki kurumsal mekanizma çoğunlukla farklı kayıt sistemleri ve sınıflandırmalar kullanmakta ve ortak veri tabanları olmadığından birbirleriyle veri anlamında

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

“konuşamamaktadır”. Bu sebeple, tekrar eden suçlar (aynı suçtan hüküm giyen failer) gibi bazı bağlamsal bilgilerin görünür olmadığı parçalı bir resim ortaya çıkmaktadır.

İyi Uygulama: Entegre Veri Tabanları

Estonya ve Litvanya’da polis, mahkemeler ve hatta tutukevleri gibi farklı kurumlardan bilgilerin saklandığı entegre sistemler mevcuttur. **Fransa’da** güvenlik güçleri farklı sistemler kullanıyor olsa da veritabanları arasında karşılaştırmayı kolaylaştırmak için aynı standart sınıflandırmanın kullanılması için çalışmalar yapılmıştır. Slovenya’da polis ve savcılık arasında bilgi paylaşımını kolaylaştırmak adına çalışmalar yürütülmüştür.

4.2.6 Verilerin kamuya sunulmaması

İstanbul Sözleşmesi'nin 11. maddesi, kadına yönelik şiddetle ilgili mevcut verilerin kamu tarafından erişilebilir olması gerektiğini belirtmektedir (Avrupa Konseyi, 2011). Ne yazık ki günümüzde çok az ülke bu şartı yerine getirerek erkek şiddetine yönelik verileri gerekli alt kırılımlarla birlikte kamuya sunmaktadır. Güvenilir ve düzenli veri akışı olmadan şiddetin boyutları ile ilgili kanıtlar toplanamamakta ve farklı kaynaklardan düzensiz olarak elde edilen bilgiler gerçek şiddet boyutlarının çok azını yansıtmaktadır.

4.3 Veri İyileştirilmesi için Kilit Öneriler

EIGE'nin değerlendirme çalışmaları sonucunda oluşturduğu veri raporlama aracı, gösterge bazlı olarak verilerin ve metaverilerin sağlanmasıyla ilgili önerileri içermektedir. Burada özetlenecek olursa, veri iyileştirilmesi ve karşılaştırılabilir veri toplanmasıyla ilgili öneriler:

- ICCS ortak sistemi doğrultusunda yakın partner şiddeti tanımlarının standart hale getirilmesi,
- Yakın partner şiddetinin belirlenmesi için altkırılımları içerecek veri kayıt sistemlerinin kurulması,
- Kapsamlı verilerin kamuya açık hale getirilmesi,

Ulusal düzeyde idari kurumlar arasında veri kaydı, verilerin işlenmesi ve paylaşılmasına izin verecek bir eşgüdümün sağlanması şeklinde başlıklarda toplanabilir. Yukarıda belirtildiği üzere, İstanbul Sözleşmesi'nin 11. maddesi gereğince, her şeyden önce karşılaştırılabilir şiddet verileri oluşturulması gerekmektedir. Farklı kurumlar tarafından tutulan veri kategorileri birbirleriyle uyumlu hale getirilmelidir. Bir diğer nokta, bu verilerin ayrıştırılmış olmasıdır. İstanbul Sözleşmesi'nin amacına uygun olabilmesi için verilerin içermesi gereken bilgiler şunlardır⁹²:

- Şiddetin türü
- Mağdurun ve failin cinsiyeti
- Fail ve mağdur arasındaki ilişki
- Mağdurun yaşı
- Coğrafi konum.

⁹² WALBY, 2020, s. 10.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Kurumlar arasında iş birliğinin sağlanabilmesi için mağdur sayısı, olayların sayısı ve fail sayısı bilgilerinin kullanılması gerekmektedir:

Analize yardımcı olmak üzere ek bilgi olarak da;

- Engellilik
- Diğer (Göçmen veya Mülteci) statüsü
- Şiddetin başka bir zaman da gerçekleşip gerçekleşmediği incelenmelidir.

Bu bilgilerin, kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddet mağdurlarına destek sağlayan tüm kurumlar tarafından düzenli olarak toplanması gerekmektedir. Ancak bu noktada göz ardı edilmemesi gereken, şiddet mağdurları ve şiddet uygulayanların özel yaşamlarına ilişkin çok sayıda bilgi içeren verilerin gizlilik ve mahremiyetinin sağlanmasıdır. Avrupa Konseyi Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi'nde yer alan standartların bu bağlamda gözetilmesi gerekmektedir.⁹³ Sözleşme gereğince kişisel veriler:

- Adil bir biçimde ve yasal yoldan elde edilir ve işlenir.
- Belli ve meşru amaçlar için kaydedilir ve bu amaçlara aykırı olarak kullanılamaz.
- Kaydedilme amaçlarına uygun ve yerinde olur ve aşırı olamaz.
- Doğru bilgileri yansıtır ve gerektiğinde güncellenir.
- Kaydedilme amaçlarını gerçekleştirmek için gerekli olan süreyi aşmayacak şekilde ilgili kişilerin kimliklerini belirlemeye imkân veren bir biçimde saklanır.⁹⁴

Bu bağlamda kamuya açılan verilerde, bireylerin kimliklerinin teşhis edilememesi sağlanmalıdır.⁹⁵

Avrupa Konseyi'nin 30 Nisan 2002 tarihinde kabul edilen, Kadınların Şiddete Karşı Korunmasına İlişkin Tavsiye Kararı Rec (2002)5 ve İzahat Belgesinde⁹⁶, ulusal ve uluslararası düzeyde, araştırma, ağların geliştirilmesi için:

- Cinsiyet temelli istatistikler, entegre istatistikler ve ortak göstergeler hazırlanması,
- Saldırıların, mağdurlar üzerindeki orta ve uzun vadeli etkileri,
- Şiddetin, aile içi şiddet dâhil, tanıklar üzerindeki etkileri,
- Kadınlara karşı şiddetin sağlık, toplumsal ve ekonomik etkileri,
- Kadınlara karşı şiddetle mücadelede hukuki ve yasal sistemlerin etkinliğini değerlendirme,
- Kadınlara karşı şiddetin nedenleri, yani erkekleri şiddete ve toplumu böyle bir şiddete göz yummaya iten nedenler,
- Şiddet konusunda ölçü alınacak kıstasların önemi vurgulanmıştır.

⁹³ <https://rm.coe.int/webinar-raporu-tr-24-03-2021/1680a2040c>, Erişim Tarihi: 13.12.2021.

⁹⁴ https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/2712020140848108_tur.pdf, Erişim Tarihi: 14.12.2021.

⁹⁵ Walby, 2020, s. 12.

⁹⁶ Belgenin Türkçe çevirisi için bkz. http://www.ceidizleme.org/ekutuphaneresim/dosya/461_1.pdf, Erişim Tarihi: 14.12.2021.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Öte yandan ilgili belgede, cinsel şiddet faillerinin genetik profillerini kapsayan veri bankalarının da gündeme alınabileceğinin altı çizilmiştir.

İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanmasını denetleyen GREVIO'nun raporları, kadına yönelik şiddet verilerinin niteliğii hakkında önemli bilgiler içermektedir. Buna göre, şiddet konusundaki devlet politikalarının bağımsız değerlendirilmesinin yapılması, verilerin şeffaflığı, kadın katliamı olaylarında ilgili verilerin toplanması ve analiz edilmesi, kadınlara yönelik şiddete kurumsal müdahalelerdeki olası sistemsel boşlukların analizi için kadın katliamına ilişkin verilerin kullanılması, kanıta dayalı bir politika oluşturma bu öneriler arasında sayılabilir.⁹⁷

Kadınlara yönelik şiddete ilişkin veri toplanmasını iyileştirmek için EIGE önerileri aşağıda özetlenmiştir. Bu tablodan görüleceğii üzere Türkiye özellikle politika alanlarında aşağıdaki önerileri dikkate almalıdır.

Alan	Öneri
Politika ve mevzuat	<p>Yakın partner şiddetiyle mücadeleyle yönelik mevcut siyasi tahahhüdün güçlendirilmesi ve konunun siyasi gündemin üst sıralarında yer alması.</p> <p>Yakın partner şiddetine ilişkin mevcut mevzuatın farklı şiddet tanımlarını içerecek şekilde genişletilmesi ve gereki halderde revize edilmesi.</p> <p>Eş şiddetinin, daha az spesifik olan aile içi şiddet kavramından ayrı olarak özel bir suç olarak kabul edilmesi ve 'partner' teriminin tanımının, tüm yakın ilişki biçimlerini kapsayacak şekilde genişletilmesi.</p> <p>Kolluk kuvvetlerinin kayıt uygulamalarını iyileştirmek için yasal değişiklikler yapılması.</p> <p>İstanbul Sözleşmesi'nin vakit kaybetmeden onaylanması.</p>
Altyapı ve iş birliği	<p>Polis ve adalet sektörleri arasındaki verilerin harmanlanmasına yardımcı olmak ve polis ve adalet sektörleri arasındaki bilgi bağlantılarını güçlendirmek için ortak kayıt sistemi kullanılması.</p> <p>Veri toplanmasına yönelik kurumsal yapıyı geliştirmek için koordine edecek bir kurum oluşturulması.</p> <p>Yargı sektörünün veri toplama altyapısının iyileştirilmesi ve modern hale getirilmesi.</p>
Teknik	<p>Tüm suçlarda mağdurun ve failin cinsiyeti ve aralarındaki ilişki değişkenlerinin sistematik olarak kaydedilmesi için veri toplama uygulamalarının geliştirilmesi.</p> <p>Fail ve mağdur arasındaki ilişkinin sistematik olarak kaydedilmesi için ilişki kategorilerinin iyi tanımlanması ve kayıt alırken bunların kullanılması.</p> <p>Şiddet olgusunun kapsamlı bir şekilde anlaşılması ve kayıt işlemlerinin iyileştirilmesi için kılavuz ve rehberler oluşturulması.</p> <p>Yakın partner şiddetine ilişkin bilgi ve verilerin kamuya açılması.</p>

Kaynak: EIGE, 2019

⁹⁷ <https://rm.coe.int/webinar-raporu-tr-24-03-2021/1680a2040c>, Erişim Tarihi: 13.12.2021.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Görüldüğü üzere, yakın partner şiddetinin her yönüyle anlaşılması ve topyekûn bir mücadele politikası oluşturulması için öncelikli olarak olguya ilişkin verilerin düzenli ve sistematik bir biçimde ve alanda çalışan tüm kurum ve kuruluşların ortak çalışması ile toplanması, analiz edilmesi ve yayımlanması elzemdir.

Buraya kadar olan bölümlerde bu önceliğin gerekçeleri ve uygulama önerileri sunulmuştur. Aşağıdaki bölümde ise masa başı araştırmadan elde edilen iyi uygulama örnekleri paylaşılmaktadır.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finansé edilmektedir.

5. Uluslararası İyi Uygulama Örnekleri

Toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri ile mücadelede, cinsiyet temelli ve kadına yönelik şiddetin sona erdirilmesi için veri toplanması ve idari veriler ışığında kanıta dayalı politikalar geliştirilmesi önem arz etmektedir. Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı'nın 2021 tarihli araştırmasına göre, kadınlar hane içinde meydana gelen şiddet olaylarından daha fazla etkilenmekte ve aile bireylerinden biri tarafından bu tür şiddete maruz bırakılmaktadır.⁹⁸

AB ülkeleri bağlamında geniş çapta şiddet verilerinin toplanmasına yönelik çalışmalar devam ederken alanda bağımsız olarak yürütölen bazı araştırmalar özellikle COVID 19 salgını döneminde kadınlara yönelik fiziksel ve psikolojik şiddetin artarak devam ettiğine işaret etmektedir.⁹⁹ Avrupa Parlamentosu'nun 2020-2021 yıllarını içeren salgın döneminde kadınlara yönelik şiddet vakalarını ele aldığı taslak raporda özellikle salgın dolayısıyla sokağa çıkma yasağı sürecinde aile içi şiddet vakalarının arttığı belirtilmektedir. Fransa, İspanya ve Litvanya'da yapılan saha araştırmalarında, kapanma döneminde şiddet bildirimlerinin sırasıyla %32, %18 ve %20 oranında arttığı tespit edilmiştir.^{100 101}

Avrupa Komisyonu tarafından yayımlanan "AB'de Toplumsal Cinsiyet Eşitliği 2021 Raporu"nda belirtilen bazı AB Üye Devletlerin salgın sürecinde cinsiyet temelli şiddetle mücadele çalışmaları aşağıda verilmektedir.

⁹⁸ European Union Agency for Fundamental Rights, Fundamental Rights Survey: Crime, Safety and Victims' Rights, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2021, p.33-48. Available at: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-crime-safety-victims-rights_en.pdf

⁹⁹ Arenas-Arroyo, E.; Fernandez-Kranz, D.; Nollenberger, N., 'Can't Leave You Now! Intimate Partner Violence under Forced Coexistence and Economic Uncertainty', IZA Institute of Labour Economics, Discussion Paper Series No.13570, 2020. Available at <https://covid-19.iza.org/publications/dp13570/>. The surge of domestic violence can have even more devastating effects in couples with children due to the traumatising effects domestic violence can have on child victims or witnesses.

¹⁰⁰ European Women's Lobby, Women must not pay the price for COVID-19: Putting equality between women and men at the heart of the response to COVID-19 across Europe, 2020, p. 4. Available at: https://www.womenlobby.org/IMG/pdf/ewl_policy_brief_on_covid-19_impact_on_women_and_girls-2.pdf

¹⁰¹ Sosa Troya, M. and Torres Menarguez, A., *Las llamadas al 016 por violencia machista aumentan un 18% durante el estado de alarma*, 2020. Available at <https://elpais.com/sociedad/2020-04-01/el-016-recibe-521-llamadas-mas-por-violencia-machista-durante-el-estado-de-alarma.html>; Mahtani, Noor, *Las llamadas al 016 por violencia machista aumentan un 47,3% en la primera quincena de abril*, 2020. Available at <https://elpais.com/sociedad/2020-04-16/las-llamadas-al-016-por-violencia-machista-aumentan-un-473-en-la-primera-quincena-de-abril.html>. Spain also reported a 269.6% increase in email consultations, 168 requests for psychological support through the WhatsApp service and a 43% rise in the use of geolocation during that period.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finansé edilmektedir.

Fransa'da, COVID-19 salgını sırasında aile içi şiddette çarpıcı bir artışla karşı karşıya kalan İçişleri Bakanlığı ve Ulusal Eczacılar Konseyi (Conseil national de l'Ordre des pharmaciens), mağdurların sokağa çıkma kısıtmaları sırasında destek hizmetlerine erişim konusunda yaşadıkları zorlukları ele almak için ortak bir strateji benimsemiştir. Mağdurların eczane personelinden güvenli bir şekilde yardım alabilmesi için bir kod belirlenmiş, prosedürlerin oluşturulmasını takiben personelin, mağdurların bilgilerini gizlilik esasına dayalı olarak toplaması ve destek hizmetleriyle iletişime geçerken güvenli bir alan yaratmaları amaçlanmıştır. Gerekli hallerde eczane personeli polisi arayabilmektedir. Mağdurlara en çabuk şekilde yardım sağlamak için polis ve jandarma personeline eczanelerden gelecek acil çağrılara derhal yanıt vermeleri talimatı verilmiştir.

Kadınları Şiddete ve İnsan Ticaretiyle Mücadeleye Karşı Korumaya Yönelik Bakanlıklar Arası Misyon (MIPROF), kadına yönelik şiddete ilişkin farklı kaynaklardan (araştırmalar, anketler, polis ve mahkeme verileri, STK verileri) gelen bilgi ve verileri toplamak, analiz etmek ve yaymak amacıyla 2005 yılında kurulmuştur. Bu sayede trendler ve değışiklikler izlenebilmektedir. MIPROF çalışma grubunda farklı bakanlıkların istatistik birimlerinden ve araştırma enstitülerinden temsilciler yer almaktadır. Çalışma grubu ilgili bakanlıklara düzenli veri sağlamaktadır. MIPROF çalışmalarını, İstanbul Sözleşmesi'nin tavsiyelerine uygun şekilde sürdürmektedir.

Slovenya, 2020 baharındaki ilk karantina sırasında aile içi şiddeti önlemek ve bunlarla mücadele etmek için çeşitli önlemler almıştır. Mağdurlar ve diğer başvuru sahipleri için 7/24 yeni bir telefon yardım hattının yanı sıra, acil servislerin kapasitesi, ilişki danışmanlığı ve terapötik danışmanlık içerecek şekilde genişletilmiştir. Eczaneler, aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet alanında çalışan STK'ların hizmetlerine ilişkin bilgilerin yaygınlaştırılması için temel temas noktaları olarak belirlenmiştir. COVID-19'un hizmet kullanıcıları ve personel arasında yayılmasını önlemek için mağdurların kaldığı sığınmaevlerinde ek sağlık önlemleri alınmıştır. Önleyici ve düzeltici hizmetlerin sürekliliğini sağlamak için faillere yönelik teftişler ve sosyal beceri rehabilitasyon atölyeleri çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir.

Hırvatistan Çalışma, Emeklilik, Aile ve Sosyal Politika Bakanlığı, sosyal yardım merkezlerinden, özellikle mağdurların güvenliğini ve hatta hayatlarının tehlikede olduğu durumlarda, COVID-19 salgını sırasında acil müdahaleyi kolaylaştırmak için hızlı müdahale için kriz ekipleri kurmalarını istemiştir. Mağdurların cezai ve kabahat davalarındaki haklarını kullanma süreleri, talebin sunulması için son tarihin COVID-19 ile ilgili nedenlerle kaçırılması durumunda belirli hakların kaybedilmesini önlemek için uzatılmıştır. Virüsün yayılmasını önlemek için gözaltındakiler hariç çoğu şüpheli Eyalet Savcılığı tarafından video bağlantısı aracılığıyla sorgulanmıştır.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

İyi Uygulama: Slovakya'da adalet verilerinin toplandığı elektronik veri ambarı

Slovak Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Analiz Merkezi, kamu kaynaklarının daha etkin kullanılması amacıyla, uzmanlık ve doğrulanmış kanıtlar aracılığıyla adalet sektörünün karar verme sürecini desteklemektedir. Merkez, veri toplanması için kâğıttan elektronik formata (uygulama) geçmiştir. Veri toplama metodolojisi revize edilmiş, veriler tekilleştirilmiş ve yeniden uyumlu hale getirilmiştir. Merkez ayrıca hataları azaltmak için mantıksal ve matematiksel kontrol mekanizmalarını hayata geçirmiştir. Hâkimlerin performans göstergeleri dışında, her bir mahkeme işleminin sonucuna ilişkin veriler sistematik olarak kaydedilmektedir.

Kadınlara karşı işlenen yakın partner şiddeti suçları sınıflandırılmıştır. Mağdur ve hükümlü arasındaki eş/partner gibi ilişki kategorileri, aynı evde yaşayan eski eş/partneri de içerecek şekilde ayrıltrlmıştır. YPş ile ilgili veriler, herhangi bir ölçüm birimine dayalı olarak veri tabanından filtrelenebilmektedir. Veri toplamaya ilişkin metodolojik yönergeler güncellenmiş ve personele bu konuda eğitim verilmiştir.

YPş nedeniyle mahkemeye çıkarılan erkekler, hükümlüler ve cezaevinde tutulan erkeklere ilişkin veriler (adalet sektörü için EIGE göstergeleri 11, 12 ve 13), yeni elektronik veri toplama sisteminden kolaylıkla çıkarılabilmektedir. Ayrıca, grafikleri, gösterge tablolarını veya diğer veri yapılarını ve dokümanları görüntülemek için daha gelişmiş yöntemlerin kullanılmasına olanak sağlayan yeni bir web sitesi hizmete açılmıştır.

Kaynak: Slovakya Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Analiz Merkezi, 2019.

Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü'nün (EIGE) iyi uygulamaları belirleme yaklaşımı bağlamında, kadına yönelik şiddete ilişkin idari veri kaynaklarıyla ilgili aşağıdaki genel kriterler belirlenmiştir.

- Kadına yönelik şiddete ilişkin idari veri toplamaya yönelik siyasi ve kurumsal bir taahhüt ve irade bulunmaktadır ve bunu destekleyen bir yasal çerçeve, strateji, kurumsal mekanizmalar ve mali kaynaklar mevcuttur.
- KYş'ye ilişkin idari verilerin farklı kaynaklardan toplanması için sistematik, merkezi ve çok boyutlu bir yaklaşım mevcuttur.
- STK'lar ve kadınlara yönelik uzmanlaşmış hizmetler sunan kurumlar veri toplama aşamalarına dâhil edilmektedir.
- İdari sistemleri tasarlayanlar ve veri tedarikçileri ile ortaklaşa çalışılmaktadır.
- Sistematik izleme ve değerlendirmeye veri kalitesi değerlendirilmekte ve iyileştirilmektedir.
- Kadına yönelik her tür şiddetin tanımı, uluslararası ve ortak tanımlarla uyumlaştırılmıştır.
- Farklı şiddet türlerine ilişkin bilgi ve veriler entegre edilmektedir.
- Toplanan veriler kurum içinde ve uygun hallerde kurum dışına raporlanmaktadır.
- Toplumda farkındalık yaratmak ve politikalara girdi sağlamak üzere veriler yayımlanmaktadır.

Ceza yargılama sistemine ilişkin iyi uygulamalar için kriterler

- şiddet mağdurları, failler ve aralarındaki ilişki hakkındaki veriler mevcuttur.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

- ICCSP sınıflandırma sistemi doğrultusunda farklı Őiddet tűrlerine iliŐkin tanımlamalar uyumlaŐtırılmıŐtır.
- Verilerin karŐılaŐtırılabilmesi için farklı kaynaklardan veriler ve bilgiler entegre edilmektedir.
- Etik ve gizlilik konuları dikkate alınmaktadır.
- KYŐ verilerinin toplanmasına yűnelik sektűrler arası yaklaŐım mevcuttur.
- KYŞ verilerinin toplanmasında veri kalitesi ve tipolojisinin iyileştirilmesine dikkat edilmektedir.

Finlandiya Cinayet İzleme sistemi (Finlandiya)¹⁰²

Finlandiya cinayet izleme sistemi (FHM) 2002 yılında kurulmuŐ olup o tarihten beri Finlandiya Kriminoloji ve Hukuk Politikası Enstitűsű tarafından sűrekli olarak gűncellenmektedir. Bu sistemdeki bilgi formunun polis műfettiŐleri tarafından doldurulması zorunludur.

Ayrıca, ilgili tűm kurumlar (Ulusal Polis Kurulu ve Polis Koleji AraŐtırma Birimi ve Bakanlıklar) tarafından politika oluŐturma sűrecine katkı sağlamak űzere kullanılmaktadır. FHM sisteminde mağdur temelli veri mimarisi kullanılmaktadır. Veri matrisindeki her satır, bir cinayet mağduruna karŐılıklı gelmektedir ve her vaka için fail belirtilmiŐtir. Bu sayede mağdur ve fail hakkında derinlemesine bilgi alınabilmektedir. Őrneđin, mağdur ve fail arasındaki iliŐki, demografik veriler, failin sabıka kaydı, suçun iŐlenme sebebi ve varsa uyarı mesajları sistemde yer almaktadır. Verilerin toplanması için standart elektronik form kullanılmaktadır.

Polis kayıt sistemi (Denmark)¹⁰³

Danimarka polisi, polise intikal eden tűm suçlar hakkında űlke çapında kapsamlı veriler toplamaktadır. Danimarka ulusal kayıtlarının yapısı, Őiddet nedeniyle hastane ziyaretlerinin yanı sıra polis tarafından bildirilen vakalar da dâhil olmak űzere kadına yűnelik Őiddete iliŐkin űlke çapında ve kapsamlı verilere eriŐim sađlamaktadır. 2001 yılından bu yana yűrűrlűkte olan polis idari sistemi (POLSAS), Danimarka İstatistiklerinde tek tip bir veri kaydı ve merkezi ceza istatistiklerinin gűncellenmesini dűzenleyen yapıdır. İsteyen herkes, verilerin yayımlandığı websitesindeki űzet tablolara eriŐebilmektedir. Bu űzet tablolardan, suç, bűlgesel dađılım, failin yaŐı ve cinsiyeti, davanın durumu, mahkeme kararı, nihai kararlar gibi tűm bilgilere eriŐmek műmkűndűr.¹⁰⁴

Kaydedilen her vakanın, bir ceza koduna atıfta bulunulan ve kişisel bir kimlik numarasına bağlı bir vaka numarası mevcuttur. Bu, diğer ulusal kayıtlardan (demografik ve sosyoekonomik veriler) bilgi alınmasına ve farklı ve birkaç suçun tekrarlanıp tekrarlanmadığının belirlenmesine olanak tanımaktadır.

¹⁰² <https://eige.europa.eu/lt/gender-based-violence/good-practices/finland/finnish-homicide-monitor-fhm>

¹⁰³ <https://eige.europa.eu/lt/gender-based-violence/good-practices/denmark/police-report-cases?lang=el>

¹⁰⁴ <https://politi.dk/>

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

İyi Uygulama: Kadın cinayetlerinin izlenmesi, veri toplanması, analizi ve raporlanması için izleme kurumu – Kadın Cinayetleri İZLEME – Hırvatistan¹⁰⁵

Ekim 2017'de Cinsiyet Eşitliği Ombudsmanı, Hırvatistan'da kadın cinayetlerinin insidansını, nedenlerini ve mekanizmalarını belirlemek amacıyla kadın cinayetlerinin kapsamlı bir şekilde izlenmesi, toplanması, analizi ve raporlanması için bir izleme kurumu kurdu (Femicide Watch). Buna ek olarak, polis tarafından kamu denetçiliği kurumuna her kadın cinayeti ile ilgili bir analiz raporu sunulmaktadır.

Ulusal (Polis Genel Müdürlüğü) ve bölgesel (polis bölgeleri) düzeylerdeki polis, cinayetin nedenlerini ve altında yatan motivasyonu belirlemek için her bir kadın cinayeti vakasını analiz etmektedir. Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından 2016 yılından beri "Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetin ve Kadın Cinayetlerinin İzlenmesi Projesi" yürütülmektedir.

Araştırmada kullanılmak üzere 131 maddelik bir anket geliştirilmiştir. Demografik soruların yanı sıra suçun işlendiği yer, mağdur ve faile ilişkin bilgiler, daha önceki şiddet öyküsü, mağdur ve failin ilişkisi gibi birçok kapsamlı bilgiye bu anket sayesinde ulaşılabilmektedir.

Bu izleme organı, tüm kadın cinayetleri hakkında ayrıntılı toplumsal cinsiyet istatistiklerini toplamakta ve kadın cinayetleriyle sonuçlanan bireysel vakaları ve durumları izleyip analiz etmektedir. Veriler, polis tarafından risk değerlendirmeleri yapmak ve YPŞ'ye karşı mücadele konusunda halkı bilinçlendirmek için kullanılmaktadır. Bu girişim sayesinde ilgili makamlar tarafındaki ihmaller tespit edilmekte ve şiddeti önlemek ve mağdurları korumak için yasal çerçeveyi iyileştirmek üzere adımlar atılmaktadır.

Kaynak: Hırvatistan İçişleri Bakanlığı (2019).

5.1 İspanya

İspanya'da **kadına yönelik şiddetin önlenmesine** yönelik adımlar 1980'lerden itibaren atılmaya başlanmıştır. İspanya'da kadına yönelik şiddetle ilgili ayrı bir yasa bulunmaktadır. 2004 yılında yürürlüğe giren 1/2004 sayılı Organik Yasa kapsamında aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet kavramları birbirinden ayrılmıştır. İspanya'da, 2005 yılında "Kadına Yönelik Şiddet Mahkemesi" (*Juzgados de Violencia Sobre la Mujer*) olarak adlandırılan uzmanlaşmış mahkemeler kurulmuştur. Federal ilçelerin her birinde bu mahkemeler bulunmaktadır. Yasa uyarınca şiddet mağduru kadının şikâyeti üzerine en geç 72 saat içinde koruma ve uzaklaştırma emirleri çıkarılmaktadır.

İspanya'da kadına yönelik şiddet konusunda koordinatör bakanlık Sağlık, Sosyal Hizmetler ve Eşitlik Bakanlığı'dır. İspanya'da kadına yönelik şiddet konusunda gözlemci olarak çalışmakta olan Aile İçi ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Ulusal İzleme Kurumu ise sistemde önemli bir yere sahiptir.

İspanyol yetkililer, ev içi şiddet bağlamında erkek partnerleri/eşleri veya eski partnerleri tarafından öldürülen kadınlar hakkında veri toplamakta, bu verileri düzenli olarak kamuya açıklamakta (yayımlamakta) ve bu verilere ilişkin analizler yapmaktadır. 2003 ve 2016 yılları

¹⁰⁵ <https://eige.europa.eu/publications/administrative-data-collection-violence-against-women-good-practices>

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finansé edilmektedir.

arasında İspanya'da 872 kadının partnerleri ya da eski partnerleri tarafından öldürüldüğü ve bu kadınların %30'unun İspanyol uyruklu olmadığı ortaya çıkmıştır.¹⁰⁶ İspanya hakkındaki raporunda, GREVIO9, İspanya'da "Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Hükümet Delegasyonu"nun, aylık ve yıllık istatistik bültenleri aracılığıyla, örneğin, partnerleri/eski partnerleri tarafından öldürülen kadınların sayısı, koruma kararlarına riayet, ulusal yardım hattına gelen çağrılarının sayısı, Organik Yasa 1/2004 uyarınca mali destekten yararlananların sayısı ve çok daha fazlası da dâhil olmak üzere pek çok konuda ulusal düzeyde veri toplanmasını sağladığını belirtmiştir. "Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Hükümet Delegasyonu", ilgili istatistiksel bilgilerin toplanmasında, maksimum şeffaflık ve verilerin politika oluşturma ve mevzuat bakımından önemini genel olarak kabul görmesi amacıyla hızlı bir şekilde yayımlanmalarının sağlanmasında önemli bir rol oynamaktadır.¹⁰⁷

İspanya'da cinsiyete dayalı şiddetin önlenmesi ve bununla mücadele edilmesi konusunda geliştirilen çeşitli araçlar ise iyi uygulama örnekleri arasında sayılabilir. Bunların en önemlileri VPR adı verilen "Polis Risk Değerlendirme Sistemi" ve "VIOGEN" adı verilen, konuyla ilgili tüm kurumların ortak olarak veri girişi yaptıkları ve kullandıkları veri tabanı niteliğindeki bilgisayar programıdır. İspanya'da alınan ihbar ve diğer bilgiler kolluk kuvveti tarafından mahkeme, polis, jandarma ve Sağlık, Sosyal Politikalar ve Eşitlik Bakanlığı delegasyonunun ortak olarak kullandığı VIOGEN adlı bilgisayar programına girilmekte ve bir veri tabanı oluşturulmaktadır. Böylece her mağdur kadına bir dosya numarası verilmekte, tüm olaylar bu şekilde kayıt altına alınmaktadır.

İyi Uygulama: İspanya'da Cinsiyete Dayalı Şiddete Karşı Hükümet Ofisi

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete Karşı Devlet Dairesi, 28 Aralık tarih ve 1/2004 tarihli Cinsiyete Dayalı Şiddete İlişkin Kapsamlı Koruma Tedbirleri Hakkında Kanun'un 29. maddesine dayanmaktadır. Devlet dairesi, hükümet tarafından kadına yönelik şiddetle mücadeleye yönelik kamu politikalarının oluşturulmasından sorumlu organdır.

Kurumun temel amacı, şiddet olgusuna ilişkin bilgi birikimini geliştirmek ve politikaların uygulanmasını izlemektir. Bu amaçla aşağıdaki veriler toplanmaktadır:

- Cinsiyete dayalı şiddetten hayatını kaybeden kadınlar ve çocuklar,
- Bildirilen şiddet sayısı ve alınan koruma kararlarının sayısı,
- Risk değerlendirme için izleme sisteminden (VIOGEN) alınan polis verileri,
- Koruma ve uzaklaştırma tedbirlerinin telematik izlenmesi için kurulan cihazların sayısı (ATENPRO),
- Ulusal yardım hattına (ALO 016) gelen çağrı sayısı,
- Mağdurlara verilen maddi destek,
- İstihdam yardımı kapsamında mağdurlarla imzalanan sözleşme sayısı,
- İşsiz mağdurlara verilen ekonomik destek.

¹⁰⁶ 2019 yılında yayımlanan 2016 yılı Kadınlara Yönelik Şiddet Ulusal İzleme Kurumu Yıllık Raporu; İspanya 2020, GREVIO raporu

¹⁰⁷ Biljana Brankovic, Avrupa Konseyi, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddet ile ilgili İdari Veri Toplanması ve Analizi, Web Semineri Raporu, Mart 2021.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Veriler analiz edilerek aylık olarak websitesinde yayımlanmaktadır.
(<https://violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/home.htm>).

Kaynak: İspanya Eşitlik Bakanlığı websitesi

5.2 Avusturya

Avusturya, **çok kurumlu vaka konferansları (MARAC'lar) düzenleme** uygulamasını benimsemiştir. 2020 yılından bu yana, polisin “polis güvenlik konferansları” düzenlemesini gerektiren yeni bir yasa bulunmaktadır, ancak bu uygulama henüz tam olarak yerleşmemiştir. Çok kurumlu müdahale kapsamında Avusturya’da aşağıdaki müdahale birimleri mevcuttur ve söz konusu birimler, iş birliği içinde hareket etmektedir.

- Yerel müdahale merkezleri
- Polis
- Gençlik Refah Ofisi
- Aile Mahkemeleri
- Savcılık ve Ceza Mahkemeleri

Avusturya’da kadın sığınmaevlerini temsil eden Viyana Kadın Sığınmaevleri Vakfı adında bir sivil toplum kuruluşu bulunmaktadır. Aynı zamanda tüm Avrupa’da faaliyet gösteren Avrupa Şiddete Karşı Kadınlar Ağı (WAVE), Avusturya’daki sığınmaevlerinin çatı kuruluşu durumundadır. Bunlara ilave olarak, Viyana Aile İçi Şiddete Müdahale Merkezi, şiddete karşı faaliyet gösteren yardım kuruluşlarının merkezi niteliğinde çalışmaktadır.

Avusturya’da polis; yardım isteyen mağdurların sayısı, kadına yönelik şiddet vakaları, polis tarafından verilen uzaklaştırma tedbirleri ve kaç mağdurun polis tarafından korunduğu gibi bilgileri toplamaktadır. Farklı ilişki türleri arasında bir ayırım yapmak, yani farklı ve açık kategorileri kullanmak (örnek olarak, “aile üyesi” gibi bir kategori yeterince belirgin değildir), çok fazla olmamak kaydıyla, önemlidir. Kullanılan kategoriler şunlardır:

a) eş; b) eski eş; C) birlikte yaşayan partner; d) eski birlikte yaşayan partner; e) erkek arkadaş (mağdur ile birlikte yaşamayan); f) eski erkek arkadaş; g) ebeveyn [(üvey) baba/anne]); k) çocuk (erkek çocuk/ kız çocuk); l) diğer aile üyesi veya akraba; m) arkadaş/ tanıdık; n) yabancı.

Viyana Ev İçi Şiddetle Müdahale Merkezi, “ilk müdahale noktası” sıfatıyla önemli rolleri bulunduğu düşüncesiyle, hastanelerle yakın bir iş birliği kurmuştur. Avusturya’daki ilgili yasalara uygun olarak, her hastane “**mağdur destek birimi**” olarak adlandırılan bir birim kurmak zorundadır. Bu birimler, şiddet olaylarına yönelik sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesine büyük katkıda bulunmuş olmakla birlikte uygulamada, her hastane böyle bir birim oluşturmamış ve toplanması gereken veriler henüz tüm hastaneler tarafından fiilen toplanmamıştır.¹⁰⁸

¹⁰⁸ age

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Avusturya'da ayrıca sağlık kuruluşları tarafından da şiddete y3nelik veriler toplanmaktadır. Sağlık kuruluşları tarafından, şiddet mağdurlarının sayısı, yaralanmalalar, travma tedavisi, tıbbi tedavi verileri ve hastaneler tarafından uzman kadın destek hizmetlerine sevk edilen kadın sayısı gibi veriler tutulmaktadır.

Viyana Ev İçi şiddete M3dahale Merkezi, Avusturya'nın en b3y3k m3dahale merkezidir ve her yıl yaklaşık 6.000 ev içi şiddet mağduruna ve kadınlara karşı diğer şiddet biçimleri ile ilgili hizmet vermektedir. Merkez, h3k3met tarafından finanse edilmektedir. H3k3metle yapılan s3zleşmede veri toplama ile ilgili birçok ayrıntıya yer verilmektedir.

Viyana Ev içi şiddete M3dahale Merkezi tarafından toplanan veriler¹⁰⁹

- Viyana Ev içi şiddete M3dahale Merkezi'nde danışanla etkileşim
 - o Toplam danışan sayısı
 - o Polis bildirimini olmaksızın temas kurulan danışan sayısı
- Polis m3dahalesi
 - o Polis m3dahalesinin sayısı ve t3r3
 - o Polis m3dahalesinin yıllık karşılaştırması
 - o M3dahale sıklığı
 - o Birden fazla polis m3dahalesi
 - o Uzaklaştırma kararlarının t3re ve bildirimine g3re sayısı
 - o Suç bildirimlerinin t3re g3re dağılımı
 - o Ağır suçlar
- Koruma tedbir kararı sayıları ve t3rleri
- Mağdurlara verilen hukuki destek
- şiddet 3nleme programlarına katılanların sayısı
- Mağdurlara ilişkin veriler
 - o Cinsiyet
 - o Yaş
 - o şiddete tanık olan çocuklar
 - o Uyruk
- Faile ilişkin veriler
 - o Cinsiyet
 - o Yaş
 - o Uyruk
- şiddet mağduru ve fail arasındaki ilişki
 - o İlişki t3r3
 - o Cinsiyete g3re ilişki t3r3

¹⁰⁹ Biljana Brankovic, Avrupa Konseyi, Kadına Y3nelik şiddet ve Ev içi şiddet ile ilgili İdari Veri Toplanması ve Analizi, Web Semineri Raporu, Mart 2021

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

5.3 İtalya

İtalya, 5 otonom bölgeden oluşmaktadır. Her bölgenin kendi tüzük, yetki ve görevleri ile yerel yönetimi vardır. 2001 yılında çıkarılan 154 sayılı yasa ile “**Aile İçi Şiddetle**” mücadelede yeni tedbirler hayata geçirilmiştir. Bu kanun ile, aile içi fiziksel ve psikolojik şiddet suçlarının önlenmesi ve aile içi ilişkilerin düzeltilmesi amaçlanmıştır.

Kadına Yönelik Şiddet Ulusal İzleme Kurumu (ONVD); çeşitli disiplinlerden uzman personelin birlikte çalışarak kadına yönelik şiddetin araştırılması ve önlenmesi için tedbirler üretilmesi amacıyla oluşturulmuştur. İzleme Kurumu, farklı bilgi ve eğitime sahip uzman personelden (üniversite, sağlık, hukuk, sosyal hizmet, kolluk vb.) oluşmaktadır. Burada ülke içerisinde meydana gelen şiddet olayları analiz edilmekte, önlenmesi için tedbirler ve politikalar üretilmektedir.

İtalya'da kadına yönelik şiddete karşı mevcut temel hukuki araç 15 Ekim 2013 tarihli 119 sayılı “Güvenlik ve kadına yönelik şiddetle mücadele ve illerin zorunlu yönetimi konulu Acil Durum Yönetmeliği” olup yönetmelikte ısrarlı takip ve toplumsal cinsiyete dayalı mücadelenin önleme, cezalandırma ve koruma yoluyla ele alınmasına yer verilmiştir. Bu alanda bulunan temel düzenleyici kanundur. 8 Nisan 2001 tarihli 154 sayılı Kanuna aile içi şiddetle mücadele ve geçici de olsa mağdurun korunmasına yönelik yenilikçi araçlar içeren ‘aile ilişkilerinde şiddete karşı önlemler’ dâhil edilmiştir. 2007 yılında, Ulusal İstatistik Merkezi (ISTAT) tarafından yapılan araştırma sonucunda cinsel şiddet olaylarının %50’sinin ısrarlı takip olayları ile başladığı tespit edilmiş ve bu bağlamda 2009 yılında “Stalking Yasası” (İsrarlı Takip) çıkartılmıştır. 23 Nisan 2009 tarihli ve 39 sayılı Kanun, ‘ısrarlı takip’ adlı spesifik bir suç ve bunun yanında mağdur tarafından talep edilmesi durumunda emniyet müdürünün uygulayabileceği ‘uyarı’ gibi önleyici bir tedbir ortaya koymuştur.

Fırsat Eşitliği Bakanlığı (DEO) tarafından başlatılan şiddete karşı eylem planı (2015–2017; 2017–2020) kapsamında, İçişleri Bakanlığı'nın mağdur-fail ilişkisini veri sistemine entegre ederek toplumsal cinsiyet temelli şiddeti ölçmesi açıkça talep edilmiştir. Mayıs 2017'de DEO, kadına yönelik şiddete karşı entegre bir sistem oluşturmak için İtalyan İstatistik Ofisi (ISTAT) ile bir anlaşma imzalamıştır.¹¹⁰

Önleme konusunda ceza polisi, savcının yetkilendirmesi üzerine ihtiyati tedbir alma seçeneğine sahiptir. Bu tedbir, belli suçları (cinsel şiddet, reşit olmayan bir çocukla cinsel ilişki, reşit olmayan bir çocuğu istismar etme, grup halinde cinsel şiddet dâhil) işleme eyleminden yakalanan kişinin aile evinden acil olarak uzaklaştırılmasını da içerebilir. Suç oluşturan davranışların tekrarlanacağı, dolayısıyla mağdurun yaşamı veya bütünlüğünün ciddi bir biçimde tehlikeye atılacağını akla getirecek gerekçeler olması halinde bu durum meydana gelebilir.

¹¹⁰ EIGE, 2021

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

İtalya'da bazı hastaneler tarafından kadına yönelik şiddet konusunda özel çalışmalar/projeler yürütölmektedir. Roma Umberto I Hastanesi bunlardan biridir. Hastane tarafından yürütölen **"Pembe Kod"** Projesi ile hastane, müracaat eden şiddet mağdurlarına **"Pembe"** kodu vererek psikolojik destek sağlamakta, doldurulan form ile mağdurların durumu takip edilmektedir. Yapılan görüşmenin ardından adli tabibe yönlendirme çocuklar için zorunlu iken yetişkinler için isteğe bağlıdır. Rapor alınmasının ardından mağdurun isteğine bağlı olarak polis veya jandarmaya haber verilmektedir. Bu olaylarda, mağdura şikâyetçi olması için kanunen 20 günlük süre tanınmakta, bu süre gerekli hallerde uzatılabilmektedir. 20 günlük süre sonunda, mağdur ihbar etmese dahi olay hastane tarafından kolluk kuvvetlerine bildirilmektedir.

Aile içi şiddet bağlamında kötü muamele veya kasten ağır yaralama suçlarının işlenmesi ve emniyet yetkililerine bildirilmesi durumunda emniyet müdürü tarafından önleyici tedbir alınabilir. Mağdurdan herhangi bir şikâyet gelmemesi durumunda bile, emniyet müdürü soruşturma makamlarından yeterli bilgi alıp, olaylardan haberdar edilen kişilerin ifadesini aldıktan sonra suçu işleyen kişiye ihtarda bulunabilir.¹¹¹

İtalya'dan iyi uygulama örneği: Güvenlik Araştırması

2006 yılında İtalya İstatistik Kurumu (ISTAT) tarafından 16-70 yaş arası 25.000 kadından oluşan rasgele örneklem seçilerek İtalya Kadınların Güvenliği Araştırması gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma sonucunda, kadınlara yönelik şiddetin yaygınlığı ve türleri hakkında bazı yanlış yargılarla mücadele etmek ve şiddet karşıtı bir kampanya başlatmak için araştırma verilerinden faydalanılmıştır.

Anket, yakın partnerler, diğer tanıdık erkekler ve yabancı erkekler tarafından uygulanan fiziksel ve cinsel şiddete odaklanmıştır. Yakın partner şiddeti, psikolojik ve ekonomik şiddeti ve ısrarlı takip etmeyi de içermekteydi. Ankette her bir şiddet türünün yaygınlığına ek olarak, şiddetin ciddiyeti, mağdurlar üzerindeki sonuçları ve mağdurların yardım istediği yerler de değerlendirilmiştir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlar ışığında geliştirilen kampanya mesajları aşığıda sunulmaktadır.

Sonuç 1: Şiddetin en ciddi düzeyi yakın partnerler tarafından işlenmektedir.

- En ciddi şiddet eylemleri yakın partner tarafından işlenmekte ve bunu akrabalar, arkadaşlar ve iş arkadaşları takip etmektedir.
- Eş tarafından işlenen mükerrer şiddet eylemlerinin oranı, eş olmayan erkek tarafından işlenen şiddet olaylarının oranından fazladır. Cinsel şiddetin en fazla çiftler arasında tekrar ettiği görölmüştür.

Kampanya sloganı: Şiddetin birçok yüzü var. En yakındakiyle yüzleşelim.

¹¹¹ 'AB ve Türkiye Arasında Sivil Toplum Diyalogu' Programı kapsamında, Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilen ve 2015-2016 yılları arasında uygulanan 'WAVE: Şiddete Karşı Kadınlar Ağı' Projesi çerçevesinde hazırlanan rapordan alınmıştır.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Sonuç 2: Eş tarafından uygulanan psikolojik şiddet yaygındır ve şiddetin tırmanmasıyla bağıntılıdır.

- Hâlihazırda partnerleriyle birlikte olan kadınların %43'ünün psikolojik şiddet mağduru olduğu bulunmuştur.
- Kampanya sloganı: Şiddet uygulayan eşi değiştirmenin tek yolu eş değiştirmektir. Rüyalarınızdaki prens sizi dövmeğe başlarsa, UYAN! Şiddet uygulayan partnerinizin sizi götüreceği tek yer hastanedir.

Sonuç 3: Mağdurların çok azı şiddet hakkında konuşmakta ve daha azı polise bildirmektedir.

- Yakın partner şiddeti mağdurlarının %34'ü bu durumla ilgili kimseyle konuşmadığını belirtmiştir.
- Mağdurların yalnızca %3'ü sığınmaevine veya benzer bir kuruma başvuruda bulunmuştur. Kampanya sloganı: Şiddet uygulayan bir erkek sizi hak etmiyor, sadece şikâyet edilmeyi hak ediyor.

Sonuç 4: Şiddetin bir döngüsü vardır.

- Çocuklukta şiddete tanık olan veya şiddete maruz kalan erkeklerin eşlerine şiddet uygulama olasılığı bu tür deneyimleri olmayan erkeklerden daha fazladır).
- Kampanya sloganı: Çocuğunun da babasına benzemesini istemiyorsan şiddete dur de.¹¹²

5.4 İsveç

İsveç, Avrupa'nın kuzeyinde, İskandinavya'da, yer alan bir ülkedir ve anayasal monarşi düzeni ile yönetilmektedir. İsveç hem Avrupa Birliği hem de Avrupa Konseyi üyesidir. Sosyal devlet ilkesini benimsemiş olan İsveç, birçok gelişmişlik endeksinde dünyanın zirvesinde yer alan refah seviyesi yüksek bir ülkedir. Örneğin Birleşmiş Milletlerce hazırlanan İnsani Gelişmişlik Endeksi'nde 7. sırada yer almaktadır.¹¹³ Kadına karşı şiddetin önlenmesinde önemli gelişmeler kaydeden İsveç, kadın-erkek eşitliğinin her anlamda sağlanması ve cinsiyet temelli şiddetin tamamen sonlandırılması için yoğun çalışmalar yürütmüştür. Son zamanlarda kadına karşı şiddet vakalarında göreceli bir artış olsa da bu konuda İsveç halen örnek alınması gereken bir ülkedir.

Mevzuat: Aşağıdaki düzenlemeler, kadına karşı şiddetin engellenmesi konusunda mevzuatını radikal biçimde yenileyen öncü ülkelerden olan İsveç'in bu alanda yürürlüğe koyduğu normların başında gelmektedir: 1998 tarihli kadına karşı işlenen suçları cezalandıran özellikle eski/mevcut eşe/partnere karşı suçları daha sert cezalandıran Kadına Karşı Şiddet Kanunu 2005 tarihli herkesin cinsel yönelimini koruma altına alan ve cinsel saldırı suçunun tanımını

¹¹² UN 2014, Guidelines for Producing Statistics on Violence against Women— Statistical Surveys, Department of Economic and Social Affairs Statistics Division

¹¹³ "Human Development Reports." Human Development Reports. United Nations. Accessed November 22, 2021. <http://hdr.undp.org/en/countries/profiles/SWE>.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

genişleten Cinsel Suçlar Kanunu, 2008 tarihli ayrımcılığın cinsiyet/ırk/din ayrımı yapılmaksızın son verilmesini amaçlayan Ayrımcılık Kanunu.

Kurumsal Mekanizmalar

İsveç Cinsiyet Eşitliği Ajansı, 2018 yılında kurulmuş, kadın-erkek eşitliğinin sağlanması için izlenmesi politikaların belirlenmesine katkı sağlayan bir devlet kurumudur. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin anaakımlaştırılması konusunda önemli faaliyetleri olan İsveç Cinsiyet Eşitliği Ajansı, Chalmers Teknoloji Üniversitesi ve Jönköping Üniversitesi başta olmak çok sayıda devlet kurumuna bu alanda destek vermiştir. Ayrıca Ajans; fuhuşun, insan kaçakçılığın ve cinsel tacizin önüne geçilmesi için de önemli çalışmalarda bulunmuştur.

Eşitlik Ombudsmanı 2009 yılında Ayrımcılık Kanunu'na dayanılarak kurulmuştur. Eşitlik Ombudsmanı cinsiyeti, cinsel yönelimi, ırkı, dini veya diğer özellikleri sebebiyle ayrımcılığa uğrayan bireylerin şikâyetlerini incelemekle görevlidir. Ombudsman; diğer devlet kurumlarını ayrımcılık hakkında bilgilendirmek, uluslararası çalışmalar yürütmek, ayrımcılığın engellenmesi için kanun teklifleri sunmak, ayrımcılığın nedenleri ve bunların çözülebilmesi için bilimsel araştırmalar yapmak gibi geniş yetkilerle donatılmıştır.

Kadına Karşı şiddette Veriler

Kadına karşı şiddetin engellenmesinde uzun yıllar başarılı istatistikler yakalayan İsveç'in son yıllarda bu konuda geriye gittiği görülmektedir. Bu bağlamda, İsveç Ulusal Suç Önleme Konseyi tarafından paylaşılan veriler şu řekildedir¹¹⁴:

- 2020 yılının ilk yarısında şiddet vakalarında 18 yaş üstü kadınlar için yüzde dört oranında bir artış gerçekteşmiştir.
- Aynı zaman diliminde erkeklerin mağduru olduğu şiddet vakaları yüzde bir azalmıştır.
- şiddet mağduru kadınların maruz kaldıkları şiddeti uygulayan fail yüzde yetmiş dokuz oranında tanıdıkları biridir.
- Buna karşın erkeklerde ise şiddet uygulayan faili tanıma oranı yüzde kırk dördtür.

Örnek Projeler

1997 yılında kurulan İsveç Kadın Lobisi, kadın hakları derneklerini toplayan bir çatı kuruluştur. CEDAW'daki ilkelere ve feminist ideallere uygun politikalar izleyen İsveç Kadın Lobisi, çok sayıda görüş, bildiri ve toplantı düzenlemiş olsa da en önemli faaliyetleri İsveç'in kadın hakları

¹¹⁴ Leppämäki, M. (2021, May 1). Domestic violence rising in Sweden: Has the Swedish model failed? Human Rights Pulse. Retrieved November 24, 2021, from <https://www.humanrightspulse.com/mastercontentblog/domestic-violence-rising-in-sweden-has-the-swedish-model-failed#:~:text=According%20to%20preliminary%20statistics%2C%20Br%C3%A5,percent%20over%20the%20same%20period.>

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

kuruluşlarını birleştirmesidir. Toplam 47 kadın hakları kuruluşunu çatısı altında toplamayı başaran İsveç Kadın Lobisi'nin binlerce üyesi bulunmaktadır. Bu geniş ađ sayesinde kadına karşı şiddetin engellenmesi için veya kadın-erkek eşitliğinin toplumun her alanında mutlak olarak sağlanması için başlatılan faaliyetlerin yayılması ve destek bulması süreci hızlanmaktadır.

Yakın partner şiddeti, kadın cinayeti, tecavüz ve cinsel saldırıya ilişkin polis ve adli kurumlardan idari veriler (İsveç)

İsveç'in resmî suç istatistikleri, toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarına ilişkin göstergeler geliştirmiştir: 88 göstergeden 14'ü, tecavüz, cinsel zorlama, cinsel istismar, cinsel taciz, kadının vücut bütünlüğünün ağır ihlali ve ısrarlı takip dâhil olmak üzere özellikle kadına yönelik şiddet ile ilgilidir. Ülke çapında 1975'ten beri veri mevcuttur ve bu veriler toplumsal cinsiyet eşitliğinin anaakımlaştırılması ve kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda güçlü bir taahhüt sergileyen karar alıcılar için temel teşkil etmektedir. Tüm veriler, hem mağdurlar hem de failer ile ilgili cinsiyete göre ayrılaştırılmıştır ve işlenmiş suçların sayısına ilişkin bilgileri içermektedir. Suç istatistiklerinden sorumlu olan Ulusal Suç Önleme Konseyi, yetkili makamlarla yakın iş birliği içinde çalışarak kaliteli veri toplanmasını ve çeşitli paydaşlar arasında koordinasyonu sağlamaktadır. Suç istatistikleri, uluslararası ve Avrupa istatistik standartlarına uygundur.^{115 116}

İsveç hakkındaki raporunda, GREVIO, İsveç makamlarından, kanıta dayalı politika oluşturma konusuna güçlü şekilde odaklanmaları nedeniyle övgüyle bahsetmiştir. GREVIO, araştırma konusuna oldukça fazla yatırım yapıldığını belirtmiştir. Kadına yönelik şiddete karşı polis, sosyal hizmetler ve yargının gerçekleştirdiği müdahalelerdeki kusurları tespit etmek amacıyla pek çok araştırma/analiz yapılmış, böylelikle, bu konularla ilgili sağlam bir bilgi tabanı oluşturulmuştur.¹¹⁷ İsveç Hükümeti, **yalnızca erkeklerin kadınlara yönelik şiddetini incelemeye özgü bir araştırma merkezi olan** "Kadına Yönelik Erkek şiddeti Hakkında Ulusal Bilgi Merkezi"ni (NKC) kurmuştur. Merkez, devlet tarafından finanse edilmektedir. NKC, hem hükümet tarafından yaptırılan çalışmaları hem de kendi inisiyatifi ile başlattığı araştırmaları yürütmekte olup, şiddet mağdurlarıyla temas hâlinde olan profesyonellerin vakaya müdahalelerini geliştirmeye yoğun bir şekilde odaklanmaktadır.

¹¹⁵ EIGE Factsheet, Good practices on administrative data collection on VAW

¹¹⁶ EIGE (2016), Crime and criminal justice statistics on violence against women (VAW): Good practices on administrative data collection on VAW.

¹¹⁷ GREVIO (2019). *GREVIO (Başlangıç Noktası) Değerlendirme Raporu: İsveç*. Strazburg: Kadına Yönelik şiddet ve Ev İçi şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi izleme mekanizması sekreterliği, <https://rm.coe.int/grevio-inf-2018-15-eng-final/168091e686>

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

5.5 Birleşik Krallık

Arka Plan Bilgisi

Birleşik Krallık; İngiltere, İskoçya, Galler ve Kuzey İrlanda'dan oluşan ve Avrupa'nın kuzeybatısında yer alan bir ada devletidir. Avrupa Konseyi'nin kurucu üyelerinden olan Birleşik Krallık, 47 yıl süren Avrupa Birliği (öncesinde Avrupa Topluluğu) üyeliğinin ardından 31 Ocak 2020 tarihinde Avrupa Birliği'nden ayrılmıştır. Yine de Birleşik Krallık AB üyesi olduğu süre boyunca kadına karşı şiddetle mücadele etmek için çok sayıda yeni hukuki düzenleme yapmış, kurumsal mekanizmalar geliştirmiş ve bu alanda kayda değer başarılar elde etmiştir. Birleşik Krallık, 1971 yılında dünyanın aile içi şiddet mağdurları için sığınma evinin açıldığı ilk ülke olması bakımından da ayrıca önem taşımaktadır.¹¹⁸

Bu çok kurumlu yapıların kadına yönelik şiddetle ilgili kurumlar üzerinde önemli bir baskı aracı olduğu görülmüştür. Örneğin, bir kadının öldürülmesi olayında, olayın meydana geldiği yerdeki tüm sorumlu kurumlar bir savunma hazırlamakta ve bu raporlar birleştirilerek kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Dolayısıyla, ihmali bulunan kurumlar üzerinde bir baskı oluşturularak benzer hataların yapılmasının önüne geçilmektedir.

Mevzuat

Birleşik Krallık mevzuatında, kadına karşı şiddetin önlenmesi amacıyla yürürlüğe konmuş birçok düzenleme bulunmaktadır. Bu düzenlemelerden en önemlileri şunlardır: taciz ve ısrarlı takiplerin önüne geçilmesini amaçlayan 1997 tarihli "*Protection from Harassment Act*", cinsel suçların yaptırımlarını düzenleyen 2003 tarihli "*Sexual Offences Act*", aile içi şiddetin önlenmesi için uzaklaştırma kararı gibi çok sayıda önlemi içeren 2004 tarihli "*Domestic Violence, Crime and Victims Act*", aile içi şiddetin önlenmesinde polisin rolünü düzenleyen 2010 tarihli "*Crime and Security Act*" ve aile içi şiddetin önlenmesinde kurumlara önemli sorumluluklar yükleyen 2021 tarihli "*Domestic Abuse Act*".

Kurumsal Mekanizmalar

İngiltere'de kadına yönelik şiddetle mücadelede resmî kurumların yanı sıra sivil toplum kuruluşları da etkin rol oynamaktadır. Hemen her seviyede ve her alanda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşu bulunmakta ve bunlar devlet tarafından da maddi olarak desteklenmektedir. Oynadıkları roller doğrultusunda yer aldıkları iş birliği mekanizmalarında önemli etkinliğe sahip oldukları görülmüştür. **MAPP** (Çok Kurumlu Risk Değerlendirme Teşkilatı), **MARAC** (Çok Kurumlu Kamu Koruma Düzenlemeleri), **MASH** (Çok Kurumlu Korunma Evi) gibi kurumsallaşmış iş birliği ve koordinasyon yapıları, kadına yönelik şiddetle mücadele mekanizmasında ön plana çıkmaktadır.

¹¹⁸ "Timeline of Key Legal Developments," Centre for Women's Justice, accessed November 21, 2021, <https://www.centreforwomensjustice.org.uk/timeline>.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finans edilmektedir.

İngiltere’de 43 adet polis bölgesi bulunmaktadır. Bunlardan her biri bulunduğu bölgenin yerel ihtiyaçlarına göre teşkilatlanmaktadır. Polis müdürleri yerel halk tarafından seçilmekte ve buldukları bölgeden toplanan vergiler ile güvenlik hizmetlerini yürütmektedirler. Merkezi yönetim yapısında, içişlerine ait politika ve stratejileri İçişleri Bakanlığı oluşturmakla beraber, merkez teşkilatın yerel teşkilatlar üzerinde sınırlı bir etkisi bulunmaktadır.

Kadına yönelik şiddetle mücadele, İçişleri Bakanlığı ile yürütölmekte, kadına veya aileye yönelik ayrı bir bakanlık bulunmamaktadır. Yerelde ise polisin “Koruma Polisi” adında konuyla ilgili uzmanlaşmış birimleri bulunmaktadır.

2021 tarihli “*Domestic Abuse Act*” ile, Aile İçi Şiddet Komiseri pozisyonunun İçişleri Bakanlığı’na bağlı olarak kurulmasına karar verilmiştir. Aile İçi Şiddet Komiseri, Birleşik Krallık toplumunda aile içi şiddet konusunda bilinç kazandırmak ve polis, hastaneler, hapishaneler gibi kurumlardaki uygulamaları inceleyip gerektiğinde düzeltilmesi için raporlamak yetkileriyle donatılmıştır. İlk komiser olarak atanan Nicole Jacobs, özellikle göçmen kadınların ve LGBT+ bireylerin maruz kaldığı şiddetin önüne geçmek için önemli çalışmalarda bulunmuştur. Aile İçi Şiddet Komiseri’nin devletin diğer yerleşik kurumlarından en önemli farkı bağımsız, dinamik ve uzmanlaşmış yapısı ve kadrosuyla toplumdaki en hassas konulardan olan aile içi şiddet ile mücadele edilmesi için ilgili tüm kurumlardaki uygulamaları inceleyip uyulması gereken taleplerde bulunabilmesidir. *Domestic Abuse Act* bölüm 2 madde 15 hükmüne göre polis, Kraliyet Soruşturma Birimi, göçmen işlerinden sorumlu memurlar, sağlık personeli ve maddede sayılan diğer kurumlar üzerinde Komisere bağlayıcı yetkiler tanınmıştır.

Kadına Karşı Şiddette İlişkin Veriler

Birleşik Krallık Ulusal İstatistikler Ofisi’nin Kasım 2020 İngiltere ve Galler’deki aile içi şiddet istatistiklerini incelediği raporda¹¹⁹ şu önemli veriler yer almaktadır:

- Mart 2020 tarihinden önceki 12 ay içerisinde 16-74 yaş arası aile içi şiddete uğrayan 2.3 milyon kişiden 1.6 milyonun kadın, 757 bininin ise erkek olduğu saptanmıştır.
- 2020 yılında önceki yıla göre aile içi şiddet suçlarında yüzde 7 oranında artış kaydedilmiştir.
- Polise bildirilen aile içi şiddet olgularının yüzde 41’i yürütölen işlemlerin ardından suç olarak nitelendirilmemiştir.

Örnek Projeler

Birleşik Krallık’ta, çeşitli kurumlar (devlet kurumları), kanunen, bir kişi tarafından, ilişkisi olduğu ya da yakın bir kişisel ilişki içinde olan veya daha önce böyle bir ilişkisi olmuş ya da kendisi ile aynı hanenin bir üyesi olan bir kişiye karşı şiddet sonucu ortaya çıkmış görönen her

¹¹⁹ Stripe, Nick. “Domestic Abuse in England and Wales Overview: November 2020.” Domestic abuse in England and Wales overview - Office for National Statistics. Office for National Statistics, November 25, 2020.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

bir cinayeti değerlendirmekle yükümlüdürler. Bu değerlendirmelerin sonuçları, düzenli olarak yayımlanan daha sonraki analizlere girdi olarak hizmet etmektedir.¹²⁰

Sexual Assault Referral Center veya kısaca SARC, cinsel saldırı mağdurlarının başvurmaları için kurulmuş ve çok sayıda mağdura destek olmuş kurumlardır. Mağdurların saldırı gerçekleştikten hemen sonra tıbbi ve psikolojik destek alabildikleri, gerektiğinde adli tıp ve diğer ilgili kurumlara yönlendirildikleri merkezlerdir. Bu merkezler mağdurun maruz kaldığı fiilin şokuyla ne yapacağına karar veremediğinde yardım alınabilecek yerlerdir. Mağdurların polise gitmekten çekindikleri/korktukları durumlarda kendilerini rahat hissedip konuşabilecekleri bir ortam sağladıkları için İngiltere ve Galler'in hemen her yerinde kurulan SARC'lar birçok mağduru maruz kaldıkları cinsel saldırının failine karşı adli mercilere başvurmak konusunda cesaretlendirmişlerdir.

Against Violence & Abuse isimli bağımsız kuruluş tarafından Kanada'da başlatılan bir projeden esinlenilerek başlatılan *Children Overcoming Domestic Abuse* (kısaca CODA) projesi 4-21 yaş arası aile içi şiddet/istismar mağduru gençler ve çocuklara yaşadıkları travmaları konuşabilecekleri bir platform sunmaktadır. 12 haftalık programlarda mağdurlar ve annelerini çocuğun yaşadığı istismarın boyutlarını ve kendini suçlamanın yersizliğini anlayıp duygularını sağlıklı bir şekilde yönlendirmeyi öğrenmektedirler.

İngiltere'de, "Kadınların Yardımı" (Women's Aid, Sivil Toplum Kuruluşu) ve sığınmaevi ortaklığında yürütölen, 24 saat ücretsiz Ulusal Aile İçi Şiddet Yardım Hattı, aile içi şiddet gören kadınlar, aileleri, arkadaşları, meslektaşları ve onların adına arayan diğer kişilere yönelik ulusal bir hizmettir. Yardım hattı, ülkenin herhangi bir yerinden arayan kişiye telefonda destek, yardım ve bilgi vermektedir. Yardım hattında 24 saat boyunca eğitimli kadın çalışanlar ile gönüllüler tarafından hizmet verilmektedir. Tüm çağrılar gizli tutulmakta, anadili İngilizce olmayanlar için de tercüme hizmeti verilmektedir. Ayrıca işitme ve konuşma engelli bireyler için de yardım hizmetleri bulunmaktadır.

¹²⁰ Biljana Brankovic, Avrupa Konseyi, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddet ile ilgili İdari Veri Toplanması ve Analizi, Web Semineri Raporu, Mart 2021.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

6. Sonuç ve neriler

Yakın partner Şiddeti, mevcut ve gelecek nesiller üzerinde zararlı etkileri olan, küresel olarak en fazla kadınların maruz kaldığı en yaygın Şiddet biçimidir. Toplumsal cinsiyet eŐitsizliklerinden kaynaklanan bu Şiddet türünü önlemek ve ortadan kaldırmak için gerek AB düzeyinde gerek ulusal düzeyde politika öncelikleri belirlenmiş ve adımlar atılmıŐtır. Bununla birlikte, Şiddet olgusunun tam olarak anlaşılması, ancak doğru ve güvenilir verilerin düzenli ve sistematik bir biçimde toplanması, analiz edilmesi ve raporlanması ile mümkün olabilir. Özellikle alanda çalışan paydaŐ kurumlarının verilerinin birbirleriyle entegre edilmesi, verilerin karşılaştırılması ve izlenmesi için son derece önemlidir. Bu amaca hizmet edecek rehber ve kılavuzlar yayımlanmakta olup ülkemizde bu konuda kapasite geliŐtirilmesine ihtiyaç olduğu çok açıktır. Sağlam ve karşılaştırılabilir veri toplama çalıŐmalarının desteklenmesi ve yaygınlaştırılması için ulusal ve yerel düzeyde kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, kolluk ve yargı kurumları, eğitim ve sağlık kurumları ve elbetteki sivil toplum kuruluşları iş birliği ve koordinasyon içinde veri toplanması ve raporlanmasına katkı sunmalıdır.

Bu raporda, kadına yönelik ve toplumsal cinsiyet temelli Şiddetle mücadelede idari verilerin toplanması ve izlenmesi konusunda politika önceliklerinin neler olması gerektiğine yer verilmiş olup masa başı araŐtırmasından elde edilen iyi uygulama örnekleri paylaŐılmıŐtır. Bu raporun politika yapıcılara Şiddeti nlemedeki tahahhtlerini yenilemeleri için bir fırsat oluşturması ve ilgili paydaŐları iş birliği ve koordinasyona teşvik etmesi amaçlanmıştır.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Kaynakça

Arenas-Arroyo, E., Fernandez-Kranz, D., Nollenberger, N., 2020, 'Can't Leave You Now! Intimate Partner Violence under Forced Coexistence and Economic Uncertainty', IZA Institute of Labour Economics, Discussion Paper Series No.13570.

Brankovic, B., Avrupa Konseyi, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddet ile İlgili İdari Veri Toplanması ve Analizi, Web Semineri Raporu, Mart 2021

Council of Europe (2016), Ensuring Data Collection and Research on Violence Against Women and Domestic Violence: Article 11 of the İstanbul Convention, A collection of papers on the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence.

Ertürk, Y. (2015). *Sınır Tanımayan Şiddet*, Metis Yayınları: İstanbul.

European Institute for Gender Equality (EIGE) (2021). *EIGE's indicators on intimate partner violence, rape and femicide: EU state of play*. Publications Office of the European Union, Luxembourg.

European Institute for Gender Equality (EIGE) (2018a). *Recommendations to improve data collection on intimate partner violence by the police and justice sectors*. Publications Office of the European Union, Luxembourg.

European Institute for Gender Equality (EIGE) (2018b). *Indicators on intimate partner violence and rape for the police and justice sectors*. Publications Office of the European Union, Luxembourg.

European Institute for Gender Equality (EIGE) (2016). *An analysis of the Victims' Rights Directive from a gender perspective*. Publications Office of the European Union: Luxembourg.

European Institute for Gender Equality (EIGE) (2012), *The study to identify and map existing data and resources on sexual violence against women in the EU*. Publications Office of the European Union: Luxembourg.

European Parliament (2020). *Violence against Women – Psychological violence and coercive control*. European Parliament: Brussels.

Eurostat (2019). *Police and justice sector data on intimate partner violence against women in the European Union*. Publications Office of the European Union: Luxembourg.

Eurostat (2017). *EU guidelines for the International Classification of Crime for Statistical Purposes – ICCS*. Publications Office of the European Union: Luxembourg

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

Eurostat (2016a). *Crime and Criminal Justice Statistics — Reference Metadata at Country Level*. Publications Office of the European Union: Luxembourg.

European Union Agency for Fundamental Rights (2021). *Fundamental Rights Survey: Crime, Safety and Victims' Rights*. Publications Office of the European Union: Luxembourg.

European Union Agency for Fundamental Rights (2014), *Violence against women: an EU-wide survey. Main results report*. Publications Office of the European Union: Luxembourg.

GREVIO (2019). *GREVIO (Başlangıç Noktası) Değerlendirme Raporu: İsveç*. Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi izleme mekanizması sekreterliği: Strazburg.

Heise, L.(1996). *Violence against Women: Global Organizing for Change*. Edleson, J.L. ve Eisikovits, Z.C. (ed.). *Future Interventions with Battered Women and Their Families* içinde (7–33). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

İlknur Yüksel Kaptanoğlu (2018). *Kadınlara Yönelik Şiddet ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Haritalama ve İzleme Çalışması*. CEİD Yayınları No 6.

İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi (2020). *Adli Yardım Bürolarına Başvurularda Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair 6284 Sayılı Kanun Uyarınca Alınan Tedbir Kararları Raporu*.

Kadın Dayanışma Vakfı (2017). *Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizmaları İzleme Raporu*. Ankara.

KEYSAN, A. Ö. (2016). Türkiye'deki Kadın Aktivistlerin Sivil Toplum Sölemleri: Alternatif Yaklaşımlar. *Mülkiye Dergisi*, 40(4).

KILIÇOĞLU, A. M. (2019). *Medeni Hukuk*, 3. Bası. Ankara:Turhan.

Leppämäki, M. (2021). Domestic violence rising in Sweden: Has the Swedish model failed? Human Rights Pulse. Retrieved from <https://www.humanrightspulse.com/mastercontentblog/domestic-violence-rising-in-sweden-has-the-swedish-model-failed> on November 24, 2021.

Mor Çatı (2014). *6284 Sayılı Kanun Uygulamaları İzleme Raporu*.

Stripe, N. (2020). "Domestic Abuse in England and Wales Overview: November 2020." Domestic abuse in England and Wales overview - Office for National Statistics. Office for National Statistics.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

TANRIVER, S. (2021). *Medeni Usul Hukuku C. I, 3. Bası*. Ankara: Yetkin.

Tavares, Paula and Wodon, Quentin (2018). *Global And Regional Trends in Women's Legal Protection Against Domestic Violence and Sexual Harassment*.

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon Planı, 2020-2021.

Troya, M. Sosa, and Menarguez, Torres, A. (2020). *Las llamas al 016 por violencia machista aumentan un 18% durante el estado de alarma*.

Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması (2015). Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü.

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) (2014). *Handbook on effective prosecution responses to violence against women and girls*. Criminal Justice Handbook Series, United Nations, New York.

UN (2014). *Guidelines for Producing Statistics on Violence against Women— Statistical Surveys*, Department of Economic and Social Affairs Statistics Division.

Yatkın A. (2013). Bölgesel Kalkınmada Sivil Toplum Kuruluşları ve Kadın Katılımı: Elâziğ Örnekalan Araştırması. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2).

Yenisey, F. ve Nuhoglu, A. (2021). *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 9. Baskı. Ankara: Seçkin.

Walby, S. (2020). Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetle İlgili Veri Toplama ve Araştırmanın Sağlanması: İstanbul Sözleşmesi'nin 11. Maddesi.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

"Bu yayın CEİDizler Hibe Programı kapsamında Avrupa Birliği'nin maddi desteği ile hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla Eşit Nesiller Derneği'nin sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtma zorunda değildir"